

Nič nam ni bilo podarjeno ne v boju ne v povojni graditvi

Obiskali smo tovarišico Dragico Rome, podpredsednico skupščine Socialistične republike Slovenije, s prošnjo, da bi nam odgovorila na štiri vprašanja ob 20-letnici I. kongresa SPZZ v Dobrniču. Sprejela nas je na svojem domu v Novem mestu, kjer je že tretje leto direktorica podjetja za PTT promet. Najprej smo jo prosili, naj nam dovoli ponatis zadnjega odstavka iz pogovora, ki ga je prav na dan našega obiska objavila »NAŠA ZENA« v svoji letošnji 9. številki. Na vprašanje, kako je zmogla in zmore napore, ki jih ji prinašajo odgovorne družbene dolžnosti, povezanost z družino in odgovorna služba, je tovarišica Rometova odgovorila »NAŠI ZENI« takole:

»Zakaj ni in ne more biti mirovanja? Odgovor je kratek in preprost: ker nam ni bilo nič podarjeno v boju niti v povojni graditvi, vemo, da svoboda ni le lepa beseda, ampak možnost, da sami urejamo svoje stvari; priborili smo si jo ne samo kot svojo pravico, ampak tudi kot dolžnost in odgovornost.«

Tak odgovor, ki je za tovarišico Dragico Rome sam po sebi razumljiv, je hkrati značilen za njeno neutrudno prizadevanje v poklicu, v družini in pri izpolnjevanju družbenih dolžnosti, kjer ima za sabo vrsto let uspešnega dela na področju socialnega varstva. Zdaj je članica GO SZDL Slovenije, letošnje spomlad pa je bila izvoljena za podpredsednico slovenske republiške skupščine. — Kljub obilici dela in nalog je našla čas tudi za prošnjo našega uredništva in nam ljubeznivo odgovorila.

Prvi kongres Slovenske protifašistične ženske zveze pred 20 leti v Dobrniču je bil nedvomno eden najvažnejših mejnikov v razvoju NOB slovenskega naroda na poti enakopravnosti vključitve slovenske žene v borbo za naše narodne pravice. Hkrati pa se je delovna žena s tem tudi vključila v boj za socialno preobrazbo naše celotne družbe, v boj za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega človeka. Kako ocenjujete kot žena, macedonka in nekdanja partizanka pomen kongresa v Dobrniču in kako gledate nanj zdaj, po 20 letih naše zmage in izgradnje?

osebna sreča postala osnova in skrb vse družbe. Zaradi tako jasno postavljenih ciljev in sistemati-

Dragica Rome, podpredsednica skupščine SR Slovenije

nega dela med delovnimi ženskami se je ob okupaciji veliko žensk, tudi tistih, ki takrat še niso poznale programa KPJ, pridružilo NOP in že do I. kongresa SPZZ so pokazale svojo pravo vrednost kot enakopravne borke za nacionalno in socialno svobodo.

Med delegatkami prvega kongresa SPZZ so bile 16. in 17. oktobra 1943 organizatorke upora, borke, aktiv-

vistke, žene in matere, ki so žrtvovale kri svoje krvi in svoj dom za svobodno prihodnost. Zene, ki so bile do pred kratkim le gospodinje in ki jih je osvobo-

Zbor delovnih skupnosti in sindikat za isto mizo

Okrog 21. oktobra bo v Novem mestu skupno posvetovanje zbora delovnih skupnosti in plenuma ObSS. Razpravljali bodo predvsem o treh med seboj tesno povezanih vprašanjih: o gibanju gospodarstva v prvih devetih mesecih letos, o statutih delovnih organizacij in o pri-

pravah za prehod na 42-urni delovni teden. Na ta način bodo dobili trdnjšo osnovo za izdelavo družbenega plana za leto 1964, ugotovili stanje in predvideli ukrepe pri izdelavi statutov delovnih organizacij ter proučili možnosti za znižanje delovnih ur v tednu na področju občine.

Na Bizeljskem obnavljajo vinograde

15. oktobra so v bizeljskih vinogradih stroji Agroobnove iz Ljubljane po dogovoru s KZ pričeli z obnovitvenimi deli. Kmetijska zadruga je priprave opravila že pred tem: navozili so gnoj in stebre ter zasadili dovolj cepljenk za nove plantažne nasade, 15 tisoč cepljenk so prodali na druga področja, 20 tisoč pa jih hranijo za svoje potrebe. Letos bodo zrigolali 15 hektarov vinogradov in uredili terase, pri-

hodnje leto bodo na teh površinah posadili trtje, nato bodo zrigolali še 22 hektarov in v letu 1965 preostanek do 50 hektarov, ki jih bo zajela obnova.

Vinogradniki so bili že večkrat pripravljeni prodati svoje površine kmetijski zadrugi, vendar se je vedno kaj zataknilo pri investicijskih kreditih. Ker se je to ponavljalo iz leta v leto, so ljudje doma obupali. Letos je obnova končno le stekla,

zato si pri zadrugi obetajo, da bo na pobudo za odkup vedno več vinogradniških površin.

Sredstva za odkup zemljišč za obnovo, s katero so že pričeli, bo nudila Komunalna banka v Celju kot kredit iz lastnih bančnih sredstev. Letošnja vinska letina ni najslabša, pravijo na Bizeljskem. Trgatev je bila mnogo bolj zgodnja kot ostala leta. Do sredine oktobra so obrali vsi lastniki, prejšnja leta pa so

začeli trgati šele po 15. oktobru. Grozdje je zaradi deževja začelo gniti, zato so pobiteli s trganjem. Kmetijska zadruga bo na svojih površinah pospravila okoli 20 vagonov vinskega pridelka, približno 300 vagonov presežkov pa bodo odkupili na bizeljskem in pišeckem področju. Kvaliteta bo srednja, vino vsebuje do 18 odst. sladkorja, kisline ni veliko, tako da bo oboje v primerjemnem ravnotežju. Vina bodo letos aromatična, vendar ne posebno močna.

Kako potrebno je bilo pričeti z obnovo, dovolj zgovorno priča nekaj številki: kmetijska zadruga je letos na svojih obnovljenih površinah v šestem letu po obnovi obrala po 95 hektolitrov muškata silvanca na hektar, vsaj 10 hektolitrov pa ga je na vsakem hektaru zgnilo. V zelo dobrih, starih vinogradih je letni pridelok največ 60 do 70 hektolitrov na hektar, v slabih pa nič več kot 25 hektolitrov na hektar. Razen tega morajo vinogradniki na neobnovljenih površinah vložiti po 280 delovnih dni ročnega dela na hektar, da dosežejo prej omenjeni pridelok, v sodobnih, terasastih vinogradniških plantažah pa pretežno del vsega opravijo stroji in je potrebnega le 80 dni ročnega dela na hektar.

Rudarji iz Globokega so malce z nezaupanjem ogledovali nove čelade in akumulatorske električne svetilke, ki so montirane na njih. 10. oktobra so se prvič, odkar rudnik obstaja, namesto s karbidovkami odpravili v rov z električnimi svetilkami. Ko jim je delovodja obrazložil vse potrebno in dokazal, da so električne svetilke veliko uporabnejše od karbidovk, so se zadovoljno nasmejali, kakor vidite na sliki. S starim rudarskim pozdravom »Srečno!« so odšli na delo

Do torika: 322 milijonov

V torek opoldne smo iz podružnic NB na našem področju zvedeli, da je bilo do ponedeljka zvečer na področju bivšega novomeškega okraja vpisano za ljudsko posojilo za obnovo Skopja že 322 milijonov in 922 tisoč dinarjev. V posameznih občinah so podpisali:

BREZICE	44.873.000
CRNOMELJ	24.013.000
METLIKA	5.685.000
NOVO MESTO	134.177.000
SEVNICA	26.597.000
TREBNJE	13.477.000
VIDEM-KRSKO	74.100.000

Podrobnejše poročilo o poteku posojila preberite na peti strani današnje številke!

Rozika Bevc in Francka Markelj (vidite ju na sliki) sta delavki v Konfekciji papirja v Vidmu-Krškem. Srečali smo ju pri nakladanju kamiona. »Sicer delava v pakirnem oddelku, tokrat pa naju je doletela dolžnost nakladanja kamionov. Po 4 tisoč kilogramov je treba naložiti v eni uri. Kakšen dan pride po papir tudi po 6 avtomobilov, po 3 do 4 pa naložimo vsak dan,« sta nam povedali

Konfekcija papirja: zmaga za 1963

Te dni so v konfekciji papirja v Vidmu-Krškem izpolnili letošnji proizvodni plan in s tem dosegli 346 milijonov dinarjev brutoprodukta. Do konca leta nameravajo ustvariti še okrog 80 milijonov, s čimer bodo letni plan preseglji za predvidenih 20 odstotkov.

Da so tako hitro izpolnili svojo letno obveznost, pravzaprav ni presenetljivo, kaj-

ti upoštevati moramo, da so letos v marsičem napredovali. Predvsem so uvedli proizvodnjo boljših papirjev, v kartonažnem oddelku pa so začeli izdelovati škatle in to dejavnost znatno povečali. V nekaterih oddelkih so uvedli tudi tretjo izmeno. Če k temu prištejemo še ustrezne nove stroje in povečano delovno storilnost, je izpolnitev gospodarske naloge v konfekciji povsem naravna.

Po sedemletnem programu, katerega obrisi so že izdelani, se bo proizvodnja v konfekciji papirja vsako leto povečevala za okrog 10 odstotkov, tako da bo leta 1970 ob povečanju števila zaposlenih od sedanjih 40 na 70 znašal brutoprodukt podjetja že 750 milijonov. To bodo dosegli še zlasti z večjo izkoriščenostjo sedanjih zmogljivosti, s povečanjem obsega proizvodnje kartonažnih izdelkov, z izgradnjo novih skladiščnih

prostorov in usposobitvijo sedanjih skladišč za proizvodne namene.

Zadovoljevanje potreb tržišča je usklajeno z zahtevami v potrošnji raznih vrst papirja pri nas, kar je konfekciji v Vidmu-Krškem uspelo tudi z uvedbo proizvodnje kvalitetnejših papirjev. S tem je podjetje dobilo poročstvo, da ostane tudi v prihodnje proizvajalec, na katerega bomo morali računati vsi porabniki najrazličnejših vrst papirja pri nas.

VREME

OD 17. DO 27. OKTOBRA

Med 17. in 23. oktobrom po večini oblačno s pogostim dežjem, nato za 2 do 3 dni izboljšanje. Okrog 26. oktobra zopet dež z močnejšo ohlajitvijo (po gorah nad 800 metrov sneg).

Ni nobenih izjem

Vsakdo je dolžan upoštevati ustavo in zakone.
(IZ USTAVE SFRJ)

Gesla: Uporabljalj zakon človeško! Razumeti je treba duha zakona, ne zgolj njegovo črko! Je treba uresničevati v življenju, seveda v njihovem dobrem, ne slabem pomenu besede. Zgodí pa se tudi, da se radi oprijemljejo teh gesel ljudje, ki bi hoteli na tuj račun žeti določene koristi. So tudi taki, ki bi radi prikrojili predpise potrebam lokalne skupnosti ali podjetja — na škodo širše skupnosti. To pa že ni več razumevanje duha zakona. Narobe: to je njegovo izgravanje. Proti takim samovoljnim, nezakonitim postopkom se je treba odločno bojevati. Določbo ustave, da je vsakdo dolžan držati se ustave in zakona, je treba spoštovati in jo izvajati v življenju. Izjem tu ni. Na odgovornejšem mestu je človek, doslednejši mora biti pri uresničevanju zakonitosti. Na to je opozoril tudi tovariš Tito, ko je dejal, da so poslanci dolžni dajati zgled doslednih uresničevalcev in izvajalcev ustave in zakonov.

V vsakdanjem pogovoru ljudi je včasih slišati pripombe, češ za nekatere ljudi zakoni ne veljajo. To seveda ni res. Pred zakonom so vsi enaki. Res pa je, da posamezniki kršijo zakone, včasih celo očitno, ne da bi to skrivali, za kar najdejo najrazličnejše izgovore. To lahko delajo samo tako dolgo, dokler jim dovolimo. Star pregovor pravi: Kjer ni tožnika, tam ni sodnika! Toda tožnik je lahko tudi javnost. Ta bi morala pokazati s prstom na take samovoljne, ki mislijo, da zanje zakoni ne veljajo. Opozoriti bi morala na njihovo škodljivo početje. Upoštevati ne bi smela nobenih izgovorov. Kar škoduje osnovnim interesom delovnih ljudi in skupnosti, ne more biti opravičljivo.

So ljudje, ki si dovolijo kršitev predpisa, pri čemer se izgovarjajo na pomanjstva. Največkrat so take zveze le umišljene! Nastale v glavah teh ljudi, postanejo sčasoma prepričljive, kakor da v resnici obstajajo. Tako se posamezniki spreminjajo v tabuje, ki se jih ne sme nihče dotakniti. Toda za tako strahospoštovanje do tabujev so dovzetni samo ljudje, nagnjeni k oportunistični, ki so tudi sicer popustljivi, češ bolje je živeti v miru, ne se nikomur zameriti. Ko jih opozoriš, da bi morali javno kritizirati primere izigravanja predpisov, samovoljnih odnosov do ljudi, bodo odgovorili: Pa zakaj ravno jaz! Ali sem mar edini, ki lahko to stori? Zakaj ne bi raje počakali, da bo to storil kdo drug?

Vsaka nezakonitost pride prej ko slej na dan. Takrat se pokaže, da so kršitve predpisov lahko tako dolgo živele zaradi premajhne budnosti javnosti, zavoljo oportunitizma lokalnih činiteljev, in manj zaradi domnevnih zvez. Toda takrat je večkrat že prepozno. Prepozno zaradi materialne škode, ki je nastala. Prepozno zaradi moralno-politične škode, ki zapusti globoke sledove. Prepozno zaradi človeka, ki je pred našimi očmi bredel čedalje globlje v blato, namesto da bi mu pomagali, s tem, da bi mu to preprečili. Navsezadnje še terjamo najhujši kazni, čeprav del krivde nosimo tudi sami, le da tega nočemo priznati.

Lahko se tudi zgodi, da se je kako zakonsko določilo že preživelo, ker pač ne ustreza več življenju. Niso bili tako redki primeri, ko smo ugotavljali, da kakšen predpis ne le ne ustreza več, ampak postaja že škodljiv — cokla razvoja. Tudi v tem primeru ne bi smeli dovoliti, da se vsak po svoje odloča ali bo predpis kljub temu še naprej spoštoval in ga izvajal ali na mu bo odrekel

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Eden od procesov, ki so po drugi svetovni vojni najgloblje posegli v politično podobo današnjega sveta in bistveno vplivali na življenje milijonov ljudi ter cele kontinente, je vsekakor proces odmiranja in likvidacije kolonializma. Gre za proces, ki je človeštvo stal že mnogo krvi — spomnimo se samo na Vietnam, Alžirijo in Kongo — in ki je svetu neenkrat grozil z novo uničevalno vojno. Toda kljub krčevitemu upiranju kolonialnih sil, ki se niso bale nasilja in krvi, da bi zlomile težnje narodov po svobodi, je razvoj šel svojo pot. Se pred petnajstimi leti so kolonialne sile javno in brez sramu govorile o svojih »zakonitih pravicah«, kadar so dušile z orožjem osvobodilna gibanja v Afriki in Aziji, danes pa se celo najbolj zakrknjeni kolonialisti ne upajo več javno braniti svojih anahronističnih prizadevanj, ampak se morajo zatekati k intrigam in podtalnemu spletkarjenju, da bi ohranili svoje interese.

Najlepši dokaz tega, kako je svetovna javnost obsodila vse oblike kolonializma in kako trdno odločena je likvidirati še zadnje ostanke, je letošnje zasedanje Generalne skupščine OZN. Se nikoli doslej ni moralna premoč antikolonialističnih sil prišla tako jasno do izraza in še nikoli doslej ni bila obsodba, ki jo je izrekel ta svetovni forum, tako nedvoumna in enotna.

Ustavimo se le ob dveh vprašanjih, kjer je ta proces prišel najbolj jasno do izraza: Južna Rodezija in politika apartheida. Britanski neokolonialistični manevri v Južni Rodeziji so znani. V tej deželi je na oblasti bela manjšina, ki — prežeta z rasističnimi idejami — poslušnost in ga ne bo hotel uresničevati. Veljavne predpise je treba izvajati. Pri ljudeh mora živeti občutek zakonitosti in pravne varnosti. Od tega je odvisna raven pravne zavesti. In na koncu: od tega je tudi odvisno spreminjanje pravnih v družbene norme.

Ubrati je treba drugač-
no pot. Na zastarele, pre-
živele, po prakti prera-
sle predpise je tre-
opozoriti organ, ki jih je
sprejel. Za to so poslan-
ci, da imajo posluš za
naše težnje in da pri-
sluhnejo predlogom. Za
to imamo družbeno-politične organizacije, da z njihove demokratične tribune opozarjamo na take pojave. To smo

odreka in onemogoča domačemu prebivalstvu kakršnokoli lastno besedo ali udeležbo pri upravljanju lastne dežele. Velika Britanija, pod katere nadzorstvom je Južna Rodezija, je hotela izkoristiti položaj in je svetohlinsko izjavila, da bo dala neodvisnost deželi. V sedanjem položaju to ne bi pomenilo nikakršne neodvisnosti za ogromno ve-

razkrinkan in obsojen. Drug, še bolj drastičen primer je Južna Afrika in rasistična politika Verwoerda vlade. Tudi v tej deželi imamo položaj, ko je vsa oblast v rokah bele manjšine, ki na najbolj grob način izkorišča in zapostavlja domače prebivalstvo. Prav v trenutku, ko se svetovna organizacija pripravlja na splošno razpravo o politiki apartheida, je rasistična vlada v Johannesburgu začela pripravljati procese proti vrsti svojih političnih nasprotnikov.

Ob teh vesteh je skupina držav v OZN predložila Generalni skupščini resolucijo, ki zahteva od Južnoafriške vlade, naj prekine sojenje, naj takoj osvobodi vse politične zapornike in vse, ki so zaprti, ker so nasprotovali rasni diskriminaciji. Za resolucijo je glasovalo 106 držav, proti pa je bila samo Južna Afrika.

Posebna značilnost tega glasovanja je bila, da so celo zahodne države podprele resolucijo, čeprav so doslej ob podobnih primerih stale ob strani. To dokazuje, da sta kolonializem in rasizem (ki ga ni mogoče ločiti od kolonializma) postala res že tak anahronizem, da se ga nihče več ne upa zagovarjati pred svetovno javnostjo. Rezultat tega glasovanja so politični krogi v OZN in drugod po svetu ocenili kot jasen dokaz, da bo svetovna organizacija zavzela v prihodnje še odločnejše stališče pri podpori narodom, ki se morajo še vedno boriti proti kolonializmu in rasni diskriminaciji. Jasno je sicer, da bo ta boj še dolgo trajen in težak, vendar je hkrati tudi jasno, da so ti in podobni anahronizmi, ki še težijo današnji svet, obsojeni na smrt. Gre samo še za vprašanje časa.

Agonija kolonializma

čino domačega prebivalstva, ampak zgolj proste roke za rasistično vlado bele manjšine, ki brani in zagovarja britanske interese.

Svetovna javnost je to svetohlinsko igro seveda spregledala in v Generalni skupščini odločno obsodila. Skrbniški svet Generalne skupščine je sprejel resolucijo, ki so jo predložile azijske in afriške države ter Jugoslavija in ki zahteva od Velike Britanije, naj preneha pošiljati v Južno Rodezijo svoje vojaške enote in letalstvo. Prav tako zahtevajo od Velike Britanije, naj ne prenese oblasti na vlado belih priseljencev, ampak naj počaka dokler ne bodo izvolili predstavniške vlade vsega prebivalstva.

Za to odločno resolucijo je glasovalo 85 držav, Portugalska in Južna Afrika sta bili proti, 11 držav, ki so tesno povezane z Veliko Britanijo, pa se je glasovanja vzdralo. Na ta način je bil podtalni manever kolonializma v Južni Rodeziji pred vso svetovno javnostjo

in odvečnih težav bo odpravljeno, pa najbolje vedo prebivalci, ki jim je nezadostna preskrba z vodo povzročila marsikak siv las.

Na sejmišču izredno živahno

14. oktobra je bil novomeški prašičji sejem zelo dobro obiskan, saj so kmetovalci pripeljali 1293 prašičkov, od katerih je bilo 1144 prodanih. Lepo vreme je privabilo ljudi od blizu in daleč, kljub velikemu povpraševanju pa se cena ni dosti spremenila in je znašala 6500 do 10.000 dinarjev.

V zadnjem sejmskem poročilu od prejšnjega tedna pa je tiskarski škrat zamejnjal število prašičev in govedil, o čemer bralce obveščamo.

V KRŠKEM: ŠE LETOS NOV VODOVOD!

Novi vodovod, ki bo v Vidmu-Krškem odpravil večletne težave v preskrbi z zdravim pitno vodo, bo začel delovati šele letos. Prihodnje leto bodo zgradili na Trški gori zbiralnik, ki bo mesto za daljši čas rešil skrbi in težav v zvezi s preskrbo prebivalcev z zdravim, pitno vodo. Koliko jeze, razburjanj

Po dolgotrajnem ugibanju, ali bo končno le odstopil ali ne, je kancler Adenauer dokočno presekal ugibanje. Med obiskom pri predsedniku Zvezne republike Nemčije Lübkeju je uradno podal ostavko na svoj položaj. V tork je njegov odstop sporočil parlamentu predsednik Bundestaga Gerstenmeier, včeraj pa so za novega zveznega kanclerja imenovali dosedanjega podkanclerja in gospodarstvenega ministra Ludwiga Erharda.

V Blackpoolu se je končala konferenca britanske konservativne stranke. Pečat vdušju na konferenci so dajale bližnje volitve, na katerih konservativcem napovedujejo le malo možnosti za zmago in pa novica o odstopu dosedanjega voditelja stranke in predsednika vlade Macmillana. Na Macmillana so že dolgo priščekali z vseh strani, naj odstopi, sedanja bolezen (nedavno je bil operiran) pa ga je dokončno prisilila, da se je odrekel svojemu položaju. Zda je ni znano, kdo bo njegov naslednik, vendar pa splošno pripisujejo največ možnosti sedanjemu podpredsedniku vlade Butlerju.

Ameriški predsednik Kennedy je prejšnji mesec predlagal, naj bi ZDA in ZSSR sodelovali pri uresničitvi načrta za izstrelitev človeka na Meseč. Pred dnevi je o tem predlogu razpravljala ameriški kongres in ga zavrnil. Opazovalci pričakujejo, da bo Kennedy zahteval, naj o vsej stvari razpravi še sedaj in naj razveljavi zavrnitev Kongresa.

V Moskvi, Londonu in Washingtonu so hkrati slovesno podpisali dokumente o ratifikaciji sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov v ozračju, vesolju in pod vodo. S tem je sporazum, ki so ga julija dosledni predstavniki treh vellesil in h kateremu je pozneje pristopilo več kot 100 drugih držav, začel formalno veljati.

Alžirska ljudska armada je, ne da bi oddala en sam strel, vkorakala v Michelet, kjer je bilo središče uporniških voditeljev polkovnika U El Hadža in bivšega poslanca Aita Ahmeda. S tem se je kriza v Alžiriji, ki so jo sprožili nasprotniki predsednika Ben Bele, približala dokončni rešitvi. Kot poročajo sta se oba uporniška voditelja s peščico svojih pristavev umaknila v hribe in pravita, da bosta od tam vodila gverilsko vojno proti alžirski vladi in predsedniku Ben Belu.

V Peking je prispela delegacija britanske letalske družbe BOAC, ki se bo s kitajskimi predstavnikoma pogajala o sporazumu za ureditev letalskih zvez med LR Kitajsko in drugimi državami. Dosele je največ notnikov, ki so potovali v Peking ali iz Pekinga, letelo preko Moskve, po novem sporazumu pa naj bi se potniški promet z LR Kitajsko odvijal v glavnem preko Hongkonga in Pakistana.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Ob dvajsetletnici prvega kongresa mladine je bila v Ljubljani slovesna seja CK ZMS, ki so se je udeležili tudi mnogi udeleženci prvega kongresa, nadalje sekretar CK ZKS Miha Marinko, član izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek, predsednik Glavnega odbora SZDL Vida Tomšič, član izvršnega komiteja CK ZKS Stane Kavčič in drugi. Slovesni seji je predsedovala Vilma Pirkovič, ki je bila pred 20 leti znana mladinska aktivistka in članica pokrajinskega komiteja SKOJ. O jubileju je spregovoril predsednik CK ZMS Tone Florjančič, ki je med drugim poudaril, da živimo v času burnih dogodkov, v družbi, ki z vsemi silami ustvarja nove družbene odnose. Procesi, ki se odvijajo v tem dogajanju, postavljajo slehernega človeka v situacijo, da postaja neposreden oblikovalec svoje sreče in prihodnosti. To velja tudi za mladino. Zaupanje do nje je potrdila nova ustava. To ji nalaga še večje odgovornosti, trdno zavest, da je soodgovorna za vsa dogajanja pri graditvi novega sveta. Mladi se morajo poglobljati v posamezna vprašanja, pri tem pa se zavedati, da to niso nekakšni posebni mladinski problemi, ker so to v resnici širši, družbeni problemi. Da bi jih lahko odkrivali, spoznavali in reševali, sta potrebni skrb za idejno rast in idejno enotnost, ki sta še zmerom poglavitni nalogi mlade generacije.

Udeleženci slovesne seje so poslali pismo tovarišu Titu, v katerem mu zagotavljajo, da bo mladina znala varovati tisto, kar je bilo ustvarjeno z revolucijo, in da bo oblikovala našo družbo ustvarjalno — kot zavzeti borci za napredek in mir v svetu. — Po končani seji je Vida Tomšič priredila sprejem v počastitev 20-letnice prvega kongresa mladine. V teh dneh so odprli tudi razstavo »Mladina v borbi«.

Do torka so delovne organizacije in posamezniki vpisali nad 34 milijard din posojila.

Najbolj so se izkazali delavci in uslužbeni, ki so s tem pokazali svojo moralno solidarnost. Politična akcija med kmeti v začetku ni bila dovolj široko zastavljena, zaradi česar je bil med njimi dokaj slabši odziv, kar velja tudi za Dolenjsko. Treba pa je priznati resnico, da so manjši kmetje vpisali več kot večji posestniki. — V Sloveniji je znesek doslej vpisanega posojila dosegel 6 milijard din. Struktura vpisnikov je taka: 1800 delovnih organizacij je vpisalo 2129 milijonov din, 436.000 delavcev in uslužbencev je vpisalo 3154 milijonov din, 64.600 indivi-

DVAJSETLETNICA PRVEGA KONGRESA MLADINE

dualnih kmetov je vpisalo 223 milijonov din in 38.000 drugih vpisnikov je posodilo 387 milijonov din.

Te dni so poslali vsem občinam in kmetijskim organizacijam osnutek 7-letnega plana razvoja kmetijstva v Sloveniji. V njem sta dve varianti za krepitev družbenega sektorja kmetijstva. Po minimalni varianti naj bi imel družbeni sektor kmetijstva 1971. leta 160.000 ha, po maksimalni varianti pa 200.000 ha zemlje ali 27 oziroma 31,6 odstotka vseh obdelovalnih površin.

Po predlogu republiške komisije za delovni čas, ki je ocenila dosedanje priprave za prehod na 42-urni tedenski delovni čas, naj bi 33 podjetij poizkušalo poslovati v skrajšanem delovnem tednu. Predlog je dan zvezni komisiji, ki mora tem podjetjem dovoliti, da opravijo polzkus.

Nič nam ni bilo podarjeno ne v boju ne v povojni graditvi

(Nadaljevanje s 1. strani)

zapisale. To so bile: zahteva, da mora SPZZ postati kar najbolj množična organizacija OF, ki mora najti vedno nove oblike udeleževanja, da bo aktivizirala sleherni slovensko ženo v nacionalnem in socialnem boju; zahteva najširšega aktivnega sodelovanja žensk v ljudski oblasti. Že to kaže, da so te zahteve presegale okvir zgolj politične enakopravnosti.

Sama nisem sodelovala na kongresu, pa vendar so bile takrat moje misli na kongresu. Bila sem političkomisar čete borcev, ki so tisto zgodovinsko noč stali na stražarskih mestih okrog Dobrnič in pred poglompem, kjer je potekal kongres. Spominjam se, kako sem borcem pred odhodom v Dobrnič govorila o zaupani jim dolžnosti z željo, da bi omogočili slovenskim ženam varno zborovanje.

Mnogo udeleženk kongresa in drugih borbenih žena ni več med nami. Žrtvale niso samo svojih dragih, ampak tudi sebe za našo lepšo prihodnost. Ni bilo malo tako pogumnih mladink, kot so bile Majda Šilčeva, Vera Šlandrova, ni bilo malo takih žena, kot sta bili Katarina Medetova in Katja Rupenova, in ne malo takih partizanskih mater, kot je bila moja, ki je fašistom povedala v obraz kljub posledicam, katerih se je dobro zavedala, da so se njeni trije sinovi in hčerke pravilno odločili, ko so odšli v partizane; pred belogardiisti ni pokazala solznih oči na požganem domu ob novici, da sta ji padla dva sina, pač pa je samo rekla: »Brez žrtve ni svobode!« Ni bilo malo takih, ki so pred ustrelitvijo prepevale internacionalo. Ni bilo malo mladih mamic, ki so prenašale orožje in letake v vozičku pod prvorojenčkom. Zaradi takih in mnogih drugih herojskih dejanj lahko s ponosom trdimo, da nam enakopravnost ni bila podarjena.

Toda čeprav so oblike dela danes drugačne, pa je pred nami še vedno naloga, ki jo je postavil kongres v Dobrniču: aktivizacija slehernih žena in vsestranska pomoč družini, da bo lahko aktivne sode-

lovala v družbenem življenju, da bo znala in mogla izkoristiti enakopravnost, ki ji je bila priznana na kočevskem zboru in ki je bila pozneje z ustavo uzakonjena.

Danes je v Sloveniji zaposlenih že več kot 330.000 žensk, ki predstavljajo s tem že 48 odst. vseh aktivnih prebivalcev, v proizvodnem delu pa sodeluje že 84 odst. žensk med 15 in 50 letom. Družba brez dela žensk sploh ne bi mogla več obstajati; zaposlitev pomeni hkrati njihovo ekonomsko samostojnost in varnost. Ženska pa je tudi mati; zanjo je to ena največjih vrednot, družbeni in osebni interes sta prav tu usklajena. Ko vemo, da je tako, pa hkrati vedno znova ugotavljamo, da pomoč družbe pri tej dvojni in celo trojni obremenitvi žene še vedno ni zadostna. Ta pomoč je premajhna, premalo prožna; vse premalo cenimo ogromen delež, ki ga dajejo zaposlene žene naši skupnosti. Prosimo, povejte, kaj menite o tem nesorazmerju.

Osnovni problem družine je prav gotovo varstvo in vzgoja otrok ter razbremenitev zaposlene žene. Čeprav smo dosegli lepe uspehe pri zaščiti matere, otrok in mladine, odprli številne varstvene in vzgojne ustanove, razširili zdravstveno in socialno zaščito, povečali število šol in tečajev, znatno izboljšali strokovno strukturo zaposlenih žensk, odprli nove sodobne trgovine itd., je še vedno precej problemov rešenih le na pol. Ali je dosegla svoj namen predporodna zaščita, če lahko nosečnica dela po lastni volji na delovnem mestu, ki čestokrat ne odgovarja njenemu stanju, do zadnjega dne pred porodom? Ali je dovoljna 4-urna zaposlitev matere ob 6 mesecev staremu otroku, če nimamo razvitih ali dosegljivih varstvenih ustanov ali rejniške mreže?

Ali smo lahko popolnoma zadovoljni s šolskim poukom, če kljub zakonu o šolski reformi manjka materialnih sredstev in kadra za reformiran pouk in

izvenšolsko dejavnost? Kdaj bodo vse šolske knjige pravočasno natisnane? Ali doslej uspešno rešujemo zaposlovanje ne kvalificirane ženske mladine ob istočasnem pomanjkanju uslužnostnih dejavnosti?

Ali odgovarja obratovalni čas trgovin in uslužnostnih podjetij potrebam kraja in tam zaposlenih žensk? Se in še je problemov, ki res niso »ženski«, ampak družbeni, in ki jih moramo reševati skladno z ostalim gospodarskim razvojem in z materialnimi pogoji, čestokrat pa zadostuje le že posluš za te probleme! Ženske, ki bodo v vedno večjem številu sodelovale pri družbenem in političnem delu, bodo prav gotovo te lastne probleme in probleme skupnosti pomagale uspešno reševati. Veliko pa bi lahko pomagal tudi tisk, če bi vse te probleme obravnaval konkretnije in z ekonomskimi pokazatelji dokazoval, da je v korist gospodarske-

treba ob nezmanjšani proizvodnji realne osebne dohodke, zato bo proces dela marsikje zahteval večjo mehanizacijo, reorganizacijo delovnih mest in večjo strokovnost.

Skrajšani delovni teden bo lahko znatno vplival na organizacijo prostega časa zaposlenih žensk, če bomo uspešneje reševali problem varstvenih ustanov, pomoči otrokom in dijakom s slabšimi šolskimi ocenami, če bomo organizirali izvenšolske dejavnosti za otroke in mladino. Podpirati bo treba razvoj delavskih univerz, kulturnih in športnih ustanov; izboljšati bo treba šolsko in patronažno zdravstveno službo in posvetiti več skrbi širši in kvalitetnejši uslužnostni dejavnosti, raznim servisom, menzam, sodobnim trgovinam in prehrambeni industriji. Razvijati in utrjevati bo treba krajevne skupnosti, istočasno pa seveda tudi dvigati kvaliteto in produktivnost dela in s tem zagotoviti porast realnih osebnih dohodkov, da se bo lahko čim več družin in predvsem

Dragica Rome kot komisarka zaščitne čete Glavnega štaba (avgusta 1944 v Črmošnjicah)

mu in družbenemu razvoju, če te probleme še hitreje in odločneje rešujemo.

Sami delate na odgovornem mestu v gospodarstvu; na kaj vse in kako naj bi vplival skrajšan delovni teden, če pomislimo konkretno na veliko obremenitev, ki jo ima zaposlena žena še kot mati, vzgojiteljica in sodelavka v javnem življenju.

Komisije, ki v delovnih organizacijah analizirajo in pripravljajo organizacijo dela za prehod na 42-urni delovni teden, nimajo lahkega dela. Zagotoviti bo

žensk vseh teh pridobitev, ki bi žene razbremenjevale, tudi poslužilo.

Brez vsega tega ne bomo v celoti dosegli cilja: zaposlenim je treba omogočiti večje sodelovanje pri vzgoji otrok, daljši počitek, večjo možnost aktivnega družbenega sodelovanja in strokovnega izpopolnjevanja. Zato urejanje krajšega delovnega tedna ne more biti samo stvar posameznih komisij ali delovnih organizacij. Nujno bo upoštevati vpliv skrajšanja delovnega časa na življenje posameznikov, družin in delovnih skupnosti, zato je potrebna razprava o tem ustavnem določilu

sovražne zasede, niso potovale po strlinskih kurirskih poteh in se prepeľavale s slabimi kmečkimi vozovi. Večina se jih je pripeljala po novi avtomobilski cesti Bratislava in enotnosti z modernimi in udobnimi avtobusi — sadovi zmagovitega zaključka narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije ter povojne socialistične graditve, za kar vse so tudi one dale dragocen prispevek.

Pred Rupenovo hišo se je zbrala šolska mladina z učitelstvom iz mirnopske šole skupno s člani krajevnega odbora Zveze borcev. Od rojstne hiše Zore Rupena-Katje se je razvil sprevod na vaško pokopališče. Spominu padlih borcev in aktivisti Katji je bil namenjen prvi korak antifašistk po petnajsetnem srečanju.

»Tvoje delo je ostalo med nami,« je ob grobu Katje med drugim rekla njena sodelavka iz Primorske. In Ančka Kuhar, njena sodelavka iz Štajerske, se je tudi spomni-

SLAVJE V DOBRNIČU

Dvajset let poteka, kar so se organizatorke vseljidskega upora, aktivistke, borke iz čet in bataljonov ter matere, ki so darovale boju za svobodo svoje sinove, hčere in može, zbrale na I. kongresu Slovenske protifašistične ženske zveze v Dobrniču na Dolenjskem. V nedeljo, 20. oktobra, bodo spet prišle v Dobrnič mnoge izmed takratnih delegatk, sem pa bodo prišli tudi številni gostje in prebivalci občine Trebnje in drugih dolenjskih krajev. Proslava 20. obletnice I. kongresa SPZZ se bo začela v Dobrniču ob desetih

uri. Začela jo bo godba na pihala iz Trebnjega, potem pa bodo domačini pozdravili delegatke kongresa in goste. Po programu, ki bo združen tudi s kulturnim sporedom, bodo popoldne razne športne prireditve.

Pridite v nedeljo v Dobrnič — udeležite se slavlja ob 20. obletnici prvega kongresa naših borbenih žena! Dobrnič vas vabi in pričakuje!

TREBANJSKE NOVICE

tudi v strokovnih združenjih, skupščinah in političnih organizacijah.

Kot podpredsednica skupščine SRS imate zdaj še širši vpogled v delo novoizvoljenih skupščin. Odstotek žena v vseh skupščinah je zdaj precej večji kot pred leti, prav tako pa se je bistveno spremenilo tudi gledanje na »ženska vprašanja«, ki jih že več let štejejo predvsem za skupna družbena vprašanja. Ali se je odnos do teh vprašanj tudi v praksi povsod že temeljito spremenil in izboljšal? Kakšne naloge so glede tega vprašanja zdaj zlasti pred občinskimi skupščinami, krajevnimi skupnostmi in drugimi organi samoupravljanja?

Delo in sestav novoizvoljenih skupščin sta z novo ustavo spremenjena. Spremenila in razširila se je sestava zborov proizvajalcev, ker delavsko upravljanje ne obsega samo gospodarskih organizacij, temveč tudi področja kulture, prosvete, zdravstva, socialnega varstva in drugih družbenih služb. Prav zato je delo lahko ob aktivni udeležbi vseh izvoljenih bolj kvalificirano, bolj strokovno in bolj poglobljeno. Kvalitetno spremembo dela zagotavlja tudi velika udeležba naših odbornikov, saj je v občinskih skupščinah novih kar 88 odst. vseh odbornikov z znatno boljšo strokovno strukturo, njihova povprečna starost pa je 35 let.

Udeležba žena v novoizvoljenih skupščinah je večja, kakor je bila kdajkoli doslej, saj je od skupno 3803 odbornikov v občinskih skupščinah 767 žensk in od 290 odbornikov okrajnih skupščin 65 odbor-

nic. Kvalitetna sprememba je še mnogo ugodnejša, saj so včasih v občinskih skupščinah prevladovali gospodinjci, v sedanjih pa je 172 odbornic z višjo in visoko, 300 s srednjo in 295 z nižjo strokovno izobrazbo. Tudi udeležba žensk v ostalem delavskem in družbenem upravljanju ter na odgovornejših upravnih delovnih mestih je v zadnjih letih znatno porasla. No, in če ob tej ugotovitvi še lahko zanesljivo pričakujemo, da bo v občinskih skupščinah možna širša strokovna in splošna razprava o zadevah in problemih komunalnih skupnosti, kjer se bodo lahko izmenjala stališča in sprejemala pripombe s pedagoškega, zdravstvenega, socialnega in ekonomskega gledišča, potem lahko upamo, da se bodo hkrati z našo ekonomsko močjo lahko hitreje reševali tudi nekateri doslej še nerešeni problemi s področja zaščite družine in nadaljnje razbremenitve zaposlenih žensk.

Nova mandatna doba je še prekratka, da bi lahko občutili vse te spremembe. Toda prav v tem času, ko delovne organizacije, občinske skupščine in krajevne skupnosti sestavljajo statute in 7-letne programe razvoja, bo potrebno še intenzivnejše delo, da bi zagotovili skladnost razvoja vseh gospodarskih in družbenih področij. Gre za to, da dosežemo take odnose delovnih organizacij z občinskimi in komunalnimi skupnostmi, da bodo zagotavljale delovnim državljanom in zlasti družinam zdrav razvoj in srečnejšo prihodnost. Pri tem pa lahko ženske, ki najbolj občutimo vrzeli, uspešneje kot doslej sodelujemo in odločamo.

DRAGICA ROME

„Tako lepo je bilo, tovarišica...“

Delegatke ustanovnega kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze, ki je bil pred 20 leti v Dobrniču, so slovesno počastile 10. in 15. obletnico tega pomembnega dogodka. 17. oktobra 1953 so se zbrale v Dobrniču, pred petimi leti pa so se srečale v Mirni peči, na partizanskem Rogu in nato v Novem mestu, kjer jim je govoril takratni predsednik izvršnega sveta LRS Boris Kraigher. V spomin na srečanje delegatk I. kongresa SPZZ oktobra 1933 na Dolenjskem preberite še neobjavljene spomine.

»Ali nisi ti morda Danica?«
»Seveda sem! In če se ne motim, si ti Olga, ali ne?«
»Kakopak da sem! Jaj, glej jo!«

Krepek stisk rok in še objem in poljub na obe lici. Dve ženski sta se zavrteli po cesti v sproščenem navdušenju. Tako se srečujejo in pozdravljajo le stari znanci in prijateljci, še bolj, stari tovariši.

V resnici, tudi to je bilo srečanje po dolgih letih, srečanje starih aktivist in bork iz časov narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije, tovarišic iz najtežjih časov.

To je bilo srečanje preživelih delegatk I. kongresa SPZZ in drugih antifašistk 25. oktobra 1953 v Mirni peči pri Novem mestu. Stiskanje rok, objemanje, solze veselja in radosti, prešeren smeh in radostni vzkliki, vse to se je mešalo med seboj ob pristanju avtobusov.

Petindvajsetega oktobra je bil lep dan, lepšega si ne bi mogli zažeti. Čudovite barve jeseni so se prelivala vsepovsod v naravi. Kaže, da so tudi barve v bogati jeseni bolj pestre, bolj očarljive.

V Mirni peči so se dopol-

dne ob 11. uri pričeli ustavljanje avtobusi: iz Kopra, iz Gorice, iz Maribora, Celja, Gorenjske, iz Ljubljane, Novoga mesta in drugod, ob njih pa še osebni avtomobili iz raznih krajev. Iz njih so izstopale žene različnih starosti in poklicev; kmetice, učiteljice, profesorice, inženirke, politične in socialne delavke in druge. Tri tovarišice iz Trsta, Leni in Hilda iz Celovca, narodna heroja Olga Družina in Albina Mali, Ančka Kuhar iz Maribora, Pirova Regina iz Metlike, Marjana Draksler iz Ljubljane in še desetine drugih iz vseh okrajev naše republike.

Mnoge med njimi so bile na Dolenjskem v času NOB, mnoge so se udeležile kot delegatke I. kongresa SPZZ v Dobrniču 16. in 17. oktobra 1943. Spet so prišle po petnajstih letih v te kraje. Toda sedaj se niso prebijale skozi

la njenega dela in dela vseh zavednih žena Jugoslavije. Pevski zbor pionirjev iz Mirne peči je lepo zapel dve pesmi. Ko je nekaj toplih besed spregovoril v spomin na padle borce še predstavnik krajevnega organizacije ZB tovarš Brajer, so žene položile velike vence na skupni grob padlih borcev. Srečalne in fotografske kamere so imele občino in hvaležno žetev, po mnogih licih pa so drsele solze...

Potem so se odpeľale dalje, skozi Novo mesto v Dolenjske Toplice. Spet prijetna srečanja in vzkliki radosti. Tu so že čakale antifašistke iz Topliške doline in kočevske občine ter nekaj iz Bele krajine. Rezka Virant iz Dol. Toplice, Justina Zupancič iz Podhoste, Enica Škof iz Crnomlja, Pirnatova mama iz Kočevja, z njo pa še Helena, Katica, Anka, Rauhova mama in druge. Kdo bi vse naštel in zapisal!

Na zgodovinski Rog, na ogled Baze 20, medvojnega po-

stojanke našega najvišjega političnega in vojaškega vodstva, je bila naslednja pot udeleženk proslave. V okrilje rožnih gozdov so jih potegnili avtobusi. Z njimi so šli še člani Zveze borcev Topliške doline kot vodilni! Strma pot od ceste do Baze je marsikatero upehala. Mlajše so pomagale starejšim in bolehnim, pa je šlo.

»A, to je Rog, o katerem sem že toliko slišala. Vendar se mi je enkrat ponudila prilika, da ga vidim. In te barve, kako dobro so ohranjene! V teh gozdovih so se zdravili naši ranjeni borci!«

»Da, tisti ranjenec, za katere ste ravno ve toliko zbrale in poslate iz vseh krajev.«

»Res je, tovariš. Tudi me v Trstu smo zbirale in pošiljale partizanom. Veliko sem spravila venca — in me v Mariboru.« — »Iz Ljubljane smo poslate cele vagone.« — Me v Topliški dolini smo že leta 1942 pekle za ranjence v Rogu. Vedele smo, da se nahajajo v Rogu!«

Priznanje Pleterjam in njihovemu priorju

V četrtek, 24. t. m., se bodo v kartuziji Pleterjah zbrali stari partizani k intimni svečanosti. Odkrili bodo kamnito ploščo s skromnim priznanjem samostanu in zlasti njegovemu predstojniku p. priorju dr. Josipu E. Leopoldu-Lavovu za vse, kar sta v težkih letih 1941-1945 storila za osvobodilni boj naše zemlje.

Pod nemškimi papežema, kot je zgodovina po vojni označila Pija XII., se je duhovnik znašel dostikrat s svojo vestjo v hudi stiski, ko so od njega zahtevali, naj opaše nedovoljeno mu orožje, naj pomaga sovražnikom domovine ali celo vodi zločinsko črno roko. Največkrat se je odločil za najlagodnejšo pot pokorščine predstojnikom, torej natanko tako kot nacistični hudodelci, ki tudi niso nikoli poskušali zagovarjati svojih dejanj, ampak se zatekali v izgo-

vor, da so za vsako ceno dolžni poslušnost svojim višjim.

P. prior dr. Leopold je tak moralni oportunistem pogumno zavrnil, takoj ko je zagledal prva do zob obožena duhovnika Šinkarja in Kupljenika. Prav ta odločnost ga je vodila trdno po poti poštenja in zvestobe sebi in domovini.

Ko je slišal za ustaška barbarstva v znamenju krščanskega križa, p. dr. Leopold ni mogel verjeti. Po rodu sam Hrvat, je pohitel v Zagreb in se potrj vrnil.

»Mnogo huje je, kot ste mi pripovedovali,« je dejal zdravniku dr. Reji in mu brez obotavljanja izročil deset tisočakov za Osvobodilno fronto, ki je takrat kupovala prve puške. Protiravno nestrpnemu in zločinskemu fašizmu, ki je z Judi in Cigani tudi slovan-ske narode sklenil zbrisati

z evropskega zemljevida, nas Slovence razpršiti po Abesiniji (italijanski načrt), Balkanu in Sleziji, s čimer so začeli Nemci takoj po prihodu, proti tej

Dr. Josip Edgar Leopold-Lavov, prior kartuzije Pleterje

zaroti Rima in Berlina zares ni preostalo nič drugega več kot oborožena ustaja, katere upravičenost priznavajo v skrajni sili samobrambe tudi teoretiki mednarodnega prava.

Pomemben delež Pleterij pri NOB bo morala opisati zgodovina. Pater prior ni nikoli več niti za trenutek okleval, niti v veliki ofenzivi jeseni 1942, ko se je zdelo, da se bo partizanstvo razsulo, niti v hudih stiskah nemške ofenzive leto pozneje. Moral je skozi vse preizkušnje izdaje, gestapovskih ječ, smrtne obsodbe in po pomilostitvi v izgnanstvo v tujino.

Vsa ta dramatična preteklost, zgodba nekega nezprosnega poštenja in brezkompromisne vesti, tiči za dvema, tremi skromnimi vrsticami v kamnu, pred katerim se bodo v Pleterjah odslej ustavljali popotniki.

Ivo Pirkovič

LJUDSKO POSOJILO

SREŽICE: 44 milijonov 873 tisoč dinarjev

54 delovnih organizacij je iz poslovnih sredstev vpisalo 7 milijonov 589 tisoč dinarjev, 3140 delavcev in uslužbencev 17 milijonov 504 tisoč dinarjev, 1878 kmetov 6 milijonov 658 tisoč dinarjev, 436 vpisnikov iz ostalih poklicev 6 milijonov 410 tisoč dinarjev in pripadniki VP 6 milijonov 712 tisoč dinarjev.

ČRNOMELJ: 24 milijonov 13 tisoč dinarjev

V črnomaljski občini je do 14. oktobra vpisalo posojilo za Skopje iz poslovnih sredstev 21 delovnih organizacij skupaj 5 milijonov 209 tisoč dinarjev, 1887 delavcev in uslužbencev je vpisalo 12 milijonov 948 tisoč dinarjev, 555 kmetov 1 milijon 839 tisoč dinarjev, 272 ljudi iz ostalih poklicev milijon 225 tisoč dinarjev in pripadniki vojne pošte 2 milijona 801 tisoč dinarjev.

METLIKA: 5 milijonov 685 tisoč dinarjev

Tri delovne organizacije so v občini Metlika do 14. oktobra vpisale iz poslovnih sredstev 280 tisoč dinarjev, 867 delavcev in uslužbencev je vpisalo 4 milijone 221 tisoč dinarjev, 159 kmetov 414 tisoč dinarjev, 142 vpisnikov iz ostalih poklicev pa 770 tisoč dinarjev posojila za Skopje.

NOVO MESTO: 134 milijonov 177 tisoč dinarjev

V novomeški občini je do torka, 14. oktobra, 57 delovnih organizacij vpisalo 49 milijonov 120 tisoč dinarjev, 11.464 delavcev in uslužbencev 66 milijonov 360 tisoč dinarjev, 2193 kmetov 6 milijonov 217 tisoč dinarjev,

1174 ljudi iz ostalih poklicev 6 milijonov 595 tisoč dinarjev posojila za Skopje, pripadniki vojne pošte so vpisali 5 milijonov 885 tisoč dinarjev, tako da je v vsej občini vpisanih 134 milijonov 177 tisoč dinarjev posojila.

SEVNICA: 26 milijonov 597 tisoč dinarjev

Do včeraj, 14. oktobra je v občini Sevnica vpisalo 15 delovnih organizacij iz poslovnih sredstev 9 milijonov 727 tisoč dinarjev, 2348 delavcev in uslužbencev 13 milijonov 155 tisoč dinarjev, 1071 kmetov 2 milijona 939 tisoč dinarjev in 211 ljudi iz ostalih poklicev milijon 76 tisoč dinarjev posojila za Skopje. Vsega so v občini vpisali 26 milijonov 597 tisoč dinarjev posojila.

TREBNJE: 13 milijonov 477 tisoč dinarjev

Iz poslovnih sredstev je 14 delovnih organizacij vpisalo 2 milijona 87 tisoč dinarjev, 1179 delavcev in uslužbencev je vpisalo 7 milijonov 817 tisoč dinarjev, 750 kmetov 3 milijona 24 tisoč in 377 vpisnikov iz ostalih poklicev milijon 549 tisoč dinarjev. V občini Trebnje so do torka vpisali 13 milijonov 477 tisoč dinarjev posojila za Skopje.

VIDEM-KRŠKO: 74 milijonov 100 tisoč dinarjev

22 delovnih organizacij je iz poslovnih sredstev vpisalo 26 milijonov 849 tisoč dinarjev, 4297 delavcev in uslužbencev 37 milijonov 667 tisoč dinarjev, 1299 kmetov 4 milijone 326 tisoč dinarjev in 296 ljudi iz ostalih poklicev 5 milijonov 258 tisoč dinarjev posojila za Skopje. V občini Videm-Krško so do minulega torka vpisali vsega 74 milijonov 100 tisoč dinarjev posojila.

spričo najbistvenejših akcij v tem obdobju. Vendar je okrajnih nagrad le pet in bilo je treba zaključiti tako kot je bilo začeto. Marsikatera uspešna krajevna organizacija je dobila občinsko nagrado, kakršne so hkrati 2 okrajnim razpisali tudi vsi občinski odbori SZDL.

Celotna akcija tekmovanja je upravičila svoj namen. Kralo bi le izkušnje iz tega obdobja z enako vztrajnostjo tudi nadaljevati. Nalog, ki spodbujajo k temu, je več

kot dovolj; pred nami so občinski statuti, statuti delovnih organizacij in še posebej krajevnih skupnosti, družbeni plan in program sedemletnega razvoja, nadaljnje razvijanje samouprave na vseh področjih družbenega dogajanja, tekoče in percije gospodarske naloge itd. itd. Naj bodo najvišje ocenjene krajevne organizacije v dolenjskih občinah še naprej na čelu nosilcev novih pobud pri delu v Socialistični zvezi!

M. G.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Bogo Liliša, član kolektiva »Krk«, Novo mesto; Marica Trele, gospodinja iz Novega mesta; Edo Trele, Alojz Tekstor, člana kolektiva »Novoles«, Novo mesto; Jože Kranjc, Miha Lokovšek, Vida Počrvina, Rudi Bergar, Franc Košmrlj, Franc Mesojedec, Ana Koncilja, Marija Kukman, Fani Krhin iz Industrije obute, Novo mesto; Jože Bartoli, klepar iz Birčne vasi; Jože Krevs, Janez Gorec, Alojz Kotnik, Anton Novak, Jože Uhan, Ivan Krakar, člani kolektiva Cestno podjetje, Novo mesto; Ciril Zrnec, Mirko Bartoli, Anton Jakše, Franc Erpič, Bojan Tomšič, Marko Bugar, Rudi Gole, Franc Bastardi, Anton Kranjc, Jože Mandelj, Marko Mandelj, Ana Vitkovič, Brigita Kaltnekar, Marija Ilc, dijaki novomeške gimnazije.

Za prizadete v Križah in Pečicah še zbirajo

Hudo neurje s točo je v poletnih mesecih popolnoma uničilo ves pridelek žitaric in nekaterih drugih poljščin prebivalcem naselj Križ in Pečice v brežiški občini. Po vseh krajevnih središčih so pričeli z nabiranjem akcij za prizadete prebivalce, 2000 kilogramov semenske pšenice za 18 gospodarstev iz Križ in 3 gospodarstva iz Pečice je že pripravljenih in jih bodo gospodarji dobili v teh dneh. Ostale kmetijske pridelke še zbirajo, pa tudi pomoč v denarju, in jo bodo kmalu, ko bo akcija zaključena, izročili vaščanom Pečic in Križ.

Peter Romanič

Adlešiči, Gabrje, Mirna, Dragatuš in Metlika

Zaključeno tekmovanje krajevnih organizacij SZDL tudi v ljubljanskem delu bivšega novomeškega okraja

Po daljšem času, ki je bil potreben za odstranitev nekaterih tehničnih in poročevalskih ovir, so na nedavnem sestanku predsedniki občinskih odborov štirih dolenjskih občin pregledali zaključena poročila in predložili izvršnemu odboru okrajnega odbora SZDL Ljubljana razpored prvih petih krajevnih organizacij. Te so: ADLEŠIČI, GABRJE, MIRNA, DRAGATUŠ in METLIKA. IO je na svoji seji 15. oktobra o predlogu razpravljala in ga tudi sprejela. Tako bo 750.000 dinarjev romalo v naslednjih dneh na omenjene krajevne organizacije in jim bo pri urejanju materialnih pogojev za delo vsekakor v izdatno pomoč.

Okrajni odbor SZDL v Novem mestu je lani na 6. redni seji ugotovil nekatere vsebinske in organizacijske slabosti krajevnih organizacij. Ko je o njih razpravljal, je sklenil, da bi nadaljnje delo krajevnih organizacij spremljala posebna evidenca in tekmovanje, ki naj bi trajalo 6 mesecev.

V vsakodnevem delu organizacij se je uveljavilo toliko novih in pestrih oblik, da je evidenca o tem resnično veran prikaz dejavnosti. Spremljanje dejavnosti se je odvijalo predvsem v dveh osnovnih smereh: v vsebinski poglobitvi dela krajevne organizacije in v njeni organizacijski utrditvi. Tako eno kot drugo področje dela je bilo hvaležno prav spričo obsežnih nalog, ki so jih krajevne organizacije v tem času izvajale.

Od ustavne razprave do volitev

poslancev in odbornikov, od

Spomini so oživel, spomina na težke dni in veliko požrtvovalnost, ki je dostikrat mejila na drznost.

»Kje pa so bolnišnice?« je bilo naslednje vprašanje. »Raztresene so po vsem Rogu. Vse bolnišnice v Rogu so lahko sprejele do 4000 ranjenec.« se je glasil odgovor.

»In kje so pokopališča?« — »Tudi po vsem Rogu. Mnogim borcem in borkam je Rog poslednje domovanje!«

Ob spominu na vse, ki so pod krošnjami teh mogočnih dreves in med skalami v pre-skromni zemlji našli zadnje počivališče, je glasna govornica utihnila. Mnogim je nezacejlene bolečine stisnila srce ob spominu na drage, ki so jih izgubile med vojno. Spet so se zalesketale solze v očeh.

»Halo, tovarišica iz Murske Sobote, skupaj se bomo silkale za spomin. — Mariborčanke skupaj, tovarišice iz Kočevske skupaj, preživlele delegatke I. kongresa sku-

letnih konferenc krajevnih organizacij do razvijanja stikov s članstvom so organizacija tekmovalna pravila o vsebinskih vprašanjih. V tem delu poročil zasledimo izvirne oblike obravnavanja obseh ustav, pritegovanje vrste sodelavcev, strokovnjakov in temeljito seznanjanje občanov z obema osnutkoma.

Letne konference so bile kvalitetne pripravljene in tudi izvedene, marsikje pa so predelali poročila o do sedanjem delu tudi po podružnicah s širokim krogom članstva. Razprave so bilo globlje in tehtnejše, sodelovanje članov odborov krajevnih organizacij pa se je ravno pri pripravah poročil učvrstilo. Nova vodstva so izbrana iz najbolj delavnih članov, več pa je tudi v njih tovarišic in mladine. Na konferencah sprejeti sklepi so poživili tudi delo podružnic, nastalo je več sekcij itd., kar vse je vplivalo na živahn

politično obdobje, ki je ravnokar za nami. Višek dejavnosti v političnem delu je bil dosežen vsekakor v ne posredni prostovoljni akciji, ki jo je sleherni krajevna organizacija izvedla z velikim prizadevanjem vseh članov. Krajevne organizacije SZDL na Dolenjskem so k temu prispevale dostojen delež.

Organizacijsko utrditev KO

so občinski odbori SZDL spremljali tačas po naslednjih tekmovalnih merilih: usposabljanje vodstvenega kadra v KO, rast članstva, urejanje prostorov in družbenih centrov, pobiranje članarine, evidenca članstva ter administrativno poslovanje. Iz tega dela tekmovanja se vidi, da v njem pravzaprav res ni bilo nobenih posebnih »tekmovalnih« disciplin, temveč je šlo le za organizirano in tekoče spremljanje rednega dela krajevne organizacije. Kolikor normalnejše je ta delo vala, toliko več verjetnost je bilo, da ji utrjevanje organizacijskih oblik in sistematičnega dela lahko prinese eno izmed vidnih mest.

Občinski izvršni odbori in organizacijske komisije so na podlagi pregleda vrste poročil sproti spremljali in iz meseca v mesec ocenjevali

pa!« Fotoreporterji so imeli polne roke dela.

Mrak je pričel siliti pod krošnje dreves, ko so pričele zapuščati Bazo 20. »Hej mašica, zagodi...« je pričela peti ena, druge so pomagale.

»Srečna sem, da sem to videla.« je povedala ena. Tovarišica Leni Ošpice iz Celovca pa je rekla, da ni verjela, da je vse to tako lepo in tako ohranjeno.

Tovariško srečanje zvečer v Dolenjskih Toplicah je bilo prav tako toplo in pristrčno. Zlasti še, ko je med udeležence prišla tovarišica Vida Tomšič. Pravi partizanski tovariški večer.

Svečani deli proslave je bilo zborovanje v Novem mestu 26. oktobra. Udeležence so z največjim zanimanjem sledile besedam predsednice Zveze ženskih društev Slovenije, tovarišice Angele Očepke. Na oder je prišla skupina novomeških pionirjev in pozdravila udeležence proslave in druge goste. V znak hvaležnosti

so pionirji izročili šopke rdečih nagejnov predstavnikom ljudske oblasti in političnih organizacij, ki so se udeležili proslave. Velik šopek belih rož pa so zadržali.

»Tega šopka vam ne damo. Nesli ga bomo pred spomenik tistih, ki so za nas vse žrtvovali življenja.« je povedala pionirka, ki je izrekla pozdrav in zahvalo pionirjev tako pristrčno, da je mnoge ganilo.

Ko jih je v imenu Dolenjske pozdravil še narodni heroj in sekretar okrajnega komiteja ZKS Jože Borštnar in jim je izročil pozdrave graditeljev avto ceste član glavnega štaba mladinskih delovnih brigad, so navdušeno pozdravile predsednika izvršnega sveta LR Slovenije tovariša Borisa Kraigherja. Tudi on je prišel mednje ob tej priložnosti in s tem dal priznanje delu zavednih žena med vojno in po vojni, kar je še prav posebno poudaril tudi v govoru. Te in besede o naših notranjih in nekaterih zuna-

njepolitičnih problemih, ki jih je ob tej priložnosti izrekel tovariš Kraigher, so žele pritrjevanje vseh navzočih.

Bogat in izbran kulturni spored je dopolnil zborovanje. Udeležence so odhajale zadovoljne, srečne, polne najlepših vtisov.

»Tako lepo je bilo vse, da sem se kar naprej jokala, pa ne vem zakaj. Kar same od sebe so prišle solze.« je povedala starejša tovarišica, druge pa so potrdirile, da je bilo res tako. »Srečne bi bile, če bi me lahko privedle kaj podobnega za naše žene.« so rekly tovarišice iz zamejstva.

Udeležence proslave petnajste obletnice I. konference SPZZ so šle domov z obljubo, ki so jo poslale tudi v pozdravni resoluciji maršalu Titu: »...Ohranile smo duha, ki je vladal na I. kongresu v Dobrniču. S Teboj na čelu se bomo še borile za mir v svetu...«

Mladi, a zreli in samostojni

Dvajset let je minilo, odkar so se od 10. do 12. oktobra 1943 zbrali v takrat svobodni Kočevski Reki delegati za I. kongres Zveze slovenske mladine (ZSM). Prvi kongres mladih je potekel v duhu kočevskega Zbora odposlancev slovenskega naroda; dvajseta obletnica, ki smo jo pretekli teden tako slovesno počastili v Ljubljani in v vseh naših mladinskih organizacijah, je bila zato lep jubilej in pogled na zmagovito prehojeno pot, ob katerem so udeleženci proslave sporočili tovarišu Titu:

»Obljubljamo Ti, tovariš Tito, da bomo znali varovati tisto, kar je bilo ustvarjeno z revolucijo, da bomo oblikovali našo družbo in svet, v katerem živimo, kot ustvarjalni delavci — zavzeti borci za napredek in mir v svetu.»

Da bi naši mladi bralci bližje spoznali ponosna leta nastajanja samostojne mladinske organizacije, ponatiskujemo iz razgovora, ki ga je pretekli teden pripravilo uredništvo DELA v Ljubljani, kaj je o nastajanju in delu mladinske organizacije v Beli krajini povedal tovariš NIKO BELOPAVLOVIČ, eden izmed prvih mladinskih aktivistov v takratnem belokranjskem okrožju.

»Do jeseni 1942 so bili v Beli krajini pri okrožnem odboru OF in okrožnem komiteju posamezniki zadolženi za delo z mladino,« je začel pripovedovati tovariš Belopavlovič. »Poleg tega so bili mladinski aktivisti, ki so na terenu ustanavljali mladinske aktivne. Ze do oktobra 1942 smo imeli v vseh belokranjskih vseh mladinske aktivne. Do decembra smo tudi že izbrali kader, ki naj bi prišel v okrožni komitej SKOJ in v okrožni odbor mladine. Okrožni komitej SKOJ za Belo krajino je bil formiran januarja 1943. leta, hkrati pa tudi okrožni odbor mladine. Tako smo potem pripravljali skupno mladinsko konferenco dolenske in belokranjske mladine, ki naj bi bila že v začetku februarja. Na belokranjskem področju smo se nanjo izredno skrbno pripravljali, saj so nam povedali, da se je bo udeležil tudi vidnejši mladinski funkcionar. To je bil Ivo Lola Ri-

bar, ki pa se je med potjo nekje zadržal in se konferenci ni udeležil. Tako smo jo opravili sami in že takrat sprejeli pomembne sklepe. Naj naštejemo samo nekatere: Vse mlade fantje je treba odpraviti v partizane, delo na terenu pa naj namesto njih prevzemajo mladinke; čimprej je treba pomagati obdelati zemljo tistim družinam, ki imajo svojce v partizanskih brigadah in seveda obdelovati tudi tisto zemljo, ki je bila zaplenjena belogardistom.

Nekaj dni po tej konferenci je prišel tudi Lola Ribar. Poleg drugega dela, ki ga je moral opraviti v Sloveniji, se je tudi z nami, z mladinci zadržal na mnogih sestankih. Pripovedoval nam je o I. kongresu USAOJ in njegovih sklepih, saj se tega kongresa naša delegacija ni mogla udeležiti in je kongres v imenu slovenske mladine pozdravil kurir Bradač, ki je bil takrat v Bihaču. Mi pa smo poročali o naši dejavnosti in o rezultatih, ki smo jih dosegli pri vključevanju mladine v organizacijo.

Po teh razgovorih in seveda tudi po februarški konferenci mladine pa se je razgibanost mladine šele razmahnila. Mladinci so množično odhajali v partizanske brigade in odrede, njihova mesta v vodstvih organizacije so prevzemale mladinke. Na sejo iniciativnega odbora ZMS v Podstenicah 27. maja 1943 smo tako prišli že s številko: 96% vse belokranjske mladine je bilo v mladinskih organizacijah...»

Zelo podobno je bilo takrat tudi stanje in delo v mladinski organizaciji novomeškega okrožja. Samostoj-

nost v delu, pomoč ljudski vojski, vera in zaupanje v zmago in svetlo bodočnost — to je prevevalo vodstva vseh mladinskih organizacij, ki so

»Tole je bil eden izmed najmlajših partizanov, kar sem jih srečala; morda mu je bilo 12 ali 13 let, ko je prišel k nam v zaščitno četo Glavnega štaba iz 3. bataljona Gubčeve brigade...« nam je povedala tov. Dragica Rome, ko smo jo pred dnevi obiskali v Novem mestu

med vojno s člani ZSM vred opravila ogromno politično, vojaško in organizacijsko delo na frontah in v zaledju, če lahko tako sploh imenujemo kraje, ki so bili s svojimi partizani vred pravzaprav en sam plamen revolucije in neugasljivega žara: hočemo svobodo, hočemo novi svet pravice in enakopravnosti. Mladi rod je z dejanji dokazal, da ljubi domovino. Tak pa je tudi danes — vreden dedič velikih let NOB.

Štirje traktorji orjejo od zore do mraka

Priprave na jesensko setev so bile na področju kmetijske zadruge Brestanica pravočasno zaključene. Zadruga ima na zalogi še vedno dovolj umetnih gnojil in sortnih semen. Doslej so podpisali pogodbo o sodelovanju za 35 hektarov pšenice in 20 hektarov travnikov. Kmetje zelo radi posegajo po Thomasovi žilindri, ki je dobro gnojilo za travnike, pa je že nekaj let ni bilo dobiti. Vsi štirje traktorji, ki jih zadruga premore, so od zore do mraka pri jesenskem oranju in orjeju v treh delovnih tizenah.

V vsako našo družino domači tehnik Dolenjsk. list!

2 morda bo pobral svoje igračke in jih položil v naročje.

Mnogi odrasli ne vedo postopati z otrokom, ker ga ne pustijo pri miru toliko časa, da bi jih proučil. Navadno pristopijo k njemu in mu mnogo pripovedujejo, vsled česar se zateče k mami, pri kateri išče zaščito. Potem pa potrebuje več časa, da se ponovno ohrabri in sprijatelji. Dobro je, če mama takoj ob prihodu opozori obiskovalca: »Pogovarjajva se nekaj časa, pa se nama bo sam približal!«

Ko otrok shodi, mu dajmo priložnost, da se navadi na neznan osebo in se jim brez strahu približa. Zelo koristno je, če ga nekolikokrat tedensko odvedemo s seboj v trgovino. Če je le možno, ga odpeljimo vsak dan na otroško igrišče, kjer bo spoznal ostale otroke. Čeprav se še ne more z njimi igrati, jih bo pa vsaj opazoval. Če se navadi igrati v njihovi bližini, se s tem pripravi na skupno igro, ko pride primestni čas, to je v drugem letu starosti.

Skrb za otrokovo varnost

Kako naj uredimo sobo, ko otrok shodi? Če rečemo mami, da je otrok že prevelik za stajico ali voziček in se že lahko igra na tleh, bo zaskrbljeno odgovorila: »Bojim se, da se poškoduje. Če drugega ne, mi uničuje pohištvo.« Kako bomo preprečili, da enoletni otrok ne bo kvaril predmetov v sobi, in ga obvarovali pred nevarnostmi? Prostore, v katerih se zadržuje otrok, uredimo tako, da se bo lahko igral le s čistimi predmeti, ki jih lahko doseže in za katere vemo, da jih ne more poškodovati ali pa se z njimi ponesrečiti. Če tega ne storimo, ga moramo stalno opozarjati, da se ne sme dotikati večine predmetov v sobi; posledica tega bo, da bomo postali nervozni mi in otrok. Vedeti pa moramo tudi to: če ima otrok pri roki dovolj

Stane Kavčič:

Za večjo srčno kulturo, za vsesplošno znanje človeka...

...Razvoj vsake družbe je pravzaprav vedno posledica dialektičnega boja med starim in novim, med konservativnim in naprednim. Ta dialektična borba je ena od osnovnih komponent življenja in napredka. Ta borba je tudi pri nas. V socialistični družbi se torej dialektična borba za napredek nadaljuje. Temeljito pa se spremene njene oblike. Znano je, da čim bolj so razredna ali druga nasprotja v dani družbi zaostrena, tem bolj krvave, nasilne in nedemokratske so tudi oblike borbe za njen napredek. In narobe: čim manjša so obstoječa nasprotja v družbi — in to je zlasti primer v naši družbi, v kateri čedalje bolj izginjajo še poslednji ostanki razrednih nasprotij — toliko bolj postajajo oblike borbe za nadaljnji njen razvoj in napredek demokratske, strpne, človeške, obzirne in razumevalne. Te zakonitosti družbenih konfliktov in borbe za napredek pri nas v praksi ne upoštevamo vedno dovolj. V neposrednem revolucionarnem in razrednem spopadu so bile stvari črno-bele. Takrat ni bilo pogojev za strpnost in marsikdaj tudi ne za proučevanje vseh možnih objektivnih činiteljev, ki bi jih bilo treba upoštevati pri konkretni odločitvi. Subjektivizem in izključljivost sta neizbežna spremljevalca vsake revolucije. Učimo se s težavo spoštovati nasprotno mišljenje in antitezo, zato ker smo živeli in se borili dolgo let v pogojih, v katerih se je za nasprotnim mnenjem in antitezo marsikdaj skrival zavestni in razredni sovražnik. Zdaj pa ni več tako. Zdaj postaja sestavni del demokratičnih socialističnih odnosov tak način vsakodnevnega življenja in obveščanja, pri katerem je treba spoštovati nasprotno mnenje in potrpežljivo poslušati najrazličnejše argumente. Improvizirane ocene in osebni vtisi niso babica modrih sklepov. Mislim, da upravičeno pričakujemo, da

bo tudi v tem pogledu mlada generacija dala svoj prispevek. Ona ima srečo, da živi in dela v takih pogojih, v katerih je možno in potrebno čim bolj zavestno razvijati in krepiti demokratično spoštovanje mnenj in predlogov in delovnih rezultatov vsakogar. In ona zato lahko mnogo pripomore k temu, da se dostojanstvo, objektivnost, obzirnost in človeška strpnost — ne samo pri ocenjevanju najbolj splošnih in velikih dogodkov, ampak tudi pri ocenjevanju vsakodnevnih, tako rekoč nepomembnih, toda vendar človeških stvari — neprestano dviga na čim višjo raven in da vse to tudi dobiva več človečnosti in srčne kulture. Tudi to je sestavni del borbe za socializem in osvoboditev človeka.

Ob upoštevanju navedenih dejstev in na teh osnovah je danes mladini edino mogoče imeti predloge in zahteve po boljšem in lepšem. Normalno je, da današnja mladina razmišlja o boljšem standardu, kot je današnji. Prav je, da ima dodatne predloge, kako naj se razširi šolska mreža, izboljša poslovanje delovnih organizacij in organizacija dela. Tudi ni bogokletno, če ima očitne simpatije do motorizacije, če spremlja modo in se veseli skrajšanega delovnega časa. Za vse to smo se tudi borili. Seveda pa smo se tudi borili in se še borimo za večjo srčno kulturo, za večjo človečnost, demokratičnost in vsesplošno znanje človeka.

Vsi ti cilji in tako življenje se je zdelo našim prednikom dosegljivo samo v nebeškem raj. Mi smo tako življenje že slutili na obzorju. Vi, dragi mladi prijatelji, ga boste uresničili. Vrata so odprta! Zavahajte rokave, na delo in horuk v nove čase!

(Odlomek iz zbornika »ORIS MLADINSKEGA GIBANJA V NOB 1941—1945«)

Takole je bilo zadnje dni na avtomobilski cesti pod Beogradom. Največje delo jugoslovanske mladine bo te dni končano pred rokom — od Ljubljane do Gevgelije v Makedoniji je stekla črno-bela magistrala jugoslovanskih narodov

Martin Fujs:

O vzgoji otrok

Če damo enoletnemu otroku priložnosti, bo postopoma postajal samostojnejši in družabnejši z otroki in odraslimi, bolj samozavesten in odkrit. Če je zaprt, brez družbe, če bo nad njim ves dan materina roka, bo ostal boječ in vase zaprt. Kateri način je torej boljši za otrokovo samostojnost?

Ko otrok shodi, mu kupimo čevljičke s podplati in ga pustimo, da hodi in raziskuje. Nič zato, če se umaže! Peljimo ga na taka mesta, kjer se bo navadil na ostale otroke. Če dvigne ogorek cigarete, priskočimo, mu ga odvzamemo in mu damo kaj drugega, s čimer se bo zabaval. Res je, da preprečimo mnoge nezgode, če imamo otroka zaprtega, vendar pa se otrok na ta način ne bo duševno pravilno razvijal.

Če otrok vztrajno zahteva, ga pustimo iz stajice. Nekateri otroci se v stajici dobro počutijo do leta in pol, drugi pa jo smatrajo za zapor že v devetem mesecu. Večina se pa v stajici dobro počuti, dokler se ne nauči hoditi. Pravilno je, da pustimo otroka iz stajice, ko mu ta postane zoprna. Seveda se pri tem ne bomo ozirali na njegov prvi jok. Če mu damo primerno igračo, se bo zabaval še kakšno uro.

Navadite otroka na druge ljudi

Otroka moramo navaditi na tuje osebe. Dokler jih ne pozna, jih gleda z nezaupanjem. Potem se pa približa in z njimi sprijazni na otroški način. Morda bo samo stal v bližini tuje osebe in jo opazoval ali pa ji bo kaj svečano ponudil in vzel zopet takoj nazaj,

zabave, se ne bo brigal za predmete, ki se jih ne sme dotikati.

Kako preprečimo nezgode? Vsake nezgode ne moremo preprečiti. Če na otroka stalno pazimo in hodimo okrog njega, bo postal plašljiv in nesamostojen. Vendar pa lahko preprečimo večje nezgode, če vemo, kje je nevarnost za otroka in jo poizkušamo odstraniti. Tako je na primer znano, da je za otroka nizek stol primernejši kot visok, ki se zlahka prevrne. Stol mora imeti jermenček, da lahko otroka privežemo, in kljukico, s katero pričvrstimo priklopno deščico. Tudi otroški voziček mora imeti jermenček, če je otrok že toliko star, da se vzpenja. Dokler se otrok ne navadi hoditi po stopnicah, naredimo na vrhu in v začetku stopnic ograjico. Okna, posebno v nadstropju, primerno zavarujemo!

Ni priporočljivo pustiti otroka, da se plazil po kuhinji v času, ko pripravljamo hrano. Lahko nam spodrsne in ga polijemo z vrelo tekočino, otrok pa lahko tudi sam potočne posodo s štedilnika. Najbolje je, da ga damo v tem času v stajico ali na stol. Navaditi se moramo, da bomo ročaje loncev na štedilniku obračali k zidu. Ko delimo hrano, postavimo posodo z vročo tekočino na sredo mize. Ne uporabljamo prta, ki visi čez rob mize, da ga otrok ne povleče!

Premislimo preden bo prekasno!

Otrok, ki še vedno nosi predmete v usta, se ne sme igrati z drobnimi predmeti, kot so gumbi, kroglice, fižol, koruza, lešniki itd., ker mu lahko zdrsnejo v sapnik in se bo zadušil. Med igranjem ali tekanjem naj nima svinčnika ali drugih konicastih predmetov!

Pred kopanjem vedno zmerimo toploto vode, ker zelo vroča voda povzroča opekline! Ne postavljamo posode z vrelo vodo na pod!

Zdenka Golob-Borčič: ŽENE (linorez)

Učiteljsčniki med seboj in o sebi

Dijaki novomeškega učiteljskega društva so imeli 4. oktobra konferenco aktivna ZMS in šolske skupnosti. Ob številni udeležbi učiteljsčnikov in članov profesorskega zbora so razprav-

ljali o delu mladinske organizacije na šoli in pozitivni nekaterih dejavnosti. Zelo tehtno so nakazali, kakšna naj bo vsebina idejnovzgojnega izobraževanja, kulturno-prosvetne dejavnosti in ostalih zvrsti, ki jih gojijo v prostem času. Menili so, da bo treba dati večji poudarek krožkom, v katere nameravajo prenesti temeljni obseg dela. Krožkov, ki že več let uspešno delajo in združujejo dijake z enakimi interesi, je več. Literarnemu, lutkovnemu, folklornemu in drugim krožkom pa se je letos pridružil še filmski, katerega glavni namen je oceniti film na rednem kino sporedu ter ga priporočiti ali odsvetovati mladini. Zelo pomembno je delo marksističnega krožka, v katerem mladina spoznava napredne ideje in revolucionarne smeri raznih gibanj. Sodelavci tega krožka bodo leto razširili program in spremenili delovne metode. Novo vsebino bo dobil tudi program mladinskih ur, na katerih bodo poleg rednih problemov, ki zanimajo posamezne razrede, spoznavali problematiko komune. Delo klubov OZN bodo poživili in popestrili. Zrcalo vse te razgibane dejavnosti na šoli, ki obeta, da bo ob dobro zastavljenih delov-

ni programih obrodila še lepše uspehe, pa mora postati tudi glasilo učiteljsčnikov »Nasa misela«. Tak sklep so na konferenci sprejeli zato, ker je glasilo premalo pisalo o življenju dijakov, ki se pripravljajo na učiteljski poklic.

Na konferenci je bilo poudarjeno, da so se dijaki doslej redno udeleževali najrazličnejših akcij in tako pomagali reševati razna vprašanja. Zato so se odločili, da za ponesrečene v Skopju organizirajo znatno pomoč. V ta namen se bodo dogovorili s KGPK iz Novega mesta glede pogozdovanja na Gorjancih, zaslužek pa bodo nakazali za makedonsko ljudstvo.

Tudi šolsko skupnost na učiteljsku čakajo nove naloge. Na petkovi konferenci so se pomenili, da bo potrebno predvsem utrditi samoupravljanje na šoli. Izdelali bodo analize uspehov in raziskali razloge za slabe ocene. Ne skladja so tudi v štipendijah, ki jih prejema dijaki, zato bodo v prihodnje vplivali na izravnavo štipendij predvsem v tistih občinah, kjer so razlike največje. Izkazalo se je tudi, da kaznovanje s strani profesorjev ni bilo najbolj učinkovito, zato so predlagali, naj bi o tem odločale razredne skupnosti.

Klubska življenja v Leskovcu se nikakor ni moglo ujeti z delovnim programom, ki smo si ga zastavili v pretekli sezoni. Vsa prizadevanja so

V novembru MPŠ v Novem mestu

Prihodnji mesec bo v Novem mestu začela delati mladinska politična šola. Odprti bodo dva oddelka. V prvem bodo obiskovalci mladinski aktivisti iz gospodarskih organizacij, drugi oddelki pa bodo obiskovali aktivisti iz srednjih šol. V oddelkih bo po 35 mladincev, pouk pa bo trajal v vsakem oddelku 90 ur. V tem času bodo obdelali vrsto tem o mednarodnem političnem gibanju, izgradnji socializma pri nas in v svetu itd. Med drugim bodo obdelali tudi gospodarsko in politično življenje v občini ter naloge mladine na vseh področjih javnega življenja.

se skoroda izjalovila. Razlogov za to je več, najpomembnejši pa je ta, da ni pravih prostorov. Nad gasilskim domom je neki prostor, ki bi ga bilo treba le urediti. Na voljo je tudi denar, s katerim razpolaga krajevni odbor SZDL, ljudi, ki bi vse to izpeljali, pa začuda ni moč najti.

Delo v klubu bi lahko zelo razgibalo kulturno prosvetno delo na vasi. Člani bi se lahko zlasti pozimi sestajali na predavanjih, na veselih večerih, ob večerih glasbe, dramatike, ob šahu in televizorju, lahko bi imeli literarne večere in še marsikaj. Ta dejavnost terja manjše priprave kot gledališke predstave, ker je sodelovanje med nastopajočimi in občinstvom neposredno in so večinoma gledalci in poslušalci hkrati tudi izvajalci.

Ob tem ne gre zapostavljati gledališke dejavnosti; ta naj

le raste in se krepi. Reči je treba samo, da ena premiera v sezoni ne more reševati kulturnega poslanstva prosvetnega društva.

Da pa le nismo ostali brez vsega, je poskrbel mladi amaterski fotograf Rado Riedl, ki je pripravil kakih 100 diapozitivov s posnetki Leskovca in bližnje okolice. Skrbno izbrani motivi so opozarjali na nru-kavnost in lepote krajev, ki jih sicer poznamo, a se vsega lepega niti ne zavedamo. Tudi tu velja staro pravilo: kar je tuje, je bolj cenjeno. Pa vendar ne bi smelo biti tako! Lepote svojih krajev bi morali odkrivati sebi in drugim.

S tem smo začeli letošnjo klubska sezono, in vse kaže, da ne bo le pri tem ostalo. Ob snidenjih v klubu bomo morda le spoznali nekaj vrednot življenja in človeka; upamo, da bodo tudi prostori kmalu nared.

mS.

Novo nadstropje šole na Vidmu

Ker se število prebivalcev v novih naseljih na Vidmu hitro povečuje, dosednji prostori osemletke več ne zadoščajo potrebam. V zvezi s tem je že bil sprejet sklep o gradnji novega šolskega poslopja, ki bo zadostila potrebam v daljši bodočnosti. Videmska osemletka pa še letos potrebuje vsaj tri nove učilnice, da bi se lahko pouk nemoteno odvijal. Začasno rešitev bodo našli tako, da bodo takoj začeli dosedanje šolsko poslopje dvigati za eno nadstropje. Se prej bo treba ugotoviti, če temelji stavbe to dopuščajo. Nova gradnja ostaja še vedno edina resna rešitev, zato načrte zanjo pospešeno pripravljajo.

Brestaniška šola prihodnje leto

Stara brestaniška šola dobesedno razpada, zato bodo prihodnje leto pričeli graditi novo šolsko poslopje. Načrti so že pripravljeni in bo v prihodnjih dneh pri pristojnih organih opravljen pregled projektantovih predlogov in razprava o njih. Nova gradnja, ki se bo, kot smo že omenili, pričela prihodnje leto, bo veljala okroglo 150 milijonov dinarjev. Brestanica bo dobila sodobno urejeno šolsko stavbo, v kateri bodo poleg učilnic še telovadnica, prostori za tehnični pouk in vse ostalo.

SAMO V NOGAH?

Prejšnji teden smo pisali o tem, kako nekateri zgolj iz malomarnosti posiljujejo slovenski jezik. Da botruje raznim popačenim dopisom, uradnim objavam in drugim besedilom največkrat res le malomarnost, naj pokaže tudi pismo, ki nam ga je te dni poslala Podzveza nogometnih sodnikov v Ljubljani.

»Z ozirom na to, da se je Dolenska priključila k Ljubljani so tudi združili nogometno tekmovalce bivših okrajev Novo mesto in Ljubljana. Pri tem pa se je pokazalo, da je nogomet zelo slabo razvit na teritoriju Dolenske ravno tako pa tudi ni nikakega sodniškega kadra, ki bi bilo sposobno voditi nogometna srečanja v tem tekmovalju kakor tudi v višjem tekmovalju. Vsled tega se je naš Izvršni odbor odločil da bo priredil tečaj za kandidate za nogometne sodnike tudi v Novem mestu in se vsled tega obračamo na vas, da bi nam pomagali pri agitaciji za ta tečaj z naslednjo brezplačno objavo med športnimi dogotki:«

Tako torej nogometiški; po njihovem mnenju se je potemtakem »Dolenska priključila« k Ljubljani. Pismo je izrazil primer podcenjevanja materinega jezika, saj vsak šolar na Slovenskem ve, kako piše besedici ključ in priključeno. Številni »športni dogotki« (tudi v Ljubljani in drugod po naši mili deželici) potrjujejo, da marsikje prav nogometišem manjka precej osnovnošolskega znanja, omike in srčne kulture. Ponedeljska športna poročila nas žal kar premnogokrat seznanjajo s takimi »dogotki«. Objavo o tečaju za nogometne sodnike bomo seveda objavili, članom Podzveze nogometnih sodnikov v Ljubljani pa toplo priporočamo, da se vpišejo v enega izmed jezikovnih tečajev najbližje delavske univerze. Tudi »Slovenski pravopis« ni tako draga knjiga, da je tisti, ki bi ga potrebovali, ne bi mogli kupiti. Ni vsa moč samo v človekovih nogah, tudi glava potrebuje svojo »hrano« in zdravo podlago!

Pa brez zamere!

Janko Jarc:

September in oktober 1943 na Dolenjskem

Na višinah nad Kolpo pri Brodu ob Kolpi so prodirajoče nemške enote zdale na močan odpor enot XIV. divizije in prodrlje v Kočevje šele v noči od 24. na 25. oktober. Po poročilu obveščevalnega oddelka Glavnega štaba so se vsi nemški tanki obrnili iz Kočevja po cesti proti Rogu, odkoder so močno streljali na Rog.

Vsa ta prodiranja je spremljalo nemško vojno letalstvo in obsipavalo naselja in ljudi z bombami ter mitraljerskim ognjem. Posebno močno so bile napadane Dolenjske Toplice 22. in 24. oktobra, istega dne tudi vasi Polom in Stari Log, na Rogu pa Podstenice.

Sele po zavzetju Kočevja so se nemške enote iz Novega mesta začele pomikati ob Krki navzgor proti Soteski in v smeri proti Rogu, zasedle v torek, 26. oktobra, že skoraj vse vasi okoli Toplic, v Toplice same pa vdrle v sredo, 27. oktobra, zjutraj in krenile dalje proti Rogu in Starim Za-

gam, kjer jim je prihajala naproti motorizirana kolona iz Bele krajine. Spotoma so odkrili nekaj partizanskih skladišč ter požigali, 29. oktobra pa pognali v zrak veliko municijsko skladišče nad Podturnom.

Da je bil Rog med tistimi predeli Dolenjske, ki ga je hotel sovražnik posebej dobro preiskati, je jasno. Partizani, ki so bili ob tej hajki na Rogu, so vedeli povedati, da so bili Nemcem pri njihovem križarjenju po roških cestah in poteh za vodnike kočevarski preseljenci s Krškega polja.

Ob času nemškega vdora na Rog je bilo v varstvu njegovih gozdov več bolniških postojank z ranjenci, bolniki, rekonvalescenti, zdravstvenim in strežnim osebjem ter zaščitnimi četami, na Bazi 20 prebivajoči člani političnega vodstva s spremnim osebjem, od vojaških enot pa le deli Zelezničarske brigade in na

hitro roko iz rekonvalescentov sestavljena začasna brigadna formacija. Ta je štela skupaj s priključeno bolničarsko šolo 250 ljudi in bi se morala pravzaprav umakniti v Zumberak ter zvaliti sovražnika za seboj, pa jo je nemški vdor prehitel in potisnil nazaj na Rog. Cesto med Kočevjem in Starim Logom je nadzoroval III. bat. Tomšičeve brigade in delal na njej prekope in zaseke.

S kočevske strani so Nemci že 25. oktobra poskušali prodirati skozi Zeljne (Sela) proti Zagi na Rogu, pa so jih enote Zelezničarske brigade zavrnille, nakar so Nemci s tremi avioni napadli položaje teh enot in jih obstreljevali s tankovskimi topovi. Zatem so že prodrli po cesti Stari Log—Smuka in bili v Hinjah. V sredo, 27. okt., pa so vdrli na Rog tudi s topliške strani in potem nekaj dni s tanki in oklopnimi avtomobili križarili po roških cestah in poteh.

6

je že od pomladi 1943 služila le za skladišče, in Spodnje Lašče ter rekonvalescentno postajo v Spodnjih Stalah, poimenovano Škrilj, ne da bi v njih koga zajeli. Toliko bolj je bil tragičen konec bolnišnice »Pugled«: nemški vdor je postojanko presenetil, iz nje so se rešili le lažje ranjeni, enaindvajset težko ranjenih pa so Nemci dobili v bolnišnici, jih pobili in z bolnišnico vred sezgali.

Nemška ofenziva, kljub te-

mu da je divjala prek Dolenjske in Notranjske kot hudourni vihar, svojega cilja ni dosegla. Partizanske brigade so spretno odbijale nemške napade in je do večjih borb prišlo predvsem na Ilovi gorji in v gozdovih Mokra in Krma, kjer so bile Cankarjeva oziroma Levstikova in Ljubljanska brigada. Proti sredini novembra je nemška ofenziva skoraj povsem splahnela. Za njo so ostale le nemške postojanke predvsem v Novem mestu in Kočevju ter nekaterih večjih podeželskih krajih, sovražne posadke pa so sestavljale enote nemških SS policijskih bataljonov in slovenskih domobrancev. Iz teh postojank so sovražni oddelki sicer patrolirali po svoji okolici, nekaj časa vdirali zlasti iz Novega mesta prek Toplic na območje Roga in Starih Zag, kjer so iskali predvsem še neodkrita skladišča vojnega in ostalega materiala.

Glavni štab Slovenije je takoj pripravil partizansko ofenzivo, ki se je začela 12. novembra z blokado Novega mesta, medtem ko je Bela krajina bila že od 11. novembra popolnoma osvobojena.

Črnomelj: takole je bilo mesto po bombardiranju 3. oktobra 1943

Milan Filipčić: REICHSTAG V PLAMENIH

40

Uhili so tudi jasnovidca Erika Hannussena, ki je dan pred požigom v svojem stanovanju v Berlinu na okultistični seji kot jasnovidec dejal:

»Vidim goreti veliko hiš. V času, ko so listi in radio dajali šele prve vesti o požigu, je Hannussen že govoril o tem, da so požar zamenjali komunisti. Zato so ga na 7. aprila 1934 umorili v smrekovem gozdiču ob cesti, ki vodi iz Barutha v Neuhof.

Ce kdo preveč ve, je nevaren. Tega se je zavedal tudi Göring. »Fantič, ki so prišli skozi podzemeljski hodnik iz Göringove palače v Reichstag, so imeli na razpolago zažigalni material, ki jim ga je priskrbel Göring iz skladišča ministrstva za letalstvo. Lubbe je požigal sam; bil je sam in brez uspešnih zažigalnih sredstev. Skupina pravih požigalcev, ki jih je vodil Edmund Heines, nekdanji policijski načelnik v Breslau, je uporabljala bakle in pustila v postopju za seboj kopico pločevinastih posod. Strokovnjaki so na procesu trdili, da so požigalci verjetno uporabljali fosforno gorivo.

Dragoceno pojunslo o požigalcih je dala žena nacionalsocialističnega predsednika senata v Danzigu, ki je kasneje emigrirala iz Hitlerjeve Nemčije. Ana Rauschnig je 1942. leta v New Yorku napisala svoje spomine, v katerih omenja tudi požig Reichstaga. Njen moč Hermann Rauschnig ji je pripovedoval, kako mu je Göring zaupal, da so sežgali Reichstag njegovi »fantiči«. Potožil je samo, da mu je žal, ker jim ni uspelo bolje opraviti in da niso »stare ropotarnice spremenili v kup podrtje«. Ker pa so »fantiči« vodili preveč, so morali svoje uslugi nazivno drugo plačati: 30. junija 1934 ni nihče preživel.

Ko je zagorel Reichstag, so se dogodile še nekatere stvari, ki jasno govorijo, da so bili nacisti tisti, ki so hoteli temeljit požar. Temeljiti požar za končni nastop!

Na dan požara so morali uradniki v Reichstagu že predčasno, ob 1. uri popoldne, zapustiti palačo, kar jim je ukazal nadzorni stavbe. Palača je bila prazna, vanjo pa je prišlo le nekaj nacističnih poslancev v svoje pisarne po opravkih.

Göring je razen tega pustil palačo Reichstaga brez pravega varstva in ni postavil nobenih straž. Gasilci so bili o požaru prepuzno alarmirani; samo tako se je lahko zgodilo, da so na kraju požara že našli odtede SA, ki je štel 20 mož. Göring je berlinskemu višjemu požarnemu direktorju Gempju izrecno prepovedal, da bi dal takoj znak za velik alarm in da bi od vsega začetka vključil močnejše gasilske oddelke.

V palači so našli obilo zažigalnih sredstev. Po mnenju Gempja jih je bilo toliko, da bi jih naložili kvečjemu na velik tovorni voz. To poročilo je povzel vse svetovni tisk. Gempja so kmalu nato obtožili raznih poneverb in ga zaprli. Razumljivo: Göring ni hotel, da bi palačo rešili, zato je potreboval velik požar. Šele 18. junija 1933 je Gemp v nemških listih objavil preklcik; zbal se je za svoje življenje in pristal na objavo preklcika.

Göring ni pozneje nikoli več omenil podzemeljskega hodnika; tudi tisk ga ni nikoli več omenil, s tem pa so hoteli samo preslepiti nemško in svetovno javnost. Igra pa je doživela grozen polom. Resnica je hodila v oči. Nacisti so izgubili bitko v moralnem pogledu, toda požig jim je razvezal roke, da so v krvi in terorju »uredili« državo ključastega križa.

Hitlerjeva vlada je v letu 1933. v letu priprav na leipziški proces, potrebovala je propagando 50 milijonov mark. To je več kot 7 milijard dinarjev — fantastična številka, ki ne potrebuje nobene razlage.

Ali poznate cesto iz Beograda do Dubrovnika?

(Nadaljevanje in konec)

Naša Irka je s široko odprtimi očmi zrla skozi okno, zdaj v globoke soteske pod cesto in strmo skalojve nad njo, zdaj v umirjeno, s cedratimi bozi poraslo hribovje — in spet v neskončno goše planjave, posute s črečami ovac na paši. To je Jugoslavija! Še nikoli ni bila tuda. Wonderfull! Čudovito! Ganila jo je prizadevnost domačinov, ki so hoteli v kratkem času razgrniti pred njo vso sedanjost in preteklost svoje dežele, zlasti njen poslednji, najbolj junakiški del. Translatite! Translatite! Prevedite mi! Da, čudovito ljudstvo. Nicesar ni pozabili in ponosno ponavljajo svojo zgodovino. Po dobno je vsem ljudstvom na zemlji, ki ljubijo svobodo. Pa tako odkrito, toplo.

»Povejte jim, da jih občudujem!«

Morda je Irčin obraz sam od sebe vzbuljal zaupanje. Z ljudmi smo res vso pot imeli izredno srečo.

Kraji, ki so nam v ponos

V večjih krajih je avtobus postal za petnajst do dvajset minut. Vsakokrat smo kratki odmor dobro izkoristili. Čeprav je miss Aileen bolela noga, ni zamudila nobene priložnosti, da vidi kaj novega. Mesta, ki so se začela po vojni razvijati, kažejo razveseljevo sliko okusa in urejenosti. Požeja, Titovo Ušice, Foča...

Okoli novih stanovanjskih in upravnih stavb ne vidiš kupov razrite zemlje ali planjave suhe trave, temveč z ljubezno negovane male parke, polne živobarvnih vrtnic in nageljnov. Kot bi skrbel zanje nek, neutrudno potujoči vrtnar. (Hm, kaj če bi ga povabili še k nam?)

»Ali smo še v Srbiji, ali

smo morda že prestopili mejo Bosne?« je spraševala radovedna miss. Sama od sebe je začela iskati razlike med jugoslovanskimi narodi in deželami, ki je ogazila, da udeleženi seminarja in medsebojnih pogovorih govorimo različne jezike in da si, če verjamemo ali ne, včasih pomagamo celo z angleščino.

»Da so take razlike med vašimi narečji?« Funny! Zabavno!

»Dokler vidimo pravoslavne cerkve, napise v cirilici in moške z vojaškimi čepicami na glavi, smo v Srbiji,« ji pojasnjujemo. Zanimivo je, da le redko vidiš preprostega Srba, ki ne bi nosil na glavi vojaške kape. Te so značilnejše od oprank. Kot da so vsi le vojaki na dopustu.

»Znamenaje, da smo v Bosni, bodo napisi v latinici, džamije in fesi,« nadaljujemo s preprosto razlago.

Pravkar smo se peljali skozi dolg cestni predor. Na drugi strani nas je pozdravila majhna džamija. Okrog nje nekaj nizkih hiš in sadovnjaka s silvami. Po cesti je dostojanstveno, s pravo muslimansko zbranosjo korakal visok mož s fesom na glavi. Bosnal!

Pripeli smo v Višegrad. Ko je voznik popravil motor, smo si ogledali mesto. Stari del z muslimanskim ozračjem začena ju preglaševali nove stavbe, krasna, moderna šola, urejen park.

In potem — trenutek čistega literarnega užika, ko smo zbrneli čez most Mehmeda Sokolovića. Na Drini čuprija, naš Ivo Andrić. V družbi tukje, ki pozna našega Nobelovega nagradjenca, smo začutili nekak skučnji jugoslovanski ponos.

V Foči smo pokazali naši sopotnici splavljanje lesa.

»Kaj so počeli od jutra do večera?«

»Nič. Spali so, jedli, pili, kvartali. Bili so precej mirni. Včasih so kakšno zapeli, ampak nikoli ponoči, tako da nisem imel kaj reči.«

»Koliko jih je bilo?«

»Štirje moški in Marija.«

»In vsi štirje moški... z Marijo?«

»Ne vem.«

»Ladeti Povej.«

»Kaj si imel med sabo, ampak pravzaprav ne vem kaj. Včasih so se prepirali in sem bolj slabo razumel, kot da se zaradi nje. Večkrat sem prišel v drugo sobo in mi manjkal zmerom isti.«

»Tisti s fotografije, Viktor Polinsky?«

»Mislim. Včasih že. Vsekakor je bil zaljubljen.«

»Kateri je bil glavni?«

»Mislim, da tisti, ki so mu rekli Karol. Slišal sem tudi njegov priimek, ampak je tako zamelno, da ga nikoli nisem znal izgovoriti in si ga nisem zapomnil.«

»Maigret si je iz žepa potegnil beležnico, kot solar oslinil svitčnik.«

»Najprej ženska, ki ji praviš Marija. Potem Karol.«

Splavarji na Drini! Zamikalo nas je, da bi se jim pridružili, kajti dan je bil prelep.

Mesto Foča ima izredno sveže obličje. Nove stavbe, krasen sanatorij in spet se ponujajo osem cvetočih parki. Znova smo se dvignili in se nato spustili v največjačnejši del naše poti — v Sutjesko. Miss Aileen je z zanimanjem poslušala pripoved o strašnih bojih, ki so med zadnjo vojno vznemirjali to romantično odmaknjeno dolino.

Danes ni več odmaknjena in tudi sledov bojev ni videli. Pisani šotori in žive počitniške hišice cveto po vsej dolini. Počitniški mladinski center. Veselih glasovnih pridužuje s svojim žuborenjem »Aj Sutjeska, ladna voda...« Ob zaključku doline, v Tjentištu, stoji najmodernejši hotel z vsem udobjem in urečitelji, ki nudi tudi najbolj razvijanemu potniku popoln estetski užitek.

Zrcalo

Ob enajstih zvečer naslednjega dne smo se vkrcali na ladjo »Maribor«. Na krovu je bilo prelepo, da bi se nam dalo iti v kabine. Od meseca na nebu je bila prelepo rahlo dihaajoče morske gladine spjelana srebrena cesta prav do nas. Kdo bi mogel spavati? Mlad fant mi napravi prostor na klopi. Napeto prisluškuj pogovoru v angleščini. Z miss Aileen ponavljamo, kaj vse smo videli. Ob imenu Blečca se fant zgane in vpraša v jeličajoči angleščini, če smo si ogledali to mesto. Povem mu, da smo razen naše sopotnice vsi Jugoslovani in da naj govori kar v materinščini. »Bili ste v Blečci?« »Samo mimogrede.«

»Tam sem doma, veste. Blečca je najlepši kraj na svetu. Avtobusi vedno postojé nekaj dlje, da si potniki lahko ogledajo mesto.«

»Mislim, da smo tam res precej dolgo stali.« se izmičkava, a se dobro spominjam le petih minut.

»V Sarajevu študiram gradbeništvo, veste, a kadar le morem, se vračam v Blečce. Nikjer ni takih ljudi, kot so tam.«

»Pa vam res ni nikoli puščalo v vaši kamentli Blečci?«

»Ne, zakaj? Pusto je tam, kjer ni dobrih ljudi.«

Kakšno presenetljivo odkritje! Kaj je iz tistega vročega, nerodovitega kamenja zrasla tvoja modrost, mladi fant, si ti jo je penudilo življenje kot zgodnji sad? Slika Blečca se je v mojih očeh sprememila.

Ko smo se naslednjega večera bližali Reki, smo bili v skrbeh, kako bo naša miss došla najboljšo zvezo z Beogradom. Nasproti nam je sedela družba simpatičnih mladih ljudi. Dve dekleti in fant, spudenzje iz Zagreba. Ko je fant slišal naš pogovor, nam je takoj ponudil pomoč.

»Okoli 10. ure zvečer odpetje avtobus z Reke direktno v Beograd, Vem, kje stoji.«

»Odkrel se je družbi svojih prijateljic in zdiral z ladje

Konec poti

Mračni se. Vedno bliže smo očiju. Postajamo utrujeni. Trabinje zagledamo že v somrak. Staro obzidje odseva skrivnostno, prosjočo soj.

»Prva srbska državnica,« pripovedujemo. Tuda miss je utrujena. »Da bi že bil v Dubrovniku! Tudi ta je bil nekod samostojna državnica, ali ne?«

Končno! V luninem soju se nam zaleskeče nasproti morje. »Še nikoli nisem videla Jadranskega morja,« navdušeno vzklikne Angležinja, v trenutku popolnoma vzdravljena.

V Dubrovniku ni težav s prenočitvijo. Ob avtobusu se gnete gneča ljudi, ki penutajo sobe. Odlučimo se za ženo v črnem z dobrim, žalostnim obrazom. Vodi nas skozi ozke, sive ulice, vzpenjamo se po nešteti stopnicah, vse mesto

je en sam muzej. Črna žena nam sproti razkazuje zanimivosti. »Naporna je pot skozi zgodovino,« se spohajajoč šali naša Irka in drsa z bolečim nogo po tlaku. A kljub bolečinam je vse vvery, very nice.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Prvi del potovanja je za nami. Odtod dalje se bomo vozili mimo krajev, ki jih opisujejo nešteti prospekti v vseh evropskih jezikih.

Pešane piramide pri Miljevini, severno od Sutjeske — pod temi vrhovi so se pribijali naši borci v V. sovražnikovi ofenzivi

Vožnja med osmi vagonskih koles

»Progi, ki vodi iz Lindena v podniji Saski (Zahodna Nemčija) proti jugu, je neki Sopotnik mirno opazoval tovorni vlak, ki je brzel mimo njega s hitrostjo 65 kilometrov na uro, ko je nenadoma med kolesi nekega vagona zagledal dvoje ženskih nog, okoli katerih so plahutali raztrpani kosi obleke.

Mož je pohitel k telefonu. Da bi obvestil naslednjo železniško postajo o prizorih, ki mu je pravkar videl. Ko so čez nekaj minut na tej postaji vlak ustavili, so tresenečeni železničarji odkrili pod kolesi vagona staro ženo, ki se je krčevito oprjemala vagonске oči: bila je polna prahu in saji, obleke je imela popolnoma raztrgano, bila pa je nepokodovana. Henriette Thiescher — tako se imenuje ta vsekakor krepka in kljub svojim 76 letom prisebna ženska — ima namreč

namarost k avtobusu, da je prisrbel naš miss mesto v njem. »Gospa tako težko hodi,« je pojasnjeval nejevoljno se vrtajočim potnikom svojo vemo. »O, to si bom zapomnila, da žive najpopolnejši jugoslovanski gentlemeni v Zagrebu.« je hvaležno vzkliknila naša sopotnica, ko je sedela v udobni prvi sedež.

Motor je zabrnol. Good bye, draga Aileen! Ločili smo se zadovoljni, da smo mogli dobiti tukaj pokazati najbližjo stran naše domovine.

»Kajam na vaša povelja, gospod komisar. Končati smo Oba voza sta polna.«

»Lahko odpetelja. Ali bi rekli dvema od mojih inšpektorjev, naj prideta sem?«

»Mogel se je spet obrnil k hišnemu gospodarju: »Kaj si nikjer drugod srečal človeka, ki jih je obdostoval? Tudi nisi nikoli videl njegove fotografije v časopisih? Ali ni bil tale?«

Pokazal mu je fotografijo malega Alberta, ki jo je zmerom imel v žepu.

»Ni mu podoben. Bil je čeden mož, zelo eleganten, z rjavimi brčicami.«

»Koliko star?«

»Forebiti petintrideset. Opazil sem, da nosi velik zlat pečatni prstan.«

»Francoz? Čeh?«

»Francoz prav gotovo ne. Z njimi je govoril v njihovi poslušal pri vratih?«

»Včasih že. Rad vem, kaj se po hiši godi, saj razumem?«

»Se posebno ko ti ni treba veliko, da razumeš.«

»Da razumem kaj?«

»Me imaš za norca, kaj? Kaj pa počno takle, česa živijo? Odgovorila:«

»To se me ne tiče.«

»Kolikokrat so šli z doma vsi skupaj?«

»Mož je zardel, se malo obnavljal.«

»Štikrat ali petkrat.«

»Za kako dolgo? Za celo noč?«

»Kako pa veste, da je bilo ponoči? Po navadi so ponoči in sem že mislil, da jih ne bo več.«

»Misliš si, da so jih zalotili, kajne?«

»Mogoče.«

»Kaj so ti dajali, kadar so se vrnili?«

»Placali so mi najemnino.«

»Najemnino za eno samo osebo? Ker vpisana je bila pravzaprav samo ena oseba.«

»Dajali so mi malo več.«

»Koliko? Je pazi se, dragi moj. Ne pozabljal, da te lahko spravim pod ključ zaradi skrivide.«

»Enkrat so mi dali petsto frankov. Drugokrat dva tisoč.«

»Oni pa so si privoščili?«

»Da. Šli so po cele kupe živčaja.«

»Kdo je stražil?«

»Tokrat je bila gospodarjeva zadrega hujša in ne hote se je ozrl k vratom.«

»Tvoja bajta ima dva izhoda, kajne?«

»Se pravi, čez dvorišča, če preskočiš dva zidova, se pride v Ulico Vieille-du-Temple.«

»Kdo je stražil?«

»Na ulici?«

»Da, na ulici. In mislim, da je bil eden zmerom pri oknu? Ko je Madok najel sobi, je najbrž zahteval, naj gledata na ulico?«

»To je res. Prav tako pa je eden zmerom postopal po pločniku. Zamenjavali so se.«

»Se neko podrobnost mi boš povedal: kateri izmed njih ti je zagrozil, da ti bo zavil vrat, če boš govoril?«

»Karel.«

»Kdaj?«

»Ko so se prvokrat vrnili, potem ko jih ni bilo celo noč.«

»Kako pa si vedel, da je grožnja resna, da so ti ljudje zmogli ubjati?«

»Stopil sem v sobo. Večkrat prehodim vso hišo pod prevežo, da gledam, ali je elektrika v redu, pa tudi ali so bile rjuhe zamenjane.«

»Vih dostikrat zamenjate?«

»Vsak mesec. Zasačil sem žensko, ko je ravno prala srajco v lavorju, in sem takoj opazil, da je krava.«

»Čigava srajca?«

»Od enega izmed moških, ne vem katerega.«

»Dva inšpektorja sta čakala pred vrati na Maigretu.«

DVE IZ DOMAČIH LOGOV

V zadnji številki VIDEM-SKEGA CELULOZARJA, ki je izšla prejšnji teden, smo med humorjem prebrali tudi tole:

SLABE ZVEZE. — Emil je naročil telefonski pogovor z balnarsko sekcijo Novo mesto, da bi se pogovoril o datumu drkavnega prvenstva. Po polurnem čakanju je telefon pozvonil.

Emil je veselo dvignil slušalko: »Prosim, dajte mi enega balnarskega! Na drugi strani šice je bil šenski odgovor: »Ne razumem vas!«

Emil: »Ma, dajte mi enega od sefov balnarskega, če ne pa enega moškega!«

Ženska: »Ne norčuj se, pri nas nimamo moških, tukaj je poročnišnica!«

TUDI RES. — »Kako pa da imaš ti toliko nadur v tem mesecu, ko pa si bil vendar preležano v bolnišnici?«

»Kdo pa mi lahko dokaže, da sem jih res delal?«

Slava je včasih nevarna

Da je slava včasih nevarna, se je pred nedavnim lahko prepričal filmski igralec Bobby Darin, ki je v nekem kinematografu prisostvoval premieri svojega filma. Po predstavi so ga pri izhodu pričakale oboževalke in ga prosile za avtogram. Bobby jim je rad ustregel, toda podpisovanje je bilo za nekatere le prepočasno, zato so mu listerine oboževalke pričele ruvati lase. Končno so postale tako divje, da so ga vrgle celo na tla in mu zva spominizruvale kar precej šopov las. Igralca so kmaj rešili uslužbenci kinematografa.

Cesarjeva plača

Japonska vlada je odobrila povečanje letne plače cesarja Hirohita za štiri milijone dinarjev v našem denarju. To vstopa pa bo moral cesar deliti tudi s cesarico in princem Akihitom. Vlada je poleg tega cesarsko palačo (stroški bodo znašali okoli 20 milijonov dinarjev). Stavba pa bo imela le reprezentančne funkcije in je ne bodo uredili za cesarjevo bivanje.

»Ivan Cankar je v mladosti pisal slovensko šolsko nalogo z naslovom »Razgled z Ljubljanskega gradu.« Napisal jo je takole:

»Šel sem na Ljubljanski grad, da bi videl razgled. Ko sem prišel na vrh, sem videl spodaj samo meglo, drugega nič.«

»Profesor ni vedel, ali bi se jezil ali smejal. V tej zadregi naloge ni redoval, temveč jo je samo vidiral.

Ignacij Borštnik, veliki gledališki igralec, se je pogovarjal z režiserjem podeželskega gledališča in se mu pohvalil: »Ko smo pri nas igrali »Hamleta«, so vsi igralci dobili odlikovanja za realistično igranje.«

»Naši igralci se pa še bolj živijo v svoje vloge,« je razlagal vaški kulturnik. »Ko smo pri nas igral

Rudarji v Globokem ne zaostajajo

Novi naziv nekdanjega rudnika lignita in glinokopa v Globokem se je močno izpremenil. Uradno ime se glasi v novi obliki: Rudnik lignita, kremenčevih peskov in ognjestalnih glin, Globoko. Troje proizvodov vlečejo na dan globoški rudarji, ko odhajajo v rove pod zemljo: lignit (tega je vedno manj), kremenčev pesek (tega je vedno več) in nepregorno glino.

Tudi nje je precej prizadela kriza v manjših rudnikih lignita, ki se je pojavila pri nas pred nekaj leti. Bili so prizadeti toliko bolj, ker je njihov rudnik daleč od železniške postaje in so morali premostiti po izkopu prevažati na brežiško železniško postajo. Cene so zavoljo tega tako narasle, da niso mogli konkurirati ostalim rudnikom. Glinokop jih je sicer deloma rezal iz težav (sloji lignita so bili pomensani s sloji gline), še lepša perspektiva pa se jim je odprla, ko so ugotovili, da je kremenčev pesek, ki ga prej niso jemali v račun, pomembna surovina za livarsko industrijo. Zdaj ugotavljajo, da je kremenčev pesek, ki ga kopljejo, zanje najbolj donosen, zato so vse svoje načrte za bodočnost usmerili v izkop peskov.

Pogodbeno sodelovanje — kooperacija — ki se že nekaj let uspešno razvija med njimi in podjetjem

Kremen iz Novega mesta, je v pretekli hudi zimi doživel preizkušnjo, ki opozarja, da bo treba povečati zmogljivost pralnice, ki jo je zgradil Kremen. V pralnici lahko operejo okoli 150 ton peska dnevno. V pretekli zimi je voda zamrzovala, zato pa niso mogli v pralnici spirati peska. Proizvodnja je zastajala, ker ima pralnica omejeno zmogljivost, pa izpada iz zimskih mesecev doslej niso uspeli nadomestiti. Z delom ob nedeljah bodo v prihodnjih mesecih nadomestili, kar se bo le dalo. Ozko grlo, kakršno je pralnica, bo treba odpraviti. S Kremenom se dogovarjajo za skupno investicijo, s katero bi zmogljivost pralnice povečali in jo usposobili, da bi delovala tudi pozimi, v hujšem mrazu.

Plan za leto 1963 jim nalaga izkop kremenčevega peska, gline in lignita v skupni vrednosti 130 milijonov dinarjev. S predvidenim nedeljskim delom bodo sicer del zimskega izpada nadomestili, ven-

Zadeva ni tako enostavna. Običajni kovinski transportni trakovi ne pridejo v poštev, ker jih preseka brusni pri tem dobiva železne primesti, katerih ne sme imeti. Transport bo treba urediti ali z vodo (pesek bi po koritih prenašala voda) ali pa z žično vleko vagončkov. S 25 milijoni dinarjev, kolikor bi potrebovali za izkop novega rova, ki bi dopuščal mehaniziran transport, bi poleg tega uredili še bivač za rudarje, kopalnice, obratne kuhinje, prostor za prvo pomoč in skladišča, ker naštetega zdaj nimajo. V novi jami bodo pričeli z izkopom v dneh okoli brežiškega občinskega praznika.

V rudniku ne pozabljajo na zdravje rudarjev. V zadnjem letu so vse napotili v Ljubljano na zdravniški pregled glede silikoze, ki je poklicna rudarska bolezen. Kmalu bodo odšli na drugi pregled, nato pa bodo strokovnjaki lahko ugotovili, kako se bolezen širi in kako napreduje. Rudnik je za to porabil do zdaj že več kot štiri milijone dinarjev.

BREŽIŠKE VESTI

dar ne upajo preveč, ker je 80 odst. rudarjev polkmetov in se težko odločajo za nedeljsko delo. Letos so nakopali 5500 ton lignita. Ker se dogovarjajo s Kremenom za 70 tisoč ton peska v prihodnjem letu, bo treba pralnico brezpogojno preurediti.

Druga težava po vrsti je v globoškem rudniku prevoz izkopanega materiala iz jame. Doslej so vagončke v rovu ravnili rudarji. Zdaj že pripravljajo načrte za nov rov, v katerem bi vleko mehanizirali.

V »cvičkariji« bo letos srednja letina

Pri podjetju »Brežice vino« povedo, da bo letošnja vinska letina na področju, ki ga obsega KZ Brežice, srednja, tako po količini kot po kvaliteti. V prvih desetih dneh oktobra so od zasebnih vinogradnikov odkupili okoli 10 tisoč litrov vina. Posamezniki imajo še precej lanskega pridelka, zato hite s prodajo, ostali, ki so sode pred trgovijo izpraznili, pa bodo najbrž raje prodajali vino kot pa mošt. Pri »Brežice vinus« računajo, da bo na področju KZ Brežice morda nekaj več kot 10 vagonov presežkov vinskega pridelka, od KZ Kostanjevica pa bodo odkupili nekaj več kot 20 vagonov letošnjega vinskega pridelka. Vino, ki ga bodo nato prodajali, bo največ tipizirano v treh vrstah: zdravica, solzica in cviček. Vse tri vrste bodo prodajali stekleničene.

Naselje Prekladol najboljše!

Krajevna organizacija Socialistične zveze v Brestanih se je pri vpisu posojila za Skopje močno zavzela. Vodstvo je izbralo poseben aktiv, ki je obiskal prav vsa kmečka gospodarstva v okolici in se z gospodarji neposredno pogovoril o vpisu posojila. Najboljše naselje v vsem okolišju je Prekladol, kjer je 24 vpisnikov vpisalo 73 tisoč dinarjev posojila.

Pločniki so končno urejeni

Stalna kritika na račun brežiških pločnikov je odpadla. Te dni so dokončali asfaltiranje dela najbolj razdrapanih pločnikov od Ruha do gradu. Upamo, da se bo kmalu zbralo kaj sredstev za obnovo pločnikov na drugem delu ceste, zlasti pri mostu.

Komunalna uprava v Brežicah je letos uspešno začela urediti načrt, ki predvideva sodobno ureditev mesta. Nedavno so uredili cestno razsvetlavo, kanalizacijo v novem naselju, zdaj pa so na vrsti pločniki, ki jih bodo te dni asfaltirali. — Na sliki: skupina asfalterjev Komunalne uprave na delu v Brežicah.

Mladi radi sodelujejo

5. oktobra je bila v dvorani prosvetnega doma mladinska konferenca, ki sta ji poleg številnih mladincev in mladink prisostvovala predstavnik ZK in zastopnik množičnih organizacij. Pogrešali smo koga od občinskega komiteja ZMS Sevnica.

Predsednik organizacije tovarš Julijan Ernesti je podal delovno poročilo, v katerem je omenil tudi velike naloge, ki so postavljene pred mladino v bodočem letu. Opaziti je bilo, da je mladina v minulim letu precej množično sodelovala pri gasilskem društvu, sicer pa bi lahko imela večji čut odgovornosti in malo več smisla za delo.

Mladina iz Loke je sodelovala pri dveh proslavah, priredila eno mladinsko igro in sodelovala na zabavno-družabnem večeru. Pri političnem delu pa ni bilo zaželenih uspehov, morda tudi zaradi tega, ker je bilo čutili premalo podpore s strani občinskega komiteja ZMS in osnovne organizacije ZK.

Bodoči odbor naj bi poskrbel za dobre predavatelje, ki bi poslušalce posredovali snov o idejno-političnih temah ali znanosti.

Na pobudo ZROP je bila v Loki

ustanovljena streška družina, v kateri deluje največ mladincev. V razpravi so se oglašili številni poslušalci, ob koncu pa je novozvoljeni odbor sprejel več sklepov. Med najvažnejšimi so: boljša povezava med organizacijami, poživitev idejno-političnega dela, sodelovanje pri prostovoljnih delovnih akcijah. Po končani konferenci je bil družabni večer.

TE Brestanica je zgradila novo upravno stavbo

Upravne službe v TE Brestanica so se pred nedavnim preselile v novo upravno poslopje, ki so ga zgradili ob vratarnici. S prostori so bili doslej močno na tesnem, ker se je zlasti po letu 1961, ko je stekel novi agregat z zmogljivostjo 13 tisoč kilovatov, kolektiv precej povečal. V novi stavbi imajo tudi kuhinjo za topli obrok, obednico, konferenčno sobo in družbene prostore.

Na Dovškem novo pokopališče za Senovo in Brestanico?

Senovčani so vedno bolj zaskrbljeni, kje bodo poslej pokopavali mrljice, ker je pokopališče v Brestanici, kamor s Senovega zdaj vozijo mrtve, prenasičeno. Zato že nekaj časa teko razprave o novem pokopališkem prostoru, ki bi ga lahko uporabljali tudi okoliški kraji.

Novo pokopališče bi bilo treba urediti na najlaže dostopnem, prikladnem in ne preveč oddaljenem mestu. Prostor bi moral biti izbran tako, da bi zahteval čim manj stroškov in da bi bil dovolj velik za morebitno nadaljnje širjenje pokopališča. Vprašanje torej terja rešitev, skladno z razvojem naselja za več let naprej. Isti razlog narekuje tudi izgradnjo dovolj prostorne mrljiške veže, ker vedno bolj optičamo ležanje mrljice doma. Ob vsem tem pa je zadeva težavnejša, kot se sicer zdi.

Predlogov za nov pokopališki prostor ni ravno na pretek, ker samo zemljišče marsikje ne dovoljuje poljubne izbire. Se najboljše je predlog, da bi bilo novo pokopališče v Dovškem, ki leži med Senovim in Brestanico. Ta kraj med drugim zelo ustreza pogojem za pokopališče, v njegov prid pa govori še cela vrsta drugih utemeljenih razlogov. Predvsem je potrebno poudariti, da je v smeri Dovškega že speljana asfaltirana cesta Srobotno—Senovo in bi bilo potrebno do pokopališča zgraditi le krajši odcep.

Na drugi strani je mogoče približno enak dostop s Senovega kot iz Brestanice, ki bo morala kmalu razmišljati o preselitvi svojega prenasičenega pokopališča oziroma o ureditvi novega. Dovško pa je kraj, kjer bi bilo dovolj prostora tako za senovsko kot za brestaniško pokopališče, oziroma bi bilo v njem lahko skupno pokopališče za obe območji. Celotno delo pri ureditvi pokopališča v tem kraju bi bilo torej skoraj za 100 odstotkov cenejše kot kjerkoli v okolici Senovega.

Senovski signali

● Stanovanjska skupnost ima v načrtu ureditev naselja, v katerem namerava predvsem zasedati lepotečeno drevje v parkih in drugih mestnih predelih. Potrebno bi bilo, da bi tudi trgovsko podjetje »Preskrba« naredilo ustrezne korake in olepšalo okolje svojih prodajaln.

● 12-stanovanjski blok, ki ga namerava graditi rudnik, sicer še ne bo rešil stanovanjskega vprašanja na Senovem, pač pa bo z njim dobilo sodobno stanovanje nadaljnjih 12 družin. Blok bo stal blizu avtobusne postaje.

● Ljudska knjižnica se bo preselila v prostore izobraževalnega centra, ki ga je v lastni režiji letos zgradila uprava rudnika.

● Čeprav si stanovanjska skupnost na vse načine prizadeva urediti nadaljnjih pet otroških igrišč, pa starši otrok ne kažejo veliko zanimanja za to stvar, čeprav bi morali vprašanje varstva otrok reševati na njihovo pobudo in predloge.

● Senovčani pozdravljajo specializacijo v trgovini, menijo pa, da bi bilo v tej smeri koristno napraviti še nadaljnje korake. Želijo, da bi se uredila predvsem prodaja prehranskih predmetov.

● Pomanjkanje obrtnih dejavnosti ni nova stvar, menijo pa, da se največkrat zatakne, kadar so na vrsti prostori za obrtne dejavnosti.

● Obrat družbene prehrane bi morda potrebovali, ker je na Senovem že okrog 500 takih družin, katerih člani so zaposleni. Ker se vedno bolj zaposlujejo tudi žene in matere, z zadevo ne bi kazalo odlašati. Iz istega razloga bi bilo potrebno urediti tudi pralni servis. Na Senovem je brčias malo ljudi, ki rešitve teh problemov ne bi pozdravili.

● Dokler so imeli Sevnici makadamske ceste, so hrepeneli po asfaltu. Zdaj, ko so ceste že nekaj časa asfaltirane, pa želijo, da bi bile čiste. Gotovo bi bilo prav, če bi asfaltino cestišče, ki spada pod komunalno upravo v Vidmu-Krškem, kdaj pa kdaj tudi sprali z vodo.

● Zunanji podobi naselja posvečajo na Senovem veliko pozornost in so letos med drugim tudi uredili park pri spomeniku padlim borcem, razen tega so na tem območju postavili 20 vrtnih klopč z betonskimi podstavki.

Senovo ima čevljarski servis

Nedavno je senovske prebivalce razveselila novica, da jim je stanovanjska skupnost oskrbela čevljarski

servis. Ustrezne dejavnosti na Senovem ni bilo dalj časa, zato je ukrep stanovanjske skupnosti toliko bolj spodbuden. V servisu bo zaposlenih pet delavcev.

KRKA: plan v decembru

Trgovsko podjetje »Krika« v Brežicah je imelo 30. septembra letos 1 milijardo 138 milijonov 593.000 dinarjev bruto prometa, s čimer je doseglo 86,8 odstotka letnega plana. Z ozirom na to, da so najboljše meseci za trgovino oktober, november in december, bo »Krika« plan izpolnila najkasneje do začetka decembra.

»GRADBENIK« BREŽICE: za 220 milijonov gradenj

Podjetje »Gradbenik« iz Brežic bo letos opravilo za približno 220 milijonov dinarjev gradbenih storitev. V letošnji sezoni so gradili predvsem stanovanjske stavbe in pa kmetijske objekte pri KGP Brežice na Vrblni. 130-članskemu kolektivu, kot vse kaže, ne bo zmanjkalo dela, zlasti še če se bo tudi v prihodnjem letu investicijska dejavnost tako razvijala kot letos. Oprema in strojni pripomočki za gradnje — oboje je pri »Gradbeniku« vredno okroglo 25 milijonov dinarjev — jim zadoščata, zato lahko brez posebnih težav izpolnjujejo sklenjene pogodbe.

Še ena sodobna prodajalna

Podjetje »Obrtnik« iz Ljubljane preureja lokal v zasebni hiši na Cesti prvih borcev 6 v Brežicah. Velika izložbena okna do tal, ki so že vgrajena, povedo, da bo mesto za novo prodajalno pridobilo še en moderno urejen lokal. Tu bodo prodajali konfekcije, polkonfekcije in uniformne. Nova prodajalna bo odprta sredi novembra.

Nova pomlad v 'Lisci'

- Z izgradnjo III. faze bo podjetje eno najmočnejših pri nas. V ta namen vlaga »Lisca« velike investicije, toda ne brez uspeha.
- Napredek se je v njej že tako bogato obrestoval, da bodo v krmeljskem obratu že v novembru znižali tedenski delovni čas od 48 na 42. ur.

Ce smo zadnja leta pazljivo pregledovali jugoslovanski trg, cenili njegovo založenost, izbiro in kvaliteto izdelkov, smo lahko ugotovili, da so na njem vedno pogosteje pojavljali izdelki z oznako sevniške konfekcije »Lisca«. Ce smo bili tenkočutni, smo mogli opaziti, da so bili ti konfekcijski izdelki bistveno drugačni od drugih, domiselno skrojeni in v vzorcih, ki so prav vabili potrošnike. Toda ko smo pomislili, da

so to pravzaprav izdelali v Sevnici, ki se je šele v zadnjih desetih letih (oziroma še kasneje) začela prebujati v industrijski predel, nas je ponos dvignil vsaj še za eno glavo. In to upravičeno! Konfekcija »Lisca« je v teh letih toliko napredovala, da je dandanes up, ob katerem velja še kaj graditi. Tako je mišljenje vseh, ki količkaj vedo o podjetju, zlasti še, če poznajo njegovo notranjo in zunanjo afirmacijo. Z vel-

kim optimizmom gledajo »Lisca« še od vseh tistih, ki kaj pomenijo v občini. Posebno jim je pri srcu, da podjetje prerašča okvir manjšega producenta in postaja proizvajalec velikih sposobnosti in kvalitete.

1964: začetek del 3. faze

To postaja »Lisca« z dokajšnjim zupanjem vase in ob moralni podpori vseh njenih dosedanjih uspehov. V prihodnjem letu se bo začela izgradnja del III. faze, kar bo veljalo nadaljnjih 500 milijonov dinarjev. Leto 1964 namerava končati prvo polovico III. faze in na novo zaposliti okrog 100 ljudi. Polmilijardno investicijo bodo vložili predvsem z namenom, da dobe primerna skladišča, center za izobraževanje delavcev, sanitarije in v drugi polovici III. faze tudi novo proizvodno dvorano. Trenutno so načrti še stvar bodočnosti, po izgotovitvi vseh del pa bo podjetje, ki bo potemtakem zaposlovalo nad 1000 ljudi, eno največjih in najmočnejših pri nas. Priprave

SPODNJE

MOST V KRŠKEM: trije uporabniki in trije investitorji

Zaradi omejene nosilnosti je leseni most v Vidmu-Krškem že lani postal pereč problem. Prometni organi so bili prisiljeni prepovedati uporabo mostu vozilom, težjim od 2 toni. Odšel se promet odvijajo po precej daljši poti prek Brežic, ker se morajo vsa težja vozila krškega mostu izogibati. Prek Krškega, ki se je razvilo v pomembno področno industrijsko središče, pa se odvijajo znaten tranzitni in osebni promet. Vse tovore, ki prišpejo po železnici, morajo prevažati na desno stran Save prek Brežic, kar prevoze znatno podaljša in podraži. Vse lokalne avtobusne proge, ki so vodile prek skozi Krško proti Senovemu, Brestanici in ostalim krajem na levi strani Save, so morali zdaj preusmeriti prek Brežic. Precej škoda je v obeh letih utrpel tudi turizem, ker so vse skupine, s katerimi so bile pogodbe za obisk hotela Sremič sklenjene, odpovedale obisk, kajti stroški avtobusnih prevozov bi se, zato ker bi morali leti iti prek Brežic, močno povečali.

Največ volje in pobud pri reševanju težav z dotrajanim mostom, ki povezuje republiko in okrajno cesto, je do sedaj pokazala občina Videm-Krško. Odveč bi bilo misliti, da bi lahko občina sama zgradila nov most, takšen, ki bi zadoščal sedanjim potrebam in potrebam v bližnjih desetletjih. Z vztrajnim delom pa so dosegli, da se bodo še letos pričele priprave za gradnjo novega mostu.

Ker ima stari most nosilnost omejeno na 2 toni, ga bo treba najprej zasilno preurediti, da bo lahko nosil večje tovore, ki bodo potrebni pri gradnji novega. Potrebne načrte s tehničnimi podatki, ki bodo služili kot osnova za izdelavo projekta za novi most in za izračun investicijskih sredstev, že pripravljajo. Razčlemba prometa, ki se je odvijal prek starega krškega mostu, je pokazala, da je bila ena tretjina tega prometa občinskega, ena tretjina okrajnega in ena tretjina republi-

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

škega. Tranzitni promet je torej zastopan v dveh tretjinah vsega, ki je šel čez dosedanji most.

Najboljša in najprimernejša rešitev pri investiranju bi bila, da bi tudi sredstva za novo gradnjo zbrali po takšnem ključu: eno tretjino sredstev za gradnjo novega mostu bi prispevala občina Videm-Krško, eno tretjino okrajna skupščina Celje in eno tretjino republika. Naj poudarimo, da bi ena tretjina sredstev, ki bi jih prispevala občina Videm-Krško, predstavljala zanjo občuten prispevek, zlasti še če primerjamo njene zmožnosti s tistimi, ki jih imajo ostali organi, ki bi sodelovali pri investiciji.

Gradnja bi potekala v dveh stopnjah. Lokacija je že izbrana, in sicer bi most gradili pri Dularjevi hiši v Vidmu-Krškem. V prvi stopnji gradnje bi zgradili most in cestni priključek na cesto proti tovarni papirja, križanje z železniško progo pa bi ostalo takšno, kot je, pozneje, v drugi stopnji, pa bi zgradili nadvoz nad progo in bi se cestni priključek z mostu pridružil starovaški cesti. Most v Vidmu-Krškem se zdaj ni kategoriziran, temu, da ni bil določen lastnik ozioroma tisti, ki naj bi ga vzdrževal, je pripisati precejšen del krivde za stanje, v kakršnem je zdaj most, in za vse posledice. Treba se bo lotiti tudi tega in most, ki povezuje okrajno in republiko cesto, vendarle kategorizirati.

Na Sremiču so pričeli obnovljati vinograde

Na Sremiču so pred kratkim pričeli obnovljati vinograde. Obnova je v skladu z obnovitvenim načrtom kmetijske zadruge v Vidmu-Krškem, ki uvaja sodobno pridelovanje tudi na vinogradniških površinah. V ta namen ima že odobrene elaborate in kredite za 64 hektarov. Do spomladi 1964 bodo obnovili okrog 12 hektarov, od jeseni 1964 do spomladi 1965 pa še nadaljnjih 25 ha. Hektar obnovljene površine bo veljal okrog 800 tisoč dinarjev. Vinograde bodo sodobno obnovili v terasistem in ostalih sistemih, tako da bo možna v njih strojna obdelava. V načrtu pa imajo tudi gradnjo desetih stanovanj za zaposlene na Sremiču.

Občinski statut: v začetku 1964

Osnutek statuta občine Videm-Krško bo kmalu izdelan in bo nato dan v razpravo. Kot je videti, bo ustrezna komisija, ki ga pripravljajo, opravila svoje delo do konca novembra. Po široki razpravi v raznih organih in organizacijah bo občinska skupščina statut, ki bo vseboval koristne predloge iz razprave, sprejela v prvih mesecih prihodnjega leta.

SEVNICA: nova samopostrežnica

V Sevnici so te dni odprli dve novi trgovski poslovalnici, ki ju je uredilo tamkajšnje trgovsko podjetje. V prvi poslovalnici je sodobna samopostrežna specerijska prodajna s plastičnimi masami in drugimi izdelki. Njena prodajna površina znaša 130 kvadr. metrov. Ta bo edina obdržala stari način prodaje. Poslovalnica poslovalnice št. 1 IVAN NAGODE nam je povedal, da je podjetje v preureditev investiralo okrog 15 milijonov dinarjev iz lastnih skladov. Vendar s tem program adaptacij in ureditev z modernizacijami še ni končan. Brž ko bodo imeli dovolj sredstev, bodo začeli postopoma urejati in modernizirati tudi ostale prodajalne trgovske podjetja.

SEVNIŠKI VESTNIK

dajalna, takoj zraven pa samostojni lokal s tekstilom in konfekcijskimi izdelki na površini 180 kvadr. metrov. Nad to prodajalno je v prvem nadstropju galanterijska pro-

V oktobru: urbanistični načrt za Videm-Krško

Urbanistični načrt za Videm-Krško, ki ga izdeluje brežiški »Region«, bo narejen še v tem mesecu. Načrtovalci pri »Regionu« so obsežno nalogo sprejeli zelo resno in so jo z velikim trudom ter sistematičnim delom opravili tako, da lahko pričakujemo, da bo urbanistični načrt kvalitetno izdelan. Dela so se resda nepredvideno zavlekla, vendar je boljše, da je načrt dober, kot pa da bi bil narejen hitro in zato slabši. Čim bo načrt izdelan, bo dan v široko in ožjo razpravo, nato pa bo sprejet na občinski skupščini in od ostalih pristojnih organov. Omenjeni načrt zajema področje Vidma-Krškega in Leskovca, »Region« pa pripravljajo načrte urbanističnega razvoja tudi za Kostanjevico, ki se razvija v občinski turistični center, za Rako, Brestanico, Senovo in še nekatera druga krajevna središča. Brez dvoma bodo urbanistični načrti v vseh središčih predstavljali osnovo za usmerjanje njihovega razvoja in bodo odpravili mnoge težave pri izbiranju lokacij, kakršne so se pojavljale doslej.

Pomoč pri izdelavi statuta

V občini Videm-Krško so ustanovili inštruktorsko grupo, ki bo predvsem manjšim delovnim organizacijam pomagala pri izdelavi statuta. Seveda bi bilo odveč pričakovati, da bo ta skupina nudila organizacijam izdelane statute. Posredovala bo izkušnje raznih kolektivov, dajala smernice in navodila, posebnost, ki jih ima v svojem delu, življenju in razvoju

vsa kolektiv, pa bodo morale vnesti v statut komisije v kolektivih.

Na obratu MATIJA GUBEC: 22 vagonov hrušk in breskev

Samostojni zadrugi sadjarski obrat »Matija Gubec« v Leskovcu je letos pridelal 14 vagonov hrušk in 8 vagonov breskev. Boljši je bil pridelok hrušk, ki so jih pridelali po dva vagona na hektar.

S podružbljanjem rešiti še ostala vprašanja!

Kmetijska zadruga v Vidmu-Krškem je letos odkupila od zasebnih pridelovalcev okrog 275 ha obdelovalne zemlje in tako uspešno izpolnjuje plan podružbljanja kmetijske proizvodnje v občini. Podružbljanje kmetijskih površin in proizvodnje pa ne sme biti enostransko, hkrati s tem je treba rešiti tudi vprašanje moderniziranja obdelave zemlje, ki ne sme temeljiti na primitivnem kmečkem orodju — vilah, grabljah in motikah. V kmetijski zadrugi pravijo še, da bo treba poleg uvajanja pospešene mehanizacije misliti na izboljšavo pogojev za zaposlene. Pri tem naj bi v končni fazi dosegli to, da bi bili kmetijski delavci vsaj približno izenačeni z delavci, ki delajo v drugih gospodarskih panogah.

Na Senovem popoldne brez kruha

Na Senovem prodajajo kruh samo v jutranjih urah. Kdor zjutraj zamudi, ostane čez dan brez kruha. Vprašanje so načeli prebivalci že na več sestankih in zahtevajo, da bi kruh prodajali ves dan.

Mali oglasi v domačem listu: zanesljiv uspeh!

SENOVČANI: 7 tisoč prostovoljnih ur za komunalna dela

Letos so Senovčani zelo razgibali komunalno dejavnost in so med drugim zgradili novo 1120 metrov dolgo cesto od naselja Arnes do centra Senovega ter pri tem opravili nad 7000 prostovoljnih delovnih ur. Prav tako je bila v tem letu urejena cesta v Spodnji Belci, do polovice pa cestišče na območju Srednje Belce. V tem času je bilo urejeno tudi senovsko naselje na hribu, kjer so obnovili cesto in zgradili

koritnico za odpadne vode. V načrtu je tudi ureditev pešpoti od restavracije do naselja, kjer bodo pretežno dela opravili občani s prostovoljnimi delom, ostale stroške pa bo krila stanovanjska skupnost. Zelo razgibana je tudi vodneregulacijska dejavnost. Z regulacijo Reštanjskega potoka bodo omejili nevarnost poplavl že v tem letu, v bodoče pa nameravajo regulirati tudi Dovški potok.

Novi blok s pošto in prodajalno v Brestanici

9. oktobra je bila licitacija za prevzem gradnje 6-stanovanjskega bloka, v katerem bodo prostori za novo ATC in pošto ter prodajalno zelenjave v Brestanici. Stavbo bo s pomočjo kreditov iz občinskega stanovanjskega sklada gradila termoelektrarna iz Brestanice. PTT podjetje iz Novega mesta je žal odpovedalo obljubljeno 5-milijonsko udeležbo, kar naj bi predstavljal njegov delež pri

gradnji, ker bo v stavbi našla prostor tudi pošta z novo ATC. Poštno podjetje je moralo obljubljena sredstva nameniti za kabliranje na svojem področju. Termoelektrarna bo kljub temu del stavbe dala na razpolago pošti, ker ve, da je pošta zelo potrebna v Brestanici in da je od novih prostorov odvisna montaža avtomatske telefonske centrale. Računajo, da jim bo pošta obljubljeno udeležbo pozneje povrnila. Rk.

za prehod na večji proizvodni obseg teko v zvezi s snovanjem 7-letnega perspektivnega razvoja podjetja, že zdaj pa imajo zagotovljen kader, ki bo kos proizvodnji.

- poslani dosega in presega normo, izboljšala se je kvaliteta, izkoristili so notranje rezerve. Na podlagi tega so se odločili, da bodo

V novembru poskus z 42-urnim tednikom

v Krmelju, kjer so opazili visoko delovno storilnost proizvajalk, dasiravno so se te priučevale novemu poslu šele po likvidaciji krmeljskega premogovnika. Ob zagotovitvi, da so vsi potrebni momenti za uvedbo 42-urnega delovnega tednika dani, da bo morda potrebno smotrnejše izkoristiti le nizke odstotek preostalih notranjih neizkoriščenih rezerv (kot večjo izkušnost proizvajalk itd.), v podjetju menijo, da bo ta poskus prinesel vsaj izkušnje, če že ne popolnega uspeha. Težnja po uvedbi 42-urnega delovnega tednika je prodira že tako daleč, da so novi plan za 1964 predvideli ob upoštevanju zmanjšanja števila delovnih ur v celotnem podjetju.

Podjetje tudi ni med zadnjimi v občini, kar zadeva izdelavo statuta delovne organizacije. Osnutek statuta je pravzaprav že v zadnji fazi, o njem pa so že razpravljali člani delavskega sveta in člani kolektiva prek ankete, ki so jo izvedli z namenom, da bi dobili pripombe za končno formulacijo posameznih poglavij. Pričakujejo, da ga bodo lahko sprejeli še pred novim letom, ker bodo s statutom med drugim uzakonjena vsa pozitivna prizadevanja za nadaljnji napredek podjetja.

- Spričo vsega se obeta konfekcija
- »Lisca« kmalu nova pomlad, ki bo lepša in svetlejša od vseh dosedanjih. Ta pomlad naj bi tudi dokončno skrojila pomen celotne njene produkcije in potrdila namen vseh vloženih in predvidenih investicij.
- Te pomlad pa pričakujemo šele ob koncu tretje faze, ko bo konfekcija obratovala z vso zmogljivostjo.

IVAN ZORAN

Nova trgovina v Sevnici je urejena na način, ki bo omogočil sodobno in kulturno postrežbo

POSAVJE

Skrb za človeka v revni občini

Vedno večji socialni problemi se pojavljajo v dokaj ostri obliki tudi na področju metliške občine. Občinska skupščina rešuje vsa vprašanja s področja socialnega varstva s pomočjo raznih organov na najboljši način, v okviru svojih možnosti. Vse te težave se kopičijo pri tajniku občinske skupščine Metlika tovarišu Tinetu Molku, zato smo ga naprosili za nekatera pojasnila, ki zadevajo socialno službo. Takole je povedal:

— Splošno varstvo je pri nas tesno povezano z razvojem gospodarstva v komunih. Največji problem nastaja zaradi tega, ker moška delovna sila odhaja v mesta, doma pa ostajajo starejši ljudje, med katerimi je precej bolnih in invalidov, ki za delo niso sposobni. Bolezni in invalidnost pa so v velikih primerih posledica mimi- le vojne. Razumljivo je, da se morajo vsi ti občani zdraviti bodisi doma, bodisi v bolnišnicah, vse to pa močno bremeni proračun občinske skupščine. Mlajši, četu- di zaposleni, otroci ali drugi sorodniki včasih nočejo, včasih pa ne morejo vzdrževati svojcev, ki so ostali doma. Drug, nič manj pereč pro-

blem predstavlja vzgoja ka- drov, ki z raznimi podpora- mi in štipendijami spet bremeni občinski proračun. Tu nastaja vprašanje: ali mladim ljudem, ki so iz rev- nega kraja, zapreti vrata do nadaljnega študija, ali šolati kader, ki ga občina nujno potrebuje.

V občini je okoli 400 inva- lidov iz NOV, ki jim mora družba nuditi zadovoljive življenjske pogoje. Toda ali je res samo občina dolžna pomagati borcem in invali- dom iz NOV s svojimi mi- nimalnimi sredstvi? Bi ne mogla pri tem pomagati tu- di okraj ali republika in bi s skupno pomočjo omogočili dostojno življenje tistih, ki so mnogo žrtvovali za osvoboditev naše domovine? Sta- rejši ljudje, ki so bolni, ali bivši borci NOV si skušajo zagotoviti pokojnino ali pod- poro, ki bi jim omogočala obstoj.

Zalostno je, da niso redki primeri, ko otroci zapuščajo starše, si ustvarijo svoje dru- žine, mnogi pa ne čutijo no- bene dolžnosti do staršev. Nekateri jih brez sramu pu- ščajo v breme družbi, drugi pa z njimi grdo ravnajo, ker bi se jih radi znebili. To je vredno vsega obsojanja!

Tudi alkoholizem v družini ni tako redek, posledice

pa nosijo predvsem otroci. Nepravilna prehrana, po- manjkljiva nega, pretepanje in brezdomstvo — vse to najdemo v družinah, ki so podvržene alkoholu.

METLIŠKI TEDNIK

Vse našete probleme iz različnih področij rešujemo v kritičnih primerih s finan- čnimi sredstvi, ponekod sku- šamo zagotoviti zaposlitev nekatere pa pokličemo na

NOVICE IZ METLIKE

Dež in slabo vreme močno ovirata delo pri gradnji mo- stu čez Lahinjo na Primost- ku. Z obvozom čez Stransko vas se je pot do Črnomlja precej podaljšala. Ozka cesta povzroča voznikom številne težave.

Metliški hotel že dobiva končno podobo. Te dni so začeli urejevati zunanje ste- ne, dela znotraj stavbe pa

Danes občni zbor ObSS v Črnomlju

Danes zjutraj se je v seji- ni dvorani občinske skup- ščine v Črnomlju začel letni občni zbor občinskega sindi- kalnega sveta. Na zboru poro- čajo o delu in nalogah ObSS, po razpravi pa bodo izvolili nove organe ObSS ter de- legate za okrajno konferenco OSS.

V Semiču urejajo pločnik

Pločnik pred zadružno trgovino in Zurčovo hišo v Semiču je bil dobri dve leti povod za mnoge kritike domačinov in tujevc. Nedavno so se Semičani odločili, da problem rešijo. V ta namen so sklenili opraviti okrog 900 prostov- ljuhih delovnih ur, del strokov- pa bodo krili s krajevnim samo- prispevkom. V ponedeljek se je že javilo na delo 20 prostovoljev iz Iskrinega obrata kondenzator- jev. Kasneje bodo poprijeli še drugi delovni kolektivi. Pločnik na- meravajo urediti do 27. oktobra, ko bo predvidoma odprta tudi no- va samopostrežna trgovina v Se- miču.

Od vseh, ki so v zadnjem času dobili delo, je največ deklet, ki so končale obvezno šolanje. V tovarnah ali na delovnih mestih se bodo priu- čile poklicu in pridobile kvalifikacije. Letos je zavodu uspelo zaposliti tudi 26 Ciga- nov, od tega 13 žensk. S tem so močno zmanjšali socialne probleme v ciganskih družin- ah, saj ni od njih nihče več prijavičen za delo.

Moške delovne sile pa v občini še zdaleč ni dovolj. Na voljo je še vedno 113 delov- nih mest, ki niso zasedena! JOŽE SKOF

Za izboljšanje uslug občanom

V začetku oktobra bo za- čela poslovati v okviru stano- vanjske skupnosti Črnomelj kemična čistilnica in pralni- ca. S tem bodo marsikateri ga- raposlenega občana razbrea- menili pri delu doma, usluge pa naj bi bile čim cenejše, da bi pralnico in čistilnico lahko uporabljalo čimveč ljudi.

Stanovanjska skupnost ima prizadeven upravni odbor, ki je že razpravljal o tem, ali bi organizirali še mizarški in zidarski servis ter servis elek- trične stroke. V ta namen že pripravljajo vse potrebno za dograditev nekaterih prostov- rov, v katerih bodo navedene delavnice.

Črnomaljska stanovanjska skupnost si prizadeva nuditi

razgovor in jim svetujemo, naj dobe pomoč od Rdečega križa. Bojimo se, da bo v bodoče še več problemov na področju socialne službe. Ena izmed rešitev bi bila ta, da bi ustanovili podjetje ali obrat, ki bi zaposloval mo- ško delovno silo, da bi mlaj- ši moški dobili zaposlitev doma in bi lahko skrbeli za starše. Kmetijstvo ne more nuditi dovolj zaslužka za ob- stoj vseh teh ljudi.

Težav je precej, nekatere pa so tako pereče in zah- tevne, da jih bo občina sa- ma zelo težko reševala. Naj- ti bo treba še druge vire dohodkov, če bomo hoteli na zadovoljiv način rešiti vse te stvari.

IVO LIKAVEC

bodo vsak čas končana.

Ljudje so pred nekaj tedni množično nabirali gobe, zdaj pa je na vrsti kostanj. Vsi, ki se vračajo iz gozdov, ima- jo polne cečkarje in košare tega gozdnega pridelka.

S igrativjo se je začela tu- di jesenska sezona nedelj- skih turistov, ki prihajajo v Metliko in okolico iz vseh krajev. Ob novem vinu se pogovor hitro razvija, čisto- krat pa je slišati tudi petje. Lepa cesta in lepa pokrajina privablja čedalje več ljudi.

Metličani se pripravljajo na izlet v Trst in Benetke, ki ga organizira podjetje Kompas. Precej domačinov se zanj zanima, saj bo za marsikateri ogled zgodov- vinskih Benetk novo doži- vetje.

Semič se pripravlja na praznik

Pred nekaj dnevi so se na pobudo SZDL sestali pred- stavniki podjetij in družbe- nih organizacij iz Semiča, razen njih pa sta se sestan- ka udeležila tudi predsednik občinske skupščine Črnomelj inž. Dvoršak in direktor pod- jetja »Petrošnik« iz Črnom- lja tov. Kos. Pogovorili so se o proslavi za krajevni praznik, ki bo letos organizi- rana že dan prej, to je v ne- deljo, 27. oktobra.

NASOBISK

Pri sodniku za prekrške

Sodnika za prekrške pri občinski skupščini Metlika tovariša Slava Orliča smo prosili za odgovore na nekaj vprašanj, ki zadevajo njego- vo poklicno delo.

— Koliko predlogov ste dobili v letošnjem letu za uvedbo upravnokaz- skega postopka?

— Vključno do 30. septem- bra je prišlo 126 ovadb ozi- roma predlogov za uvedbo upravnokazenskega postopka, kar je za 40 odstotkov manj kot preteklo leto. Občuten padec prekrškov na področ- ju javnega reda in mira je bilo opaziti v prvem trome- sečju letos, ker so bile lani izrečene ostre kazni zoper kršitelje, med katerimi je bi- lo največ Ciganov.

— Kje je bilo storjenih največ prekrškov?

— Največ prekrškov je bi- lo zaradi nedostojnega vede- nja na javnem kraju, vinje- nosti, pretepotov, kaljenja no- čnega miru in nedostojnega vedenja proti javnim ose- bam.

— Kaj predstavlja pri vašem delu največji pro- blem.

— V prvi vrsti Cigani, ki se na raznih prireditvah opi- jajo in ogrožajo varnost pre- bivalcev. Zanimivo je dej- stvo, da se prav Cigani bo- je zaporne kazni in prosijo

za denarno kazen ne glede na višino.

Prekrške zoper javni red in mir povzročajo tudi alko- holiki in vaški fantje, kadar preveč pijejo, zlasti na vese- licah. Posebna kategorija kr- šiteljev so krošnjariji. To so predvsem starejši ljudje, ki so se s tem ukvarjali že v stari Jugoslaviji, pa jim še zdaj diši lahek zaslužek in oduševstvo.

— Kako pa je s pro- metnimi prekrški?

— Prekrškov v prometu je vedno manj. Vendar pa je bilo treba izreči še nekaj pravnomočnih upravnih kaz- ni. Ti prekrški se nanašajo na prehitro vožnjo, nepravil- no prehitjevanje, nepravilno parkiranje, vinjenost, vožnje brez vozniškega dovoljenja itd. Precej predlogov za uve- dbo postopka pa je prišlo izven območja naše občine.

— Kakšni prekrški se še pojavljajo?

— Izrečenih je bilo tudi nekaj pravnomočnih kazni zoper kršitelje predpisa za- kona o orožju in nekaj proti kršiteljem zakona o narodni obrambi. Sorazmerno precej je bilo kaznovanih ljudi, ki so kršili zakon o varstvu ži- vine pred živalskimi kužni- mi boleznimi, ker so neka- teri gonili živino drugam na semenj brez živinskega pot- nega lista.

Ivo Likavec

Daljnovid 35 kv NOVO MESTO—ČRNOMELJ je dograjen

Prepotrebni daljnovid 35 kv Novo mesto—Črnomelj v dolžini 31 km je zgrajen. Električni tok je po vodni- kih prvič stekel 4. oktobra 1963. Vrednost te delovne zmage je nedvomno velika, saj je bilo napetostno stan- je v nekaterih predelih raz- vijajoče se Bele krajine sko- raj nevzdržno. Posebno kri- tično je bilo v primeru de- fektov, ko ni bilo rezerve. Novi daljnovid pa je temu napravil konec.

Daljnovid obratuje z na- petostjo 20 kv. Ko bo še razdelilna transformatorska postaja v Črnomlju ter ura-

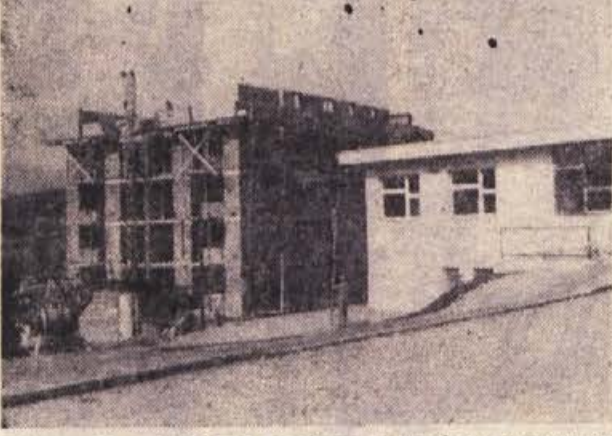
jena transformacija v RTP Novo mesto, bo obratoval s 35 kv napetostjo. Dokonča- na faza izgradnje bo terjala dokaj finančnih sredstev, katerih pa kolektiv enote No- vo mesto sam ne bo zmožel. Novi daljnovid je kolektiv Elektro Ljubljana, enota No- vo mesto, zgradil z lastnimi sredstvi ter delovno silo. Ce- lotna investicijska vrednost znaša 80 milijonov dinarjev. Nedvomno je to lep prispe- vek malega kolektiva. Beli krajini kot »Belki partizana- rjev« je tako odprta pot do nadaljnje industrializacije in do višje življenjske ravni.

Nad 100 ljudi se je zaposlilo

Na Zavodu za zaposlovanje delavcev v Črnomlju so pove- dali, da so v raznih podjetjih na novo zaposlili okoli 100 ob- činov. Samo v septembru je dobilo delo 74 žena in deklet, od teh jih je zaposlila tovar- na Iskra v Semiču 50, ostale pa so šle v črnomaljski obrat Beti in nekaj v manjša pod- jetja.

Občinska skupščina Črno- melj je dala obratu Beti 7 milijonov din kredita, da so lahko vzeli na delo toliko lju-

di. Na zavodu pa je prijavi- nih za delo še 43 oseb, večina teh pa je iz zdravstvenih raz- logov manj zmožna za delo. Nekateri pa čakajo na zapo- slitev v tovarni ali pisarni, čeprav nimajo za tako delo potrebnih pogojev. Zanimivo je, da od vseh ki dela še iščejo, ni nikogar, ki ne bi imel še drugih virov ali do- hodkov za preživljanje. Vsem tem so že ponudili zaposlitev, pa so jo odklonili, češ da za- nje ni primerna.

Črnomelj, rojstni kraj zasedanja 1. slovenskega parlamen- ta, dobiva pečat modernega mesta. To potrjuje tudi pogled na severno stran, kjer nastaja blizu železniške postaje novo mestno jedro z večnadstropnimi bloki, modernimi trgovinami in še s čim. — Na sliki: 29-stanovanjski blok, ki ga za prodajo stanovanj na trgu gradi sklad za zidanje stanovanjskih hiš pri občinski skupščini. Gradbena dela je prevzela domače podjetje BEGRAD

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

V goste so povabili ljub- ljansko gledališče in umetni- ke, ki so med vojno bivali v Semiču. Če stroški ne bodo preveliki, bodo Semičani la- hko slišali tudi invalidski pevski zbor. Letošnje slavje bo potekalo v znamenju kul- turnih prireditvev. Prav ver- jetno je, da bo v goste prišlo tudi lutkovno gledališče iz Ljubljane, ki bo za šolarje pripravilo dve predstavi. Manjka le še nekaj denarja! Na tem sestanku so se po-

Lov in ribolov zahtevata boljše gospodarjenje

Na seji sveta za kmetijstvo, gozdarstvo, lov in ribištvo, ki je bila 4. oktobra v Črno- mlju, so razpravljali tudi o lovstvu in ribištvu na obmo- čju komune. Nekatere lov- ske in ribiške družine zelo slabo gospodarijo s tem pri- rodnim bogastvom. Divjad in ribe so družbena last, ki je zaupana njim v varstvo, žal pa je večina lovcev in ribičev prav to pozabila. Lov- ske in ribiške družine še ved- no nimajo žiro računov pri banki, čeprav bi jih po pred- pisih morale imeti. Denar, ži ga dobijo iz svojih doho- kov, nosi ta ali oni v svojem žepu. Na osnovi predvidenega staleža rib in divjadi bi mo- rale izdelati lovske in ribi- ške družine svoje plane ulo- va in odstrelav ter plane za vlaganje podmladka. Ti piani naj bi bili sestavni del druž- benega in perspektivnega pla- na komune. Še vedno je pre- cej divjih lovcev, ki ropajo po loviščih, ribiči pa preveč gospodarijo z malhami. Be- lokranjske vode so bogate z ribami, toda na trgu rib ni dobiti.

finančno in gospodarsko po- slovanje lovskih in ribiških družin. Na osnovi teh ugo- tovitvev bo ta komisija dala mnenje občinski skupščini, katere družine naj se zaradi slabega gospodarjenja razpu- stijo. Hkrati bo komisija predlagala ukrepe za izbolj- šanje gospodarjenja z lovom in ribolovom.

Novi hlevi v Vel. Podlogu

Da zagotovi osnovo za raz- voj živinoreje, je kmetijska zadruga v Kostanjevici začela pospešeno graditi hleve za pitano in ostalo govedo. Medtem ko se v Dobravi, kjer je v tamkajšnjih klevih okrog 120 glav pitanega gove- da, živinorejska proizvodnja že normalno razvija, pa po- dobne živinorejske objekte v Vel. Podlogu, kjer naj bi bilo drugo večje živinorejsko sre- dišče kostanjevške zadruge, gradijo te dni. Zgradili bodo hleve za 260 glav goveda in ostala gospodarska poslopja (senike ipd.) z vodovodom. Ta gradnja bo veljala 37 mil- lionov dinarjev.

Naročite DOLENJSKI LIST sorodnikom v tujini — hvaležni vam bodo za pozornost!

Šest let zapora za očetomor

Petičlanski senat okrožnega sodišča v Novem mestu je obsodil 23-letnega Maksa Seničarja s Podvrha pri Sevnici na šest let strogega zapora, zato ker je z nožem umoril očeta

Mličnik v Sevnici so bili na moč začuden, ko je 28. julija letos nekako ob 1.30 ponoči vstopil v pisarno mlad fant s krvavimi rokami:

— Očeta sem zabodel, — je rekel in planil v neutolažljiv jok. Z njim sta prišla mati in sosed.

Tako se je začela razvoziavati družinska drama Seničarjev iz Podvrha pri Sevnici. Očeta, ki so ga našli ob Drožanjskem potoku zabodena, so pokopali, sin pa je v priporu dočakal dne, ko je stopil pred sodnika.

»Ne morem razložiti, zakaj sem ga...«

Pet sodnikov — senat pod predsedstvom sodnika Staneta Prijatelja, namestnik javnega tožilca dr. Goleš, odvetnik, strojepisar in nekaj opazovalcev je že bilo v dvorani, ko je mličnik odprl vrata lepo oblečenemu mlademu fantu nekoliko skodranih svetlih las, visoke postave. Ko je sedel na zatožni klopi, kar nismo mogli verjeti, da je to res Maks Seničar mlajši, ki je umoril svojega očeta Maksa Seničarja, po poklicu strojevodjo. Obravnava se je začela.

»Obtožujem ga, da je vzel drugemu življenje s tem, da je večkrat z žepnim nožem zabodel svojega očeta... Rana na vratu je bila dolga nekaj centimetrov in je segala do sapnika. Smrt je nastopila zaradi prereza vratne žile odvodnice...« Vse to, kar smo slišali iz ust tožilca, naj bi storil mladenič, ki je bil pred nami.

— Slišali ste obtožbo. Priznate dejanje? — je vprašal sodnik.

— Sem storil.

— Zakaj?

— Viem je fant že začel jokati.

— Ne morem vam razložiti, izgubil sem razsodnost. Težko mi je, da sem očeta, saj

sem ga imel rad...«
Potem je obtoženec v pretrganih stavkih približno tako pripovedoval:

— Oče je bil, odkar pomnim, zelo strog z vsemi tremi otroci, sicer pa smo lepo živeli, v slogi. Tudi kdaj prej je že mamó udaril, pa menda zaradi tega, ker je bil nagle jeze. Pred dvema letoma sem šel k vojakom in sem se šele letos vrnil domov. Službo sem dobil v kurilnici v Zidanem mostu, kamor sem se vsak dan vozil na delo. Opazil sem, da doma ni bilo več tako kot prej. Sestri sta odšli od doma, mama pa je vsak dan jokala. Deloma doma, deloma pa v Sevnici sem zvedel, da ima oče drugo žensko. Mamó je vedno huje pretepal, sestri tudi, zato sta šli. Mene ni nikdar udaril. Hotel me je, pa sem ušel. Bolelo me je to, da je oče z mamó tako grdo ravnal. Kadar sem našel mamó objokano in mrdod od udarcev, je rekla: »Spet me je zaradi one ženske...« V Sevnici sem tudi slišal, da ljudje šušljajo o neklih »škrnicljah« in mojem očetu, pa nikdar nisem govorilam verjel in tudi mamí ne povsem. Upal sem, da vse to ni res.

27. julija je bila sobota. Iz službe sem prišel popoldne. Pod orehom je mama rezala krmno za prašiče in na glas jokala. Vprašal sem jo zakaj. »Spet me je zaradi one... Poglej nogo!« Res, bila je vsa črna.

Potem mi je mama zatrčila, da ima oče razmerje z ženo svojega prijatelja v Sevnici, češ da ji je sam priznal. Jaz pa še vseeno nisem verjel.

— Mama, v Sevnico grem. Prepričati se hočem na lastne oči, če je res. — Tako sem rekel in odšel.

»Oče me je razoračal«

Kmalu po deseti uri sem prišel pred hišo v Klavniški

ulici, kjer sem zagledal dva »škrniclja« na lesenem platu. Kri mi je stopila v glavo. To reš so vrečke res tu! Morda pa so znak za koga drugega? Sklenil sem počakati, da bi videl, kdo bo šel v hišo.

Skril sem se v grmovju na drugi strani potoka, kamor se pride brez leseno brv. Premišljal sem, da bi šel stran od doma in vzel mamó s seboj, ko zaslišim nekoga prihajati.

Bil je oče!

Sapa mi je zastala, ko sem ga videl, kako je pristonil kolo, si ogledal tisti dve papirnati vrečki, kako je zakasljajal pod razsvetljenim oknom, nato pa je zavil čez brv — naravnost proti meni. Prepričan sem bil, da me vidi in da gre nadme. Če bi me tam dobil, bi bilo po meni.

Ustrašil sem se očeta, ker vem, da ne pozna milosti, kadar je razburjen, obenem se je v meni nekaj utrgalo. To reš je res hodil sem, mama pa je doma vsa pretepena! Potem se je v hipu vse zgodilo...
Vem, da se je sklonil nadme, takrat pa sem začel po njem udrihati z žepnim nožem, ki ga imam pri sebi za rezanje malice. Kaj je bilo potem, ne vem več. Bil sem ob pamet. Vem, da je oče še rekel: »Pusti me«, — pa bilo je prepozno. Čez nekaj trenutkov, ko je stegnil roke, sem se zavedel. Začel sem ga klicati, in ker se ni oglašil, sem tekel domov...

Žena s črno roto in priče

Angela Seničar, mati obtoženca, je pričala, čeprav bi se lahko po zakonu pričevanju odrekla.

— Mama, pridite! Z očetom sva se spoprijela. Ne vem, če je mrtev ali kaj, — je rekel Maks, ko je tiste noči prišel ves zmeden domov.

Vse je bilo tako, kot je sin povedal. 24 let sva bila z mo-

žem poročena in smo se lepo razumeli, dokler ni vmes prišla ta ženska. Res je hodil k nji. Sama sem ga videala, ko sem ga hodila opazovat v neko uto tam blizu. Zadnje čase mi je dajal tudi zelo malo denarja. Vse je porabil... Dolgo sem trpela sama, potem pa so mi sosedje svetovali, naj povem otrokom. Sin je vedel, kako trpim.

Tudi priče so potrdile pričevanje Seničarjevih dveh. Vsi so izjavljali, da je bil Maks priden fant, ki ni nikdar nikomur nič žalega storil, delaven in dobrega srca.

Od nekdanj velja za najboljši zavrženi zločin umor staršev

Pred izrekom sodbe je govoril najprej tožilec, ki je poudaril, da je uboj med najhujšimi kaznivimi dejanji in da že od nekdanj velja očetomor za najboljši zavrženi dejanje. Rekel je, da vzrok, ki pripelje do umora, lahko razumemo, dejanja pa ni moč z ničimer opravičiti.

Za njim je imel besedo braniček, zadnji pa je spregovoril obtoženec:

- — Ne bojim se kazni, ki mi jo boste predpisali! Kar sem storil, bo ostalo v meni... Najraje bi sprejel smrtne kazni...

Po posvetovanju je predsednik razglasil sodbo: 6 let strogega zapora ob upoštevanju vseh okoliščin, ki govore v prid obtožencu. Sin je zabodel očeta v razburjenem stanju in se je za dejanje odločil šele v zadnjem hipu, ko je videl, da je bil v ljubezni do očeta ogoljufan.

Dokaj strogo kazni je bilo treba izreči zato, ker je kljub vsemu nekdo le izgubil življenje, tega pa ni moč opravičiti.

R. B.

Z nožem in škarjami je grozil

Ko so pri Arkarjevih v Trebči vasi letos mladiči, je pri kosilu prišlo do spora med mladiči. Vsi so bili nekoliko vinjeni, zato je postal Ciril Bende napadalen. Ker je Anton Štrumbelj udaril njegovega psa, ga je napadel z dvema nožema v rokah, ko so mu te odvezli, pa je šel domov po škarje in še z njimi grozil.

1 mesec zapora, pogojno za 1 leto, se je glasila kazni, ki jo je sodišče v Novem mestu izreklo Cirilu Bendetu za tako obnašanje. Če bo v enem letu še komu grozil z življenju nevarnim orodjem, bo seveda moral »sedeti«.

Namesto na izlet — v jarek

Viljem Novina, delavec iz Podturna, je v začetku junija prišel s svojim avtomobilom DKW po dekle, da bi se peljala na izlet, pa nista daleč prišla. S preveliko hitrostjo je zapeljal v ovinek pred soteskim mostom, zaradi česar je vozilo vrglo s ceste čez levi nasip, tam pa se je prevrnilo. Sopotnica je bila prepeljana v bolnišnico. Omeniti je treba še, da je bil pred mostom znak, da je vožnja čez most prepovedana. Novina pa je hotel kljub temu zapeljati čezenj. Izgovarjal se je, da je do nesreče prišlo zaradi okvare v kretalnem mehanizmu, organi LM pa so na kraju nesreče ugotovili, da je bil popolnoma v redu.

Sodišče v Novem mestu je Novini prisodilo 1 mesec in 15 dni zapora, pogojno za 1 leto.

Nepošteni traktorist

10.000 din kazni je sodišče v Novem mestu prisodilo F. S., ker si je pridržal 8200 din, ki jih je dobil kot plačilo za storjene traktorске usluge, opravljene zasebnikom v imenu obrata KGPK Trška gora. Razen tega si je pri vožnji močnih krmil s postaje prilastil dve vreči tovora. Dejanje je skesan priznal in se izgovarjal, da je vzel zato, da bi nadomestil izdubo, ki jo je imel z večkratnim plačilom cestnih prekrškov.

Iz omare je vzel belo kuverto

Lindičevi iz Stare vasi so imeli v omari svojega stanovanja belo kuverto, v njej pa 20 tisočakov sva vsak primere. Ko je gospodinja nekoga aprilskega popoldne hotela vzeti iz kuverte denar, da bi v škocanju nakupila, kar je potreb-

LJUDJE MED SEBOJ

»Jože, oglasi se, saj si doma!«

Slovenski pregovor pravi: »Sita vrana ne pozna lačne!« in res je tako! Kadar smo v težavah, se radi oziramo po tistih, za katere menimo, da jim gre bolje. Ob takih priložnostih tudi marsikdo v mislih sklene, kako bo drugemu pomagal, če bo imel možnost. Pa ni vedno tako! V mislih imam primer, ki sem ga doživel na področju Rake in mi bo ostal za vedno v spominu. Se preden ga bom opisal, pa mi dovolite, dragi bralci, da se v mislih povrnem za dobri dve desetletji nazaj.

Kakor več desetletje Slovencev, tako je tudi Jožeta zadela nesreča, da je moral zapustiti dom, v katerem se je rodil in zrastel. Nekatere so izselili v Nemčijo, kjer so štiri leta hlapčevali in skupaj z milijoni nesrečnežev vsak dan stali ob pustih kotlih in čakali, kaj jim bo tuja roka nasula v posodo. Jože pa je pobegnil čez takratno nemško-italijansko mejo in se zatekel k dobrim ljudem, ki so mu nudili streho. Ko je bilo konec vojne, se je Jože vrnil na svoj dom. Bil je srečen, ker je lahko zopet delal na svoji zemlji in je bil svoboden. Nihče ga ni preganjal in sramotil. Še dolgo se je spominjal vseh tistih, ki so mu v najtežjih trenutkih dali zavetje. Misli si je, da bi bil tudi on tak. Toda...

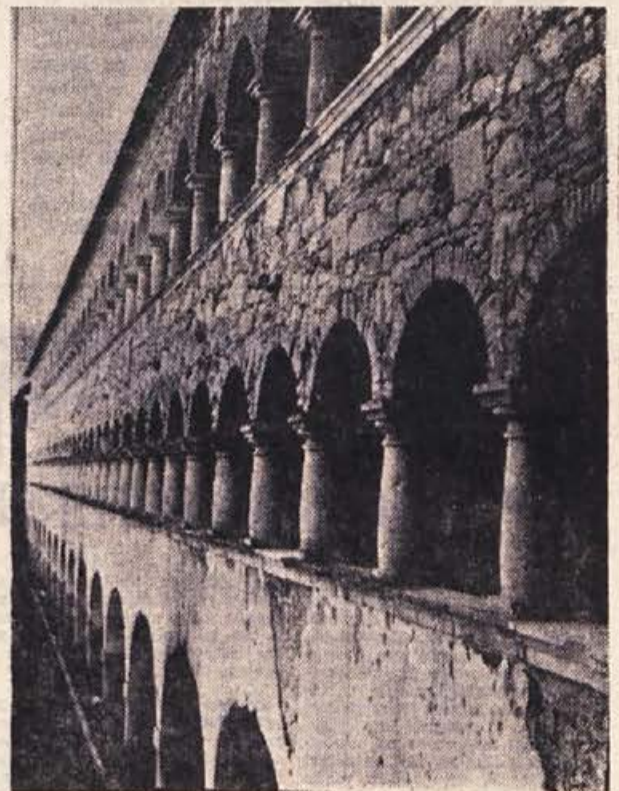
Ko je slišal, da je Skopje porušil potres in da je nad sto tisoč ljudi ostalo brez strehe, se je v njem nekaj stemnilo. Misli si je svoje, kajti njegov dom je lepo urejen, hlevi so polni živine, pridelava pa tudi toliko, da je dovolj za družino in za prodajo. Zato je že zdavnaj pozabil, kako živi človek, ki je ostal brez doma. Pozabil je, da živi v družbi, ki mu je omogočila, da lahko svobodno dela na svoji zemlji in da, kar pridelava, lahko tudi proda. Pozabil je še, da je za svobodo, ki jo tudi on uživa, dalo ogromno število ljudi svoje življenje.

Na vse to je naš Jože pozabil, ko sta k njemu prišla tovariša, da bi tudi on vpisal posojilo za obnovo porušenega Skopja. Doživela sta naslednje: Jože je naročil domačim, naj rečejo, da je šel na njivo. Tovariša sta verjela domačim in sta ga iskala na njivi. Tam ga nista našla, zato sta se vrnila. Sosed, ki dobro pozna Jožeta, je stopil v hišo in zaklical: »Jože, oglasi se, saj vem, da si doma!« Toda Jože se ni odzval. Sosed je poklical še dvakrat, vendar vselej zaman. Sosed je molk ujezil, zato je odprl vrata v kuhinjo. Za vratu je stal Jože!

Nastala je mučna zadrega. Spogledali so se in prišleca nista mogla verjeti, da se je skrival pred tisti Jože, ki je bil nekoč brez strehe in za katerega sta bila prepričana, da bo pošteno izpolnil svojo dolžnost. S težavo je Jože vpisal borih nekaj tisočakov posojila za tiste, ki so danes v največji nesreči...

Res: sita vrana ne pozna lačne...

D. L.

POZDRAV IZ KOSTANJEVICE OB KRKI

V TE Brestanica so se pri vpisu posojila dobro odrezali

Kolektiv termoelektrarne v Brestanici je takoj po skopski potresni

no za bližajoče se praznike, je opazila, da denarja ni.

Ugotovljeno je bilo, da je 20.000 dinarjev iz Lindičevih omare vzel nekak I. O., ki se je zatekel k stricu, od ga je oče v pripravi zapodil od doma, zaposlitve pa ni imel. Obtoženec je dejanje kmalu priznal in je že pred obravnavo stricu vrnil 14.500 din. Novomeško sodišče je I. O. obsodilo na 3 mesece zapora, pogojno za 1 leto. Fanta bo ta kazni najbrž spametovala.

katastrofi nakazal iz svojih sredstev pomoč v znesku 500 tisoč dinarjev. Tudi ko je bil objavljen zakon o razpisu posojila za obnovo porušenega Skopja, so brez odlašanja pričeli z delom. Organi samoupravljanja so iz poslovnih sredstev podjetja vpisali 3 milijone dinarjev posojila. Nič manjši ni bil odziv med člani kolektiva. 172 ljudi je vpisalo 2 milijona 150 tisoč dinarjev posojila. Na posameznika znaša vpisani znesek 12 tisoč dinarjev, kar je precej, če upoštevamo, da so povprečni osebni dohodki na mesec 30 tisoč dinarjev. V kolektivu sta se pri vpisu posojila izkazala zlasti mlada kvalificirana delavca Boris Svetlin in Edi Košir, ki sta vpisala vsak po 15 tisoč dinarjev, čeprav njuni mesečni dohodki niso večji od 30 tisoč dinarjev.

ČLOVEK - ZVER za zapahi

Avugust Kaplan iz Pristavice bo 5 mesecev v zaporu, zdraviti pa se bo moral kot nepopoljšljiv alkoholik — šele sodišče je napravilo konec zverinstvu, ki ga je pijanec počenjal nad nebogljeno družino — Kaplan pa ni edina izjema, takih nasilnežev imamo v naših krajih žal še več!

Nečloveškemu pretepanju in mučenju žene, štirih majhnih otrok in 84-letnega starčka je te dni novomeško sodišče napravilo konec. Avugust Kaplan, 36-letni kmetovalec iz Pristavice, je stal pred sodniki zaradi tega, ker je 10 let mučil svojo družino tako, da so se zgražali vsi vaščani.

Zena, ki je tudi na sodnijo prišla vsa pomodrela od udarcev, je povedala: »Po zdravi koži sem bila samo prvič tepena. Teža je že davno. Se ne spominjam več.« Vsega, kar je ta človek-zver počenjal, ni moč napisati, ljudje pa ga bodo lahko spoznali tudi po teh dveh dejanjih:

25. februarja je šel s telico na Bučko. Ko se je popoldne vrnil vinjen, je zahteval, naj mu žena sezuje škornje. Ker mu jih ni mogla, čeravno je poskušala, jo je začel pretepati najprej z rokami, potem pa je udarjal še s »hlapcem« za sezuvanje škornjev, kamor je pač padlo. Ker so otroci jokali, je še dva izmed njih prav tako surovo pretepel, da sta, otrdela od strahu in bolečin, obležala. Njegov 84-letni oče je skušal sina miriti, zato jih je močno dobil tudi on...

Teden dni zatem je Kaplan na Jesenicah iskal zaposlitve. Ko je spet vinjen prišel popoldne domov, je hotela žena zakuriti kmečko peč. Kaplan jo je začel zmerjati, češ da je peč njegova in da je ne sme zakuriti, zatem pa jo je porinil z glavo ob zid, da se ji je takoj poodila kri. To pa mu ni bilo dovolj! Vrgel jo je ob tla in jo suval s čevlji... Zena je bila v sedmem mesecu nosečnosti! Oče je iz bojazni skočil skoz okno in bežal. Ko ga

je Kaplan zagledal, je naročil ženi, naj ga privede nazaj. Vsa krvava je tekla za njim in ga klicala; za njo pa je že sopihal mož. Dohitel ju je pri Breški vasi, vrgel starčka v sneg, ga rinil do grmovja, tam pa utrgal leskovo šibo in ga premlatil, čeravno je oni milo prosil, da nikar.

Dogajalo se je še to in ono. Eno izmed velikih zverinstev je tudi to, da je prisilil ženo, da je mirovala, otroci pa so jo morali tepsti s palicami...

Zaradi takega ravnanja je morala žena nešteto krat prenočiti pri drugih ljudeh, otroci pa so bili doma sami brez oskrbe. Krajevni odbor SZDL in skrbstveni organ občinske skupščine sta za nekaj časa otroke odvzela in jih poslala v rejno, dokler ni šel oče v zapor.

Na sodišču so bile zaslišane številne priče, ki so povedale, da je bila vsa družina večkrat tepena kot sita in da je zlasti Kaplanova žena vedno hodila okrog z ranami po glavi in vsa podpluta. Prišlo je že tako daleč, da je 10-letna hčerka razmišljala o tem, da bi v spanju s sekiro ubila očeta...

Za vse gorje, ki ga je Avugust Kaplan napravil svoji družini, bo 5 mesecev zaprt, razen tega se bo moral prisilno zdraviti kot alkoholik.

V teh mesecih si bodo vsi, ki so živeli v njegovi bližini, vsaj malo oddahnili od prestanega strahu. Vprašanje pa je, če bodo kaj na boljšem, ko se bo Kaplan po prestani kazni vrnil domov. Dolžnost vaščanov in krajevnih organizacij je, da budno pazijo na Kaplanove in da prvi naslednji prestopke javijo oblastem.

Stanovanja za trg v Novem mestu

Kot drugod se tudi v Novem mestu vse bolj uveljavlja građnja stanovanj za tržišče, in danes že skoraj ni podjetja, zavoda ali ustanove, ki bi nastopili samostojno kot investitor izgradnje stanovanj za lastne potrebe. Pobudo za tak način gradnje je prevzelo splošno gradbeno podjetje »PIONIR« v Novem mestu, ki se je zaradi svoje solidnosti, hitre in cenene stanovanjske izgradnje že močno uveljavilo ne le v Novem mestu, temveč tudi v drugih mestih republike.

V Novem mestu je podjetje dalo na trg v letu 1962 40 stanovanj, v letu 1963 je pred dokončanjem 72 stanovanj, za leto 1964 pa so se že začela zemeljska dela na petih objektih s skupno 68 stanovanji. Mimo teh bo podjetje zgradilo v Gor. Straži 9-stanovanjski blok, v Ljubljani 60-stanovanjski blok (v letu 1963 je dalo v Ljubljani na trg 40 stanovanj), odpirajo pa se še nove možnosti plasiranja na tržišču.

Zal pa ima podjetje velike težave zaradi pomanjkanja proizvodnih sredstev in gradbenih materialov, pa tudi kooperacija s specializiranimi obrtni izven lastnega podjetja pogosto ustvarja težave zaradi nepravočasnih dobav ali nepravočasno izvršenih storitev. Vse to pa ima za posledico časovni odmik od postavljene plana dograditve

posameznih objektov, kar se v bodoče ne bi smelo dogajati.

Kljub pospešeni graditvi stanovanj pa bo povpraševanje po stanovanjih še več let verjetno precej veliko, tako

NOVOMEŠKA KOMUNA

vsa pove pred kratkim izvedena anketa pri podjetjih, zavodih in ustanovah v Novem mestu. Pa tudi zasebniki se

25. oktobra bo občni zbor ObSS

Na občnem zboru ObSS, ki bo 25. oktobra s pričetkom ob 9. uri v sindikalni dvorani v Novem mestu in se ga bo udeležilo 133 delegatov iz 103 sindikalnih podružnic, bodo razpravljali o vrsti ustavnih pridobitev, problemih delovnih ljudi in vlogi sindikata pri nadaljnjem utrjevanju pravic in dolžnosti proizvajalcev, samoupravljanju v podjetjih, delovnem sistemu, stanovanjski problematiki zaposlenih, rekreaciji članstva in podobnem. Poseben poudarek bo dobila razprava o izdelavi statutov delovnih organizacij ter uvedbi 42-urnega delovnega tednika.

močno interesirajo za nakup. Zal sklad za zidanje stanovanjskih hiš ObS Novo mesto še ni uvedel varčevalne službe in tudi ne absolutne prednosti pri dajanju posojil tistim individualnim prosilcem, ki so zainteresirani za nakup stanovanja kot etažne svojine, pa četudi morda v slabih natečajnih pogojih. Menijo, da bi sklad moral v bodoče razširiti svoje delo v to smer, t. j. preiti k čim širši mobilizaciji zasebnih

sredstev in s tem k uspešnejšemu in hitrejšemu reševanju stanovanjske problematike. S tem bi sklad tudi v urbanističnem pogledu mnogo pripomogel k sistematičnejši, gostejši in ekonomičnejši zgradbi mestnih zemljišč, kar predstavlja neprecenljivo družbeno korist. Tako gledanje je v skladu s priporočili višjih organov in forumov in so ga sprejeli že mnogi stanovanjski skladi v republiki.

Praznik pionirjev in cicibanov v Kandiji

DPM Kandija je v okviru tedna otroka organiziralo za malčke in pionirje majhno slovesnost. V nedeljo, 12. oktobra, je ob 10. uri dopoldne otročad napolnila dvorano pod kandijskim vrtcem. V imenu DPM je najprej spregovoril prof. Lojze Šonc, zatem pa so boreci in aktivisti pripovedovali svoje partizanske spomine.

Kapetan I. klase tov. Brodarič je govoril o junaštvi mladih partizanov in pokazal nekatera odlikovanja, za njim je Peter Romanič obujal spomine na zveste zavzete aktiviste — pionirje, kar so mladi še posebno tople sprejeli. Aktivistka Mica Ferlič pa je živo pripovedovala, kako je bilo na kočevskem zboru pred 20-letji, kjer je bila tudi ona odposlanka.

Pionirji, ki že hodijo v šolo, so z velikim zanimanjem poslušali in čisto tudi pliskali. K slovesnosti je spadala še skromna pogostitev;

tudi ta je bila cicibanom všeč.

0 mestnih naselijh

Svet za urbanizem, komunalne in gradbene zadeve pri občinski skupnosti v Novem mestu je nedavno med drugim obravnaval vprašanje mestnih naselij v občini. Po predlogu sveta štejemo med mestna naselja predvsem Novo mesto z ožjim okoljem, Sentjerne, Dolenjske Toplice, Žužemberk (v celoti) in Stražo z neposredno okolico.

Četrtna vodarine za kanalizacijo

Nedavno so v Novem mestu obravnavali odlok o upravi, uporabi in vzdrževanju kanalizacije v občini. Predlagali so, naj bi po tem odloku, ki ga mora potrditi občinska skupščina, vsak plačeval za kanalizacijo 25 odstotkov zneska od vodarine. Prvo stanovanje v bloku bi za priključek plačalo 10.000 din, vsa druga stanovanja pa 5000 din, medtem ko bi poslovne stavbe plačevale 20.000 din kanalizacijskega prispevka.

Novomeška razglednica

»Izvolite, tu so ključni!«

»Pionirci« na vso moč hitijo z zaključnimi deli na 24-stanovanjskem bloku Nad mlino in na štirih 12-stanovanjskih blokih na Mestnih njivah, ki jih SGP »PIONIR« gradi v letu 1963 v Novem mestu kot stanovanja za trg. Dograditev se je namreč nekoliko zakasnila zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev in gradbenih materialov, pa je izgubo potrebno kar se da hitro nadomestiti. Prvih 36 stanovanj bo predvidoma izročeni kupcem v oktobru, ostalih 36 pa postopoma do 15. decembra.

Tudi v prihodnjem letu bo podjetje samo v Novem mestu dalo na trg 68 tako zgrajenih stanovanj in so zemeljska dela že v teku.

VPRAŠANJA ZAPOSLENIM MATERAM

Občinska zveza prijateljev mladine je v sodelovanju s svetom za socialno varstvo pri občinski skupščini in centrom za socialno delo v Novem mestu razposlala vsem zaposlenim materam v občini anketne liste, na podlagi katerih bo dobila podoba dejanskega stanja otroškega varstva. Anonimni anketni listi vsebujejo po 24 vprašanj, predvsem pa naprošajo, naj anketiranka točno odgovorijo na vsa tista vprašanja, iz katerih bo mogoče ugotoviti, kakšno je stanje in kakšne so potrebe. Med drugim povprašuje anketa po številu članov zaposlene družine, delovnem času staršev, njihovih dohodkih, otrokih, ki jih puščajo doma, kaj delajo otroci med njihovo odsotnostjo, ali je blizu otroški vrtec in podobno. Anketa sprašuje tudi po željah o ustanovitvi otroškovarstvenih ustanov, sodelovanju staršev pri rešitvi tega vprašanja ter zainteresiranosti gospodarskih organizacij za njihov delež pri tem. Anketa je v teku od 4. oktobra in je do zdaj obdelala celotno področje občine razen Novega mesta. Ko bodo zbrani vsi podatki, bodo ustrezni organi sestavili 7-letni program razvoja otroškovarstvenih ustanov v novomeški občini.

Trgovina naj zadovolji potrošnika!

Na 4. seji občinske skupščine Novo mesto, ki je bila v torek, so odborniki največ razpravljali o stanju trgovske mreže in občini in sprejeli več tehničnih in konkretnih sklepov za izboljšanje odnosov med ponudbo in povpraševanjem. Slaba organizacija trgovske mreže, ki so jo občani pogosto kritizirali že na zborih volivcev, je pogosto posledica neuskладjenosti med proizvodnjo in trgovino. Tako nam kažejo tudi analize kupne moči prebivalstva na področju občine, da razvoj trgovine zaostaja za splošnim razvojem in potrebami potrošnikov.

Potreba, da ustanovljamo večja trgovska podjetja na drobno z mešanim blagom, ki imajo pravico trgovanja na veliko, je več kot nujna. Trgovska podjetja z razširjeno mrežo prodajal so sposobna nabavljati blago v večjih količinah, lahko racionalno izkoriščajo prevozna sredstva in skladišča, so finančno sposobnejša, skratka donosnejša. Ze površen pogled na razširjenost trgovske mreže nam pokaže, da se stanje celo v primeri s predvojnimi ni dosti

izboljšalo. Razen tega jih je od 111 prodajal in občin kar 56 v Novem mestu, od skupnega prometa, ki je znašal nad 4 milijarde, pa je bilo na področju Novega mesta doseženih 2,8 milijarde, kar je 71 odstotkov vsega prometa trgovin.

Investicije v trgovino niso dosegle predvidenega plana. Ze lani in tudi letos so investirala le domača podjetja, medtem ko podjetja izven občine niso uspela (razen Elektrotehne in letos Mladinske knjige) realizirati predvidenih investicij. Trgovinam tudi primanjkuje prostora, saj je bilo že lani nad 900 m² premalo prodajnih prostorov.

Trgovina ima tudi velik vpliv na potrošnika, saj lahko s pravilno ponudbo politiko zmanjšuje del neblagovnih izdatkov in preusmerja potrošnika na blagovno potrošnjo. K temu pa ne prispeva toliko povečanje prostorov, temveč predvsem založenost trgovin ter primerna postrežba. Dejstvo, da sta se prebivalstvo in blagovna potrošnja v primeri s predvojnimi stanjem povečala več kot

za trikrat, zmogljivost trgovske mreže pa je le malo večja, je dokaj zaskrbljujoče, tako da bo treba to stanje v kratkem urediti. Seveda pa je potrebno pri reševanju tega problema gledati na donosnost in ekonomičnost posameznih prodajal.

Dokaj veliko težav je tudi zaradi slabe založenosti trga, predvsem pa je tudi slabo nadzorstvo nad cenami. Mnogi predmeti, ki jih je težko dobiti, ne bi smeli biti problem za tržišče, saj jih imajo večji centri stalno na zalogi. Ustanovljati je treba tudi prodajalne industrijskih podjetij, saj so take trgovine pogoj za dobro izbiro in minimalne cene. Odborniki so se strinjali, da lahko zunanja podjetja še naprej ustanovljajo trgovine v občini, vendar z lastnimi investicijami, ker se združevanje s podjetji izven občin ni pokazalo kot najboljše (na primer v Straži, kjer so se pripojili k Merkatorju iz Ljubljane). Prav zato odborniki tudi niso odobrili predloga, naj se pripoji prodajalna Novoteksa trgovskemu podjetju Veletekstil iz Ljubljane.

Tudi konkurenca, ki bi lahko vplivala na zniževanje cen, ni pokazala zadovoljivih rezultatov, saj mnogi izkoriščajo potrošnika in neutemeljeno dvigajo cene. Odborniki so razpravljali tudi o cenah, ki so na našem trgu pogosto večje kot drugje (Novo mesto je skoraj najdražji kraj v Jugoslaviji), o ustanavljanju oziroma oživiljanju svetov potrošnikov, o preskrbi s sadjem in zelenjavo, o prodajni politiki kmetijskih združenj, o boljši organizaciji na sejmšču ter so sprejeli v zvezi s tem več predlogov za izboljšanje dela na področju trgovine.

Skupščina je nadalje odobrila predlog za organizacijo gasilske službe v občini. Polkiska gasilska enota, ki bo imela 7 članov, bo pomagala

ostalim amaterskim društvom, razen tega bodo gasilci delali v servisnih delavnicah in ustvarjali tudi na ta način sredstva za vzdrževanje enote. Na tem področju bo treba poskrbeti tudi za boljše opremo gasilskih društev v občini, da bo požarna zaščita lahko uspešnejša.

Odborniki so razpravljali še o izvajanju ustavnih določb o prehodu na 42-urni delovni teden, o stanju v pletilstvu »Dolenjka« v Mirni peči, sprejeli odloke o dnevnicah, o spremembah in dopolnitvah vozniških avtobusov za dijake in učence z območja občine ter o nekaterih drugih vprašanjih, o katerih bomo še posebej poročali.

Ob koncu so sprejeli še nekaj gospodarskih in pravnih zadev, premoženjsko-pravnih zadev in poročevnih izjav. JANEZ KOROŠEC

Nov spomenik v Karteljevem

V nedeljo, 20. oktobra ob 10. uri, bodo v Karteljevem odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja. KO ZB v Karteljevem vabi občane, da se udeležijo te spominske svečanosti.

Dol. Toplice: urediti otroško igrišče

Pretekli petek je bil v Dolenjskih Toplicah občni zbor DPM. Poleg zastopnikov množičnih organizacij so se ga udeležili tudi starši, bilo pa jih je pre malo. Poročilo upravnega odbora je prebrala Cirila Novinec. Navedla je, da se je društvo do zdaj zelo zavzemalo za varstvo in vzgojo mladih. Med drugim se je zavzelo za otroško igrišče in napravilo, kar je mogoče. Ob novoletnih praznikih in pustni maskeradi je bilo otrokom narejeno veliko veselje, obradostili pa so se tudi ob tekmi sankacev v februarju. Med razpravo je prišla na vrsto tudi šolska kuhinja, za katero je DPM skrbelo vse leto. Sklenili so, da si bodo v prihodnje predvsem prizadevali dobiti prostor za otroško igrišče in telesno vzgojo, v večjih vaseh pa bodo ustanovili društvene podobore. D. G.

Novomeška kronika

■ V torek je številne Novomešane privabil v Dom ljudske prosvete poseben kulturni dogodek. Ljubljanska Drama in Mestno gledališče sta v skupni predstavi v počastitev 20-letnice Zbora odposilcev slovenskega naroda v Kočevju zaigrala Borove »Raztrgance«. V glavnem so nastopili isti igralci, ki so igrali med vojno na osvobodjenem ozemlju. Za obe predstavi ob 17. in 20. uri je bilo veliko zanimanje.

■ Delavska univerza je pretekli ponedeljek ob 18. uri priredila zanimivo predavanje v Domu JLA. Sodičnik Roman Krizan je dokaj številnim poslušalcem, največ iz vrst mladine, predaval o kočevskem Zboru odposilcev leta 1943.

■ V začetku tega tedna je pod-

jetje »Krojača«, ki ima svojo dalavnico tik kandijskega mostu, namestilo novo napisano tablo. Stara je bila še močno dotrajana in nič kaj okusno izdelana, nova pa je povsem drugačna.

■ Peti stanovanjski blok v naselju Nad mlino še stoji in bo v kratkem vseljiv. V preteklih dneh so postavljali stekla in opravljali še nekaj notranjih del. Po sunarnosti je novi stanovanjski blok najpogostejši v tem mestu.

■ V ponedeljek, 11. oktobra, je bil novomeški živilski trg srednje dobro založen. Naprodaj je bilo grozdje po 140 din, kostanj po 70 din, ribe po 360 din kg, fišol po 140 din kg, paprika po 60 do 70 din kg, solata po 120 din kg, buče po 30 din, cvetača po 120 din, pesa po 70 din, špinaca po 50 din merica in zelje po 50 din. Jaje je bilo to pot bolj malo in jih je bilo dobiti samo v zgodnjih jutranjih urah po 40 din.

■ Gibanje prebivalstva: rodila je Ida Milenkovič, Nad mlino 23 — Branka. — Poročili so se: Ivan Didovič, delavec iz Občice, in Marija Učman, čistilka iz Skalluyckeje 1; Matija Slak, mizar iz Brilina, in Zalka Zeleznič, delavka iz Dilančeve A; Boštjan Hočvar, študent kemije iz Ljubljane, in Rosemarie Levčar, učbenka iz Pa deršičeve 32. — Umri je Damir Mušič iz Carakovega, star 22 let.

Drago Gregorc 80-letnik

Včeraj je praznoval osemdeseti rojstni dan po vsej Dolenjski znani prosvetni delavec, bivši ravnatelj nižje gimnazije Drago Gregorc iz Dolenjskih Toplic. Učiteljeval je celih 47 let, od tega 43 let v Dolenjskih Toplicah, kjer je bil duša v razvoju krajevnega napredka. Jubilar, ki obhaja tako visoko obletnico čil in zdrav, opravlja nekaj funkcij še zdaj. Razen tega še zelo rad in pogosto prime za pero in poroča časnikom o aktualnih novicah svojega kraja. Med redne dopisnike in bralece ga šteje tudi Dolenjski list, katerega uredništvo in uprava se ob visoki starosti sodelavca domačega tednika pridružujeta mnogim čestitkam in željam, da bi tovariš Gregorc še dolgo in srečno živel.

Atletski troboj Dolenjska - Primorska - Gorenjska

Nastopili bodo tudi
Červan, Špan in Zaletel

V letošnjem letu bo gotovo največja športna prireditev v Novem mestu atletski troboj Dolenjska-Primorska-Gorenjska, ki bo v nedeljo, 20. oktobra, ob 10. uri na atletskem stadionu. To zanimivo atletsko srečanje, ki bo letos še drugič — lansko leto so se zbrali v Novi Gorici — bo v sklopu številnih športnih prireditev v počastitev občinskega praznika.

Ker bo to zadnji nastop naših atletov v letošnji sezoni, pričaku-

jemo številno udeležbo naših najboljših atletov. Dolenjsko bodo zastopali poleg atletov iz Novega mesta, Kočevja in Črnomlja tudi nekateri državni reprezentanti, ki živijo trenutno izven področja Dolenjske. Zaprtili smo za udeležbo naših rekorderjev Červana in Špana, ki sta se pred dnevi vrnila iz uspešnega gostovanja v Italiji. Udeležbo je obljubil tudi znan sprinter Zaletel, ki je še pred leti tekmoval za Novo mesto, sedaj

pa živi v Celju in tekmuje za tamkajšnji klub »Kladivar«.

Iz Ljubljane pričakujemo še udeležbo dveh metalcev, in to reprezentanta v metu kopju Kostelca in Vidmarja v metu diska in krogle, ter Groznika za tek na srednje proge. Tako lahko vidimo, da se bodo zbrali res naši najboljši atleti, med katerimi so tudi nekateri stalni zastopniki državne atletske reprezentance.

Kdo vse bo zastopal barve Dolenjske poleg imenovanih reprezentantov? V sprintu pri moških bo poleg še omenjenega Zaletela nastopil znan sprinter Pavliha iz Črnomlja, njima pa se bodo pridružili še nekateri mlajši Novomeščani. V tekih na dolge proge bomo videli rekorderja Červana in Špana, naši največji nadi za prihodnje olimpijske igre na Japonskem. Pri skoku v daljino bodo

mogoče prvič v Novem mestu skakali nad 7 metrov, kar pričakujemo od Zaletela. Med atletinjami bo gotovo največ zanimanja za tek na 600 m, kjer bodo Dolenjsko zastopale poleg Rogljeve, ki že nekaj časa tekmuje, še tekmovalke, ki so se posebno odlikovale na delavskih športnih igrah.

Omenili smo samo nekatere tekmovalce, ki bodo zastopali Dolenjsko. Če bodo nastopili pri moških vsi imenovani, lahko računamo na lep uspeh dolenjske ekipe.

Atleti Gorenjske in posebno Primorske, ki so imeli pred dnevi izbirno tekmovanje v Novi Gorici, so se temeljito pripravili, tako da bodo nastopili v najmočnejši postavi. Torej lahko klub poznamo datumu pričakujemo dobre rezultate in zanimive borbe, saj bo šlo za vsako točko.

OBVESTILO

Podzveza nogometnih sodnikov v Ljubljani bo priredila v začetku novembra tečaj za kandidate, ki bi radi postali nogometni sodniki. Tečaj bo v Novem mestu. Vsi kandidati s področja Dolenjske in Bele krajine, ki jih veseli sojenje nogometnih tekem, naj se prijavijo na naslov: Podzveza nogometnih sodnikov, Ljubljana, Tabor 14-I, p. p. 177. Vse prijavitelne kandidate bomo o začetku in kraju tečaja pisмено obvestili.

IZVRŠNI ODBOR PODZVEZE
NOGOMETNIH SODNIKOV, LJUBLJANA

Začetek delavskih športnih iger v Brežicah

13. oktobra so se v počastitev občinskega praznika Brežice začele športne igre sindikalnih podružnic. Tekmujejo v šahu, streljanju, kegljanju, namiznem tenisu in odbojki. Zmagovalne ekipe bodo dobile prehodne pokale, ostale pa priznanja za sodelovanje. Organizacijo iger je prevzel poseben odbor, ki ga vodi tovariš Jože Omerzo, tehnično vodstvo pa ima v rokah Darjo Šetine, načelnik oddelka za telesno kulturo pri občinski skupščini Brežice. Pokrovitelj iger je občinska zveza za telesno kulturo. Za tekmovanje so se prijavile sindikalne podružnice, in sicer iz Brežice Ljudska potrošnja (2 ekipe), Agroservis, postaja Ljudske milice, Kmetijsko gozdarsko podjetje, Kmetijska zadruga, Tovarna pohštva, IMV Novo mesto — obrat Brežice, Pionir Novo mesto — gradbišče Brežice, občinska skupščina in prosvetni delavci, ter iz Bregane Volna pošta Bregana.

Tekmujejo: šahisti v sejni sobi družbenih organizacij in prosvetnem domu 13. in 20. oktobra, strelci na stadionu 20. oktobra, kegljanci na kegljišču doma JLA in Zadruginem kegljišču v Sentilnartu 14., 19., 21. in 22. oktobra, namiznoteniški igralci v dvorani

TVD Partizan 26. oktobra in odbojkarji na telovadščici Partizana 27. oktobra.

Prehodni pokali in priznanja bodo zmagovalcem in sodelujočim ekipam razdeljeni za občinski praznik 20. oktobra.

Branik : Brežice
9:3 (5:1)

V Brežicah sta se 13. oktobra pomerili ženski rokometni ekipi Branik (Maribor) in domačink. Branik je nastopil s najmočnejšim moštvom, v katerem sta igrali reprezentantka Lamprehtova in Repova. To srečanje je pokazalo, kaj lahko prispeva igralca, kot je Lamprehtova, ki je sama dala šest golov. Tudi sicer so bile gostje bolj pripravljene za borbo. V ekipi Brežice so se izkazale Božančičeva, Pavliničeva in Lesova, ki so dosegle vsaka po en gol. Celjski sodnik Silvo Plahuta je dobro opravil svojo nalogo. — V predtekni so pionirji I. osnovne šole z rezultatom 13:9 (8:4). Najboljša igralca sta bila Zivc in Zbontar.

Partizan (Medvode) : Partizan (N. m.) 85:75

To je bila košarka, ki je navdušila vse prisotne. Neverjeten tempo, številni prodori, pretkani z duhovitimi podajami in pravi ogajmeti košev so morali vzdigniti na noge vse gledalce. Moštvi nista na tej tekmi imeli kaj dobiti ne izgubiti, saj so si domačini že zagotovili tretje mesto, gostje pa obstanek v ligi, zato sta zaigrali nadvse sproščeno.

Ze sam začetek je obetal dobro igro. Koši so na obeh straneh kar deževali, toda ko se je igra približala polčasu, so domačini ušli za 13 pik. V drugem polčasu pa so gostje, poučeni s prejšnjim tekem, silovito krenili v napad in celo povedli s 65:64. Na igrišču smo videli deset igralcev, ki so počenjali z žogo, kar so hoteli, ter na koncu vsak napad kronali s košem. Domačini so vrnil gostom z enako mero in v pekniškem tempu se je vrstil koš za košem. Toda petorica gostov brez menjav tem pa ni mogla zdržati! Zato so domačini z neprestanimi menjavami diktirali strahovit tempo, ki so ga Novomeščani hrabro sprejeli. V tem tempu so tri minute pred koncem dokončno omazali, kar so Medvodčani izkoristili.

Spontan aplavz na koncu igre je bil priznanje vsem igralcem tega večernega srečanja in obema sodnikoma, Petermanu in Bukovcu, ki sta sodelovala brezhibno. Novomeščani so ob zaključku sezone uredili svoje vize, uvrstili so v ekipo mlade moči, ki bodo prihodnje leto steber moštva. Ker se bosta vrnila od vojakov še Petrič in Potrč, bodo jurislani na sam vrh. Prvi sadovi bi se morali pokazati verjetno že na tekmi z ligasem Svoboda, ki bo v počastitev občinskega praznika Novega mesta in na tekah zimske košarkarske lige. Samo z izkušnjami bodo prišli tudi uspehi!

A. L.

ŠAHOVSKO SREČANJE MLADIH

9. oktobra je bil v prostorih doma JLA odigran šahovski dvoboj med mladinsko reprezentanco Novega mesta in pripadniki JLA. Zmagali so mladinci z rezultatom 5:3. Tako so mladi pripravili prijetno presenečenje, saj so v močno oslabiljeni postavi (brez Plicka in Hočvarja) nadigrali ekipo, v kateri je nastopil tudi prvokategornik.

Rezultati: Gavzoda : Varošič 0,5:0,5, Sporar : Horvat 0,5:0,5, Burgar I : Petrovič 0:1, Burgar II : Medić 0:1, Judež : Vuličić 1:0, Malnarčič II : Silova 1:0, Stokanovič : Rajkovič 1:0, Skube : Filipovič 1:0. Prvolmeňovani so mladinci.

Dvoboj je potekal v pristrnem prijateljskem vzdušju na zadovoljstvo vseh navzočih. Želja vseh je bila: še večkrat se srečajmo (tudi na kulturnem in športnem področju)!

Franc Gavzoda

Konfekcija papirja: pol milijona

Konfekcija papirja v Vidmu-Krškem je vpisala 500.000 dinarjev ljudskega posojila za obnovo Skopja. Od tega je 300.000 dinarjev prispevalo 38 članov delovnega kolektiva, 200.000 dinarjev pa so vpisali iz skladov.

ZAKAJ UPADA ODKUP ZDRAVILNIH ZELIŠČ?

V zadnji številki Dolenjskega lista smo lahko brali, da je odkup zdravilnih zelišč na področju novomeške Gosada manjši zaradi reorganizacije zadrug. Usposobljeni odkupovalci so odšli v trgovsko mrežo, kot je razbrati iz sestavka, ki poroča o tem.

Morda je tudi to eden izmed vzrokov, vendar pa so poglavitni vzrok, zaradi katerega je odkup zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev iz leta v leto manjši, odkupne cene! Suha krajina je bila od nekaj področja, na katerem so pridni nabiralci zbrali precejšnje količine zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev. Najpridnejši so bili prebivalci v okolici Hinj. Zanimanje pa je začelo zadnja leta upadati zaradi prenikalnih odkupnih cen.

Pri nas odkupuje Gosad, če pa primerjamo njegove cene s cenami drugih odkupnih podjetij, bomo prišli do kaj zanimivih ugotovitev. Kar začnimo: cvet arnike (fiores arnicae) na primer odkupuje Gosad po 500 din, Začimba iz Portoroža po 700 din in suma produkt iz Sarajeva po 1250 din kilogram. Lubje krhlike (cortex frangulae) odkupuje Gosad po 100, Začimba po 140 in suma produkt po 160 din kilogram. Vprašujemo se, kako to, da Gosad kot staro odkupno podjetje za zdravilna zelišča in gozdne sadeže, ki je na našem področju pridobilo tradicijo, nudi zbiralcem najnižje odkupne cene.

Znano je, da precejšen del zdravilnih zelišč izvazamo in s tem ustvarjamo dragocene devize, ki so našemu gospodarstvu zelo potrebne. Vprašujemo se: ali ne bi kazalo ugotoviti, če ni v ozadju tako nizkih cen želja po prevelikem zaslužku podjetja Gosad, ki izigrava povečanje izvoza na račun cen? To vprašanje je toliko bolj umestno tudi zato, ker bi se odkup prav gotovo močno povečal, če bi bile cene, ki jih nudi Gosad, za nabiralce ugodnejše in bi večale njihov interes!

Slavko Hotko

PARTIZAN (Smihel) : METLIKA 11:11 (4:8)

Na Loki mlada ekipa iz Smihela ni ni ni mogla najti pravega orožja proti preostri igri Metličanov. Sodnik Kralj je s čudnimi odločitvami vplival na rezultat in milo rečeno, poklonil gostom točko, saj je razveljavil popolnoma pravilen gol domačih iz sedemmetrovke. Gostje so vodili vso tekmo, domačini pa so jih lovili in jih na koncu tudi uspešno ujeli. Največ zaslug za to imajo Splihal, orga-

Kamilice: 180 dinarjev zavitek?

Pred nedavnim so se Gosadove kamilice, ki so bile dotlej v prodaji po 110 din zavitek, podražile na 180 din. Ko smo pri Gosadu v Novem mestu povprašali po vzrokih, so nam povedali tole: letošnja letina kamilice je bila zelo slaba. Povpraševanje po posušenem kamilicnem cvetu, ki zlasti v Sloveniji slovi kot priznana domača zdravilo za vse, je veliko večje od tega, kar naberejo nabiralci. Letos je bilo v Sloveniji odkupljenega le okoli 500 kg posušenega kamilicnega cveta, samo Gosad pa proda vsako leto v SRS od 8 do 10 ton kamilic! Razen Gosada pa prodajajo kamilice še Začimba, Emaljirka in Merx ter več manjših podjetij. Veliko povpraševanje je dvignilo ceno, da bi umetno zajelo potrošnjo. Rešitev tega problema se ponuja v uvozu kamilice iz zahodnih držav, kjer so na pomembno kvalitetnejše od naših po sorazmerno nizkih cenah. Še bolje pa bi bilo urediti v Sloveniji umetne nasade, da bi bilo tega priljubljenega zdravila po zmerni ceni dovolj na razpolago.

USNJAR : ELAN 5:3

13. oktobra sta se na Vrhniki srečali nogometni moštvi novomeškega Elana in domačega Usnjara. Po 90 minutah živahne in vzemirjivje igre so zmagali domačini s 5:3. Zmaga Usnjara je popolnoma zaslužena, ker je Elan na Vrhniki zaradi upravičene odsotnosti nekaterih stalnih igralcev igral z rezervnimi igralci. Elan kljub temu ni klonil do malo pred koncem, ko so mu pošle moči. Usnjari je že v začetku vodil z 1:0. Nekoliko minut kasneje je domačega vratarja ukanil Elanov igralec Marčetič in izenačil (1:1). Drugi gol je dosegel Petakovič, ki je izkoristil napako nasprotnega vratarja in postal žogo v mrežo. V drugem polčasu je Štefanič zabil še tretji gol za Elan. Sodnik je bil zelo dober, čeprav ni priznal gola, ki ga je dosegel Štefanič. V tekmi so se dobro borili vsi Elanovi igralci in zaslužijo enako pohvalo.

I. J. Petakovič

II. kolo medobčinske rokometne lige

Partizan Novo mesto je v lepi igri premagal Partizan II Črnomelj z rezultatom 27:16. Mladi igralci novomeškega Partizana so pokazali, da res napredujejo. Domači navijači so gostujočo ekipo sprejeli zelo neprijazno. S pračkami so izstreljevali koščke aluminijaste žice!

V Novem mestu sta se srečali ekipi iz Metlike in Smihela. Rezultat je bil 11:11. Sodnik Franc Kralj je ponovno dokazal, da mu manjka sodniški tečaj. Igralci obeh ekip so bili nezadovoljni s sojenjem.

Srečanje učiteljskih ekip v Celju

Šolski športni društvi celjskega in novomeškega učiteljskega sta izmenjali športna srečanja. Lani je bil dvoboj v Novem mestu, 13. oktobra letos pa so se učiteljski ekipi pomerili v Celju. V rokometu so Celjanke premagale Novomeščanke z 11:3 (3:2), medtem ko je moška vrsta novomeškega učiteljskega podlegla celjskim rokometšem s 24:10 (10:6). V streljanju so s različno 85 krogov (528:443) zmagali novomeški dijaki, pri šenskah pa so bile boljše Celjanke, ki so zmagale s 206:161. Celjani so bili uspešni tudi v šahu in so novomeške dijake premagali s 3:1.

Predsednik SSD učiteljske v Novem mestu

Ko je bil v ta stolpič v novem stanovanjskem naselju v Brežicah uperjen naš objektiv, je bila stavba še prazna. Zdaj pa se v njej prav gotovo dobro počutijo stanovalci, ki so se medtem vselili

ROKOMET V ČRNOMLJU

Partizan (Črnomelj) : Svoboda (Ljubljana) 21:1 (7:5)

Za nedeljsko prvenstveno rokometno srečanje moških ekip Partizana iz Črnomlja in Svobode iz Ljubljane lahko trdimo, da ni bilo zanimivo, predvsem zaradi raztrgane igre domače ekipe. Gostje so bili slabi in smo pričakovali njihov visok poraz, vendar do tega ni prišlo, čeprav tudi izkupiček 4 golov v korist Partizana nekaj pomeni. Domačini so bili vseokoli v vodstvu, vendar se jim je poznalo, da razen nekaj izjem ne trenirajo. (Svetujemo igralcem, da se oprimejo resnejšega dela in

rednega treninga.) Pri gostih je ugajal Ferberar, ki je sam dosegel devet golov, pri domačih pa tokrat ne moremo nobenega pohvaliti. Sodnik Degen, ki je po spoznanju sodil srečanje, ker delegiranega sodnika iz Ljubljane ni bilo pravočasno, je sodil zelo dobro in je nerazumljiva pritožba Svobode zaradi kršenja materialnih pravil igre.

PARTIZAN (Črnomelj) : DRAVA (Ptuj) 10:4 (5:1)

Tudi domača ženska ekipa je slavila lepo in popolnoma zaslužen zmagov. V različno od moške igre, ki je bila raztrgana, so domačinke igrale sistem, ki ga je pred časom prevzel trener Djordjevič. Ker so se dekleta držala navodil, je bila igra domačink lepa, pa tudi učinkovita. Tempo igre je bil hiter in je zato padlo tudi razmeroma dosti golov. Pri domačinkah je ugajala celotna ekipa, posebno pa sta se izkazali Weissova ter Rajglova v голу, ki je ubranila tudi 3 sedemmetrovke.

Jože Strmcc

Zasavska rokometna liga

V Cerkljah ob Krki je bila dne 13. oktobra 1963 v lepem vremenu pred sto gledalci odigrana prvenstvena rokometna tekma 3. kola zasavske rokometne lige med domačim moštvom in Partizanom iz Brestanice. Po pričakanju so zmagali domačini s rezultatom 21:9 (9:6). Igra je bila v prvem polčasu zelo nervozna in raztrgana, po odmoru pa se je spreminila. Domačini so prevzeli igro popolnoma v svoje roke in gospodarili na igrišču. Svoje znanje so pokazali predvsem 10 minut pred koncem, ko so kar šestkrat zaporedoma potresli nasprotnikovo mrežo.

Pri gostih se je posebno odlikoval vratar, pri domačinih pa lahko pohvalimo celo moštvo.

Stanko Zlobko

Pestra dejavnost Fotokluba v Vidmu-Krškem

Če bi hoteli podrobno poročati o uspehih in prizadevanju v 14-letnem delovanju fotokluba v Vidmu-Krškem, bi porabili precej papirja. Naj omenimo samo, da se je klub povzpela med najaktivnejše klube v Jugoslaviji. To potrjujejo priznanja in številne diplome. Razen tega so člani doslej razstavljali na vseh domačih razstavah, kakor tudi širom po Evropi, v Avstraliji in Ameriki. Klub je organiziral tudi 6 klubskih razstav. V počastitev dneva republike namerava odpreti v Vidmu-Krškem sedmo klubsko razstavo črno-bele fotografije in barvnih diapozitivov.

Prizadevna klub, v sklopu katerega deluje 77 marljivih članov, nima lastnega razstavnega paviljona. Do sedaj so bile razstave v prostorih šol, otroškega vrta, v dvorani Elektra Krško in drugod. To pa prav gotovo zavira napredek. Uspeh bi bil nedvomno

Billi smo v Kočevju

Krajevni odbor ZZZB NOV Smarjeta je organiziral za svoje člane izlet na centralno proslavo ob 20-letnici kočevskega zbora. Med potjo smo se ustavili v Žužemberku, kjer smo si ogledali spomenik, nato smo obiskali Turjaški grad, Velike Lašče in Ribnico.

V Kočevju smo prisostvovali slovesnostim, zatem pa smo si ogledali mesto in njegove znamenitosti. Nazaj grede smo obiskali Rog in Bazo 20, v Dolenjskih Toplicah pa smo imeli zadnji postanek na poti domov.

Vsi udeleženci izleta so bili zelo zadovoljni in se zahvaljujejo soferju avtobusa za razumevanje, ki ga je pokazal do slehernega potnika.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 18. oktobra — Luka Sobota, 19. oktobra — Eibin Nedelja, 20. oktobra — Felicijan Ponedeljek, 21. oktobra — Urška Torek, 22. oktobra — Zorislava Sreda, 23. oktobra — Severin Četrtek, 24. oktobra — Dan OZN

KALOGLASJA

KUHARICO sprejemamo takoj. — Vsa oskrba v hiši. — Gostišče »ALES«, Ljubljana 254. KLAVIR, zelo dobro ohranjen — dolg 1,20 m, prodam v Novem mestu. Naslov v upravi lista.

»SOLE JE DOVOLJ«

Je dejal 15-letni MARJAN LOSDORFER, ki se v Sevnici uči za mizarškega vajenca. V lepem sončnem dopoldnevu smo ga našli z lopato ob kupu peska, ki ga je premetaval pred novo hišo.

»Kako je kaj?« smo ga vprašali. »Bo že,« je precej nezaupljivo odgovoril in še bolj nezaupljivo pogledoval fotografsko kamero, ki ga je lovila na filmski trak.

»Kdaj si pa šolo končal?«

»Letos.«

»Te ne mika še naprej v šolo?«

»Ne. Šole je dovolj. Zdaj bom delal.«

»Veseli te pa mizarstvo, kajne?«

»Da. Pa bi šel kasneje kam drugam.«

»Kam?«

»Ne vem. Kar tako razmišljam.«

»Najbrž boš šel tja, kjer te veseli in kjer boš dobro zasluzil?«

»Najbrž, a še ne vem kam.«

»Priden bodi!«

Prvi korak v življenje je vedno poln dvomov in nezaupanja, zlasti če smo se nanj slabo pripravili. Očitno je to posledica pomanjkljivega poklicnega usmerjanja mladine, ki zapušča osemletne šole. Ker je podobnih Marjanov pri nas najbrž še veliko, bi bilo prav, če bi v času poklicnega usmerjanja mladini posamezne poklice nazorneje prikazovali ne samo v besedah, ampak tudi na delovnih mestih. Mlad človek ima pravico, da prej pozna pot, na katero bo stopil, dolžnost starejših pa je, da mu to omogočijo.

LEPO KUHINSKO KREDENCO in mizo prodam. Pojasnila v prodajni klobukov, Cesta komandanta Staneta 1, Novo mesto.

STEDILNIK »TOBI«, nov, navađen, srednje velik, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. — (3374-63).

TRAVNIK in sadovnjak prodaja Povhe, Raka 49.

PIANINO kupi Povhe, Raka 49.

KOVASKEGA POMOČNIKA ali priučenega pomočnika ter vajenca sprejme Trček, Ljubljana, Jezica 2.

MIZARSKEGA POMOČNIKA sprejemam za dobro plačo takoj (samostojno stanovanje) ter vajenca za dvojno nagrado. Jurkovič, Ljubljana, Gradaška 12.

SOFERJA za 6-tonski Diesel avto sprejme takoj za visoko plačo Jurkovič, Ljubljana, Gradaška 12.

SAMOSTOJNO PRIDNO GOSPODINSKO POMOČNICO (ne premlado) sprejemamo k petletni družini. Plača 15 do 17 tisoč din. Gartner, Ljubljana, Scopolijska štev. 51.

UPOKOJENEC gre za hrano in stanovanje kamorkoli pomagat na kmetiji ali državnem posestvu. — Naslov v upravi lista — (3376-63).

KINO

Brestanica: 19. in 20. X. angl. barvni film »Safir«. 23. X. češki barvni film »Rojstvo svetla«.

Crnomenj: 18. in 20. X. ameriški film »Na divji zahod«. 22. in 23. X. francoski film »Ne vmešavaj se, Dadijela«.

Dol. Toplice: 19. in 20. X. ameriški film »Risarka modelova«.

Novo mesto — Krka: Od 18. do 21. X. španski barvni film »Prisel je angel«. Od 22. do 24. X. nemški film »Parada popevke«.

Metlika: 19. in 20. X. ruski film »Tihl Dons I. del«. 23. X. ruski film »Tihl Dons II. del«.

Mokronog: 19. in 20. X. ameriški barvni film »Poslednja obala«. 23. X. jugoslov. film »Balada o trobenti in oblaku«.

Videm-Krško: 19. in 20. X. sovjetski film »Slepi muzikant«. 23. in 24. X. sovjetski film »Za ceno življenja«.

Sevnica: 19. in 20. X. italijanski film »Noč velikega napada«. 23. X. jugoslovanski film »Ples na gradbišču«.

Straža: 19. in 20. X. angleški film »Poplava strahu«.

Smarjeta: 19. in 20. X. jugoslovanski barvni film »Kočija sanja«. Trebnje: 19. in 20. X. ameriški barvni film »Ni imena na poboju«. Zuzemberk: 20. X. amer. barvni film »Dve ljubezni Eddy Duchinea«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATICNI URAD DOBRNIC V septembru sta bila izven bolnišnice rojena en deček in ena deklica.

Poročili so se: Vinko Zupančič, zidar Dešeče vasi, in Ljudmila Bende, kmetovalka iz Dobrave; Franc Lavrič, delavec iz Senčice, in Ana Koželj, delavka iz Dobrave. Umrla je: Marija Koželj iz Revo.

MATICNI URAD VINICA Izven bolnišnice je bil v septembru rojen en deček. Porok ni bilo.

Umrla so: Ivana Zalec, gospodinja iz Drage pri Sinjem vrhu, 76 let; Franciška Puhek, preduktarica iz Sečjega sela, 86 let; Mihael Hudelja, kmetovalec iz Gornjega Suhorja pri Vinici, 94 let; Adolf Radmellič, upokojenec z Vinice, 52 let; Vid Stepič, kmečki delavec iz Drenovca, 71 let.

MATICNI URAD NOVO MESTO Od 7. do 14. X. je bilo rojenih 15 dečkov in 16 deklic.

Poročili so se: Darko Erjavec, sofer, in Karolina Franko, delavka, oba iz Sel; Franc Hočvar, delavec iz Mačkova, in Alojzija Vovko, delavka iz Straverka; Alojz Plantan, kmetovalec iz Podgrada, in Jožeta Turk, poljedelka z Zajčjega vrha; Anton Poje, lovski čuvaj iz Trnovca pri Kočevju, in Kristina Novak, poljedelka iz Lašč; Izidor Brajdič, delavec, in Nada Brajdič, delavka, oba iz Prečne.

Umrla so: Franc Strus, upokojenec iz Gorenje vasi pri Grosupljem, 68 let; Stefan Klevišar, sin delavca iz Gor. Suhadola pri Brunicah, 10 let; Alojzija Smajdek,

gospodinja iz Regerče vasi, 67 let; Franc Kralj, kmet z Dolža, 67 let

Iz matičneknjižnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Helena Hribar iz Kriza — Nika, Jožeta Senica iz Meniške vasi — Jožeta, Marija Simonič iz Crnomlja — Tomaza, Ana Vjavec iz Crnomlja — Jolanda, Bernarda Staniša iz Regerče vasi — Marjetko, Anica Furič iz Crnomlja — Tatjana, Milka Tomc iz Jerneje vasi — Igorja, Stjepka Vakselj iz Leskovca — Heleno, Karolina Dvornik iz Malene — Dragica, Ivanka Turk iz Strunjana — Sonjo, Marija Murgelj iz Gornjih Kamenc — Vido, Pepca Miklavčič iz Gotne vasi — Toneta, Milena Kotar iz Vrhtruhnjega — Andreja, Marija Starešinič iz Zij Marjana, Marija Kofol s Hriba — Tončka, Marija Simonič iz Drašič — Marijo, Ana Kastelic iz Bršina — Darko, Anica Malnar iz Koblarjev — Stanka, Anica Udovč s Trebelnega — Vilka, Anica Siemensek iz Stržišča — Anico, Dana Vidmar iz Straže — dečka, Marija Suštaršič iz Dobrave — deklko, Greta Kašič iz Sentruperta — deklko, Cecilija Fink iz Poljan — deklko, Tončka Krivec iz Češnjice — dečka, Kristina Guštin iz Zelebeja — deklko.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Amalija Bizjak iz Cirkna — Marjana, Jožeta Lober iz Mrzlave vasi — Liljano, Terenzija Radl iz Sevnice — Smiljano,

Državna založba Slovenije

začenja ta mesec

veliko nagradno prodajo knjig

Vsak, kdor bo do septembra 1964 nakupil knjig za nad 3000 din, dobi kupon, s katerim bo postal udeleženež zbiranja, ki bo trikrat (25. januarja 1964, 25. junija 1964 in 25. oktobra 1964). Med velikim številom dobitek so obsežne zbirke knjig, denarne nagrade v višini 300.000 din, televizorji in avtomobili Fiat 750, vse skupaj v vrednosti 13.900.000 din.

Kupone dobite ob nakupu naših knjig v vseh knjigarnah ali neposredno pri Državni založbi Slovenije.

Zabtevajate prospekte s seznamom knjig!

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00—8.00.

PETEK, 18. OKTOBRA: 8.35 Vedri zvočki s majhnimi zabavnimi ansambli — 9.25 Med vzporedniki in poldebniki — 10.35 Novost na knjižni polici — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.25 Petnajst minut z »Veselim hribovcem« in pevčema Ivanko Mrak in Petrom Ambrožem — 13.30 Skladbice za kratak čas — 14.35 Ljubiteljem domače glasbe — 15.15 Napotki za turiste — 16.00 Vsak dan za vas — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Revjska glasba.

SOBOTA, 18. OKTOBRA: 8.05 Vedre melodije za konec tedna — 9.25 Iz albuma skladb za otroke — 10.35 Tuji zbori nam pojo — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Glasbeni sejem — pester spored orkestralne, operne in solistične glasbe — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Amaterji pred našim mikrofonom — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Javna narodna zabavna matineja.

NEDELJA, 20. OKTOBRA: 8.35 Mladina poje — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, I. del — 10.30 Nedeljska matineja RTV Ljubljana — 11.30 Nedeljska

reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, II. del — 13.30 Za našo vas — 14.10 Nekaj melodij, nekaj ritmov — 15.15 Glasba iz velikih oper — 16.00 Humoreska tega tedna: Dve o Hamletu — 17.05 Majhni zabavni ansambli — 17.15 Radijska igra: Vlado Vukmirovič: Polnočni ekspres — 18.02 Popularne skladbe s koncertnih odrov — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo popevko.

PONEDELJEK, 21. OKTOBRA: 8.35 Slovenske narodne poje mali vokalni ansambli — 9.25 Sestane z orkestrom vzhodnonemškega radia pod vodstvom dirigenta Günterja Josecka — 10.55 Glasbeni intermezzo — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 RKO: inž. Janez Goršič: Uspehi s pogodovarnjem ješe na ljubljanskem barju — 12.25 Z vokalnimi narodnimi ansambli — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.45 S knjižnega trga — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz opernega albuma — 18.10 Vedri zvočki — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skupni program JRT, studio Ljubljana.

TOREK, 22. OKTOBRA: 8.05 Domače viže in navepi z narodnimi ansambli in vokalnimi solisti — 9.25 Odlomki iz Bellinijeve »Norme« — 10.40 Srbski skladatelji in izvajalci — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: inž. Vukadin Šišaković: Ocena zdravstva

nega stanja vinogradov v letošnjem letu — 12.25 Ansambel Boruta Lesjaka s pevci — 13.30 17 violin Velikega moskovskega gledališča — 14.35 N'mav čez izaro... (narodna pesmi iz Koroske) — 15.30 V torku na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skupni program JRT, studio Zagreb.

SREDA, 23. OKTOBRA: 8.55 Pisan svet pravilje in zgodb — 9.25 Glasba ob delu — 10.15 Pesmi, ki so preživlele narod... — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 KN: Katere iglavce priporočamo za vrh in nasade — 12.25 Domači ansambli z vokalnimi solisti pred mikrofonom — 13.30 Instrumentalne pesmi in ples od severa do juga Evrope — 14.35 Znano in priljubljeno — 15.40 Dvajset minut s komornim zborom RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Iz fonoteke radia Koper — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Dlanilo Svara: Veronika Deseniška.

ČETRTEK, 24. OKTOBRA: 8.05 Iz oper in baletov — 10.15 Petnajst minut s češkimi pihalnimi godbami — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 RKO: dr. Jerže Ferdič: Postopki zreje telet — 12.25 Nekaj domačih pesmi z vokalnimi ansambli — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 17.15 Turistična oddaja — 18.10 Divertimento in suita — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Koncert ob dnevu ZN.

Marija Zupančič iz Dobove — Andreja, Alojzija Munič iz Obrežja — Alojza, Ana Kovačič iz Sevnice — Franca, Majda Suhadolčan iz Gorenje vasi — Stanka, Vera Barbič iz Polšce — Alenko, Slavica Prah iz Hrašnja — Marjetko, Romana Cerne iz Rovišča — Romano, Terenzija Perkopec iz Brežic — Marjanco.

NESREČE

Konji na avtomobilski cesti

14. oktobra ponoči se je po avtomobilski cesti proti Zagrebu peljal Stane Turšič, ki trenutno živi v Nemčiji, z osebnim avtomobilom HOL—T—34. Pri Zalogah je srečal neki osebni avtomobil, zatem pa je na cestišču opazil (zal prepozno) par konj. Turšič je sicer v naglici zavril, vendar se nesreči ni mogel izogniti. Zadel je v enega izmed konj, ga podrl na tla in obstal. Žival je poginila, na vozilu pa je bilo za več kot 1 milijon dinarjev škode. Voznik je na srečo odnesel celo kožo.

Z avtomobilom v škarpo

9. oktobra se je pripetila težja prometna nesreča na avtomobilski cesti pri Jesenicah na Dolenjskem. Andrej Stupar in sopotnik Alojz Novak iz Obrežja sta se okrog ene ure peljala z osebnim avtomobilom ZG—164—07 proti Brežicam. Zaradi prevelike hitrosti je voznik pri mostu v Brežicah zapeljal v škarpo. Pri nesreči sta se Stupar in Novak huje ranila, škoda na vozilu pa so ocenili na 720.000 din.

Nepreviden pešec, žrtve nesreče

11. oktobra je ob 13.40 iz Brežic proti Čatežu vozil osebni avtomobil Franc Bukovinski. Na mostu čez Savo je pred njegovo vozilo nenadoma skočil pešec Vani Grabar. Voznik je zaviral, ker pa je bila razdalja prekratka, je pešca podrl. Teže ranjenega Grabarja so odpeljali v brežiško bolnišnico. Na avtomobilu je za okrog 50.000 din škode.

OBVESTILO

Obveščam vse dobavitelje žita, da bo mlina začel obratovati s 21. oktobrom 1962. Na zalogi bo vsakovrstna moka v zameno za žito. — Franc Kovačič, mlin, Novo mesto.

1970: 2 MILIJARDI BRUTOPRODUKTA

Po sedemletnem perspektivnem načrtu, katerega osnutek že izdelujejo, bo kmetijska zadruga v Vidmu-Krškem povečala bruto proizvodnjo od sedanjih 600 milijonov na blizu 2 milijardi v letu 1970.

KRONIKA+NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Alojz Stak, posestnik z Malega vrha, je padel s kolesa in si poškodoval desno koleno; Franciška Biček, uslužbenka iz Crnomlja, je padla in se udarila v desno koleno; Avgust Iar, sin posestnika iz Zagorice, se je užagal v prst desne roke; Evgen Grahonja, delavec iz Stare cerkve, je padel z mopeda in si poškodovala glavo; Zdenko Barbo, sin delavca iz Jelš, se je poparil z vročo vodo po telesu; Petra Burkeša, delavca iz Jugorja, je nekdo udaril po glavi; Marija Franko, delavka iz Leskovca, je padla z motorja in si poškodovala glavo in desno nogo; Jakob Luzar, posestnik iz Jugorja, je padel in si poškodovala glavo; Karolina Kavčič, gospodinja iz Okroga, je padla in si zlomila levi gleženj.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Olgo Faust, delavko iz Brežic, je povozil moped, pri čemer je dobila poškodbe po levi nogi in hrbtu; Martina Račiča, ključavničarica iz Češnjice, so po nesreči obstrčili na lovu po obeh nogah in rokah; Ivan Vrhovec, delavec iz Pluske, se je usekal s sekuro v desno nogo; Jožeta Bosina, čuvaja iz Brežic, je nekdo udaril po glavi in levi roki; Peter Kobler, sin kmeta iz Malega Obrežja, si je pri igri poškodovale levo nogo; Ivanu Krejčiču, sinu kmeta iz Slogonskega, je padla na levo nogo deska; Alojz Novak, vojni invalid iz Obrežja, je pri prometni nesreči dobil poškodbe po glavi; Alojz Božič, delavec iz Kostanjevice, se je prevrnil s traktorjem in si poškodoval roko in nogo; Janez Božič, delavec iz Kostanjevice, se je prevrnil s traktorjem in si poškodovale levo nogo; Valentin Filej, kmetovalec iz Urbine, je padel s kolesa ter se udaril po obrazu; Albin Lekše, delavec iz Kalc-Naklega, si je pri delu v tovarni poškodovale desno roko; Franc Leskovšek, sin delavca iz Metnega vrha, je padel in dobil notranje poškodbe.

Novo: sekcija Društva varnostnih inženirjev in tehnikov

Na pobudo inšpekcije za delo pri občinski skupščini Novo mesto so ob mesecu varnosti pri delu v soboto ustanovili sekcijo Društva varnostnih inženirjev in tehnikov za Dolenjsko. V sekcijo so vključeni varnostni inženirji in tehniki vseh štirih dolenjskih občin. Na sobotnem ustanovnem občnem zboru so sprejeli tudi delovni program, ki zajema vrsto predavanj o varnosti pri delu v gospodarskih organizacijah in nudenje pomoči pri sestavljanju določil v statutih o varnosti pri delu. Organizirali bodo nekajdnevni seminar za vse predsednike HTV komisij v podjetjih. Organizirali bodo širši posvet

z vsemi predstavniki samoupravnih organov in predstavniki zdravstvenih služb, predvsem pa bo sekcija usmerila svoje delo v pomoč gospodarskim organizacijam pri reševanju problemov v zvezi s HTV službo. Zato bodo sestanki sekcije v delovnih organizacijah, kjer bodo skupno s samoupravnimi organi razpravljali o problemih HTV pri delu.

PRIHODNJA ŠTEVILKA

bo izšla 24. oktobra na 24 straneh. Razen zanimivega branja bomo v njej posvetili precej prostora občinskim ter krajevnim praznikom v Brežicah, Novem mestu in Semiču. Pokažite DOLENJSKI LIST prijateljem, znancem in sosedom, ki ga morda še ne dobivajo na svoj naslov! Pošljite nam naslove sorodnikov in znancev v inozemstvu: brezplačno jim bomo poslali na ogled več števil našega domačega pokrajinskega glasila SZDL.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Miloš Jakopec, Drago Kastelle in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 din — Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštul predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Casopisno podjetje »DELO« v Ljubljani